

ክርስቲያናዊ ሕይወትና ምግባር

(ሁለተኛ መጽሐፍ)

በሁለቱ የፍቅር ትእዛዛትና በዐሥርቱ ቃላት

አዘጋጅ

ሊቀ ጉባኤ አባ አበራ በቀለ
በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን
የሰበካ ጉባኤ ማደራጃ መምሪያ ኃላፊ

አሳታሚ

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን
በሰንበት ት/ቤቶች ማደራጃ መምሪያ
ማኅበረ ቅዱሳን

አዲስ አበባ

1996 ዓ.ም

© ማኅበረ ቅዱሳን

1996 ዓ.ም.

መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው

ይህ መጽሐፍ
በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን
በሰንበት ት/ቤቶች ማደራጃ መምሪያ
በማኅበረ ቅዱሳን
የኢዲቶሪያል ቦርድ ታርሞና ተስተካክሎ
የተፈቀደ ነው።

ስድራሻ

በአ/ት/ተ/ቤ/ክ

በሰ/ት/ቤቶች ማ/መምሪያ

ማኅበረ ቅዱሳን፣ ኅተሙት ዝግጅት ማስተባበልያ ክፍል

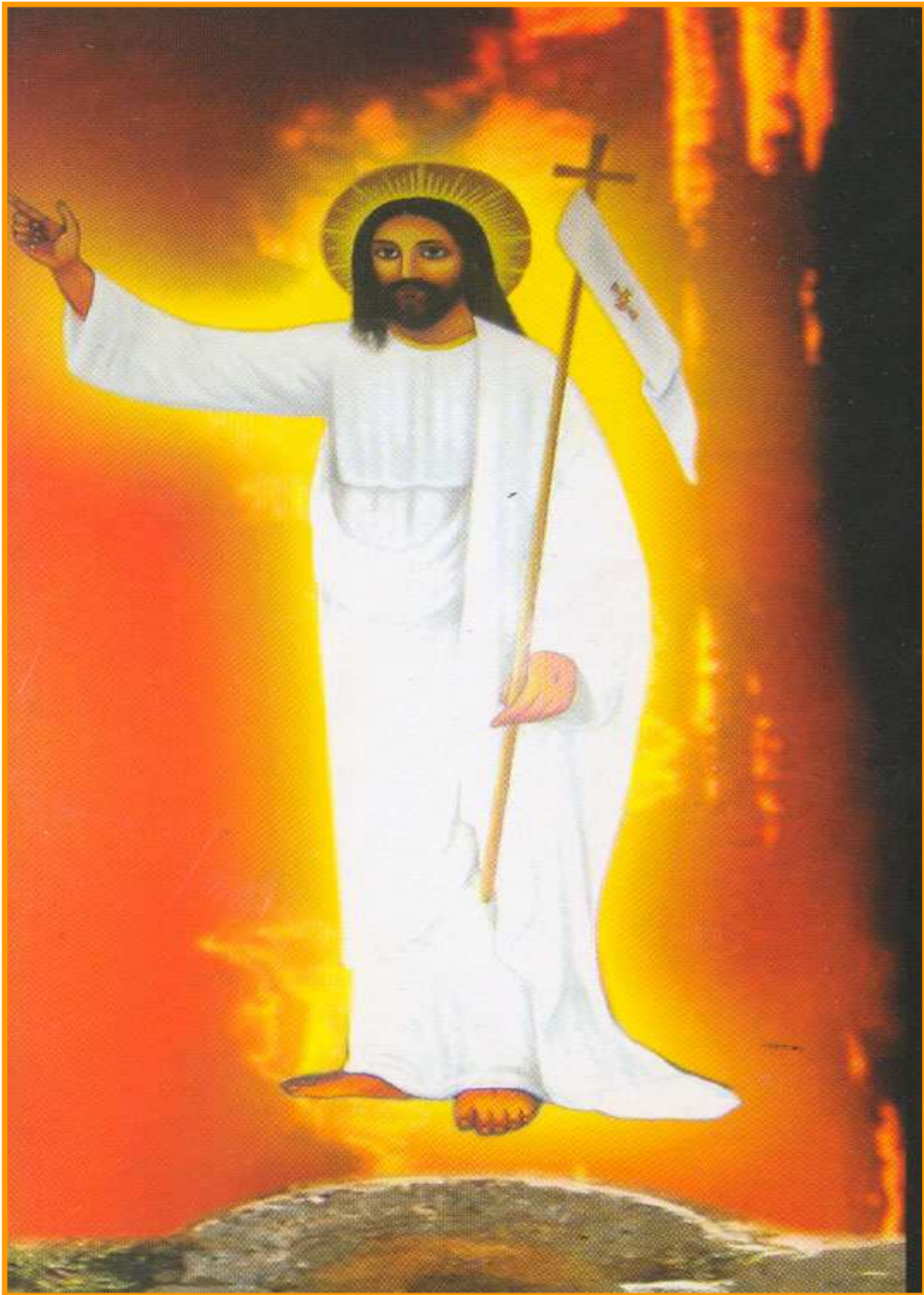
ፖ.ሳ.ቁ. 80078

ስዲስ ስበባ

ኢትዮጵያ

ስበክ 55 63 28/27

Email- eoc-m-kidusan@telecom.net.et

«አሁን ግን ክርስቶስ ላንቀላፉት በኩራት ሆኖ ከሙታን ተነስቷል።
ሁሉ በአዳም እንደሚሞቱ እንዲሁ በክርስቶስ ደግሞ ህያዋን
ይሆናሉና።» 1ኛ ቆሮ. 15.20-21

«እነሆ ከዛሬ ጀምሮ ትውልድ ሁሉ ብዕዕት ይለኛል፤ ብርቱ
የሆነ በእርሱ ለእኔ ታላቅ ሥራን አድርጓልና።» ሉቃ. 1.49

መታሰቢያ ነቱ

«በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ ውስጥ ወጣቱን ትውልድ ሰአንድ ዓሳማ በማሰሰና በሃይማኖታዊ አኗኗር በመቅረጽ የብጹሕ አቡነ ገርገርዮስ ካሰሱን ያህል የተሳካሰት ሰው ያለ አይመስልም። ከዕለተ ዕረፍታቸው 10 ዓመታት በኋላ እንኳን የጻፏቸው መጻሕፍት፣ ያዘጋጁቸው የጽሑፍ ስብከቶችና በቃል ያስተሳሰሩቸው ትምህርቶች ለአደሌ ሰንበት ት/ቤቶች፣ የካህናትና የመምህራን ማሠልጠኛዎች ማስተማርያና የተግባር መመሪያ ሆነዋል።»

ስምዐ ድድቅ ገዢ፣ ነሐሴ 1994 ዓ.ም.

ይህ መጽሐፍ ወጣቱን ትውልድ በነገረ ሃይማኖት ዕውቀትና በመንፈሳዊ ሕይወት ለመቅረጽ፣ ትውልዱ የቤተ ክርስቲያን ፍቅር እንዲኖረው ለማድረግ ሰተጉት፣ ዛሬ ላለው ኦርቶዶክሳዊ የስብከት ዘዴ ፋና ወገ ለሆኑት፣ ዘመኑን የሚዋጁ የትምህርተ ሃይማኖትና የቤተ ክርስቲያን ታሪክ መጻሕፍትን ሳዘጋጁት፣ ቤተ ክርስቲያን በዓለም መድረክ ተገቢ በታዋን እንድታገኝ ሰተጋደሱት፣ የዘዋዊ ሐመረ ብርሃን ቅዱስ ገብርኤል ገዳምና የካህናት ማሠልጠኛ መሥራች ለሆኑት፣ ለ21ኛው መ/ክ/ዘ «ከሣቲ ብርሃን» ለብጹሕ አቡነ ገርገርዮስ (1932-1982 ዓ.ም.) መታሰቢያ ይሁን።

ጸሎታቸውና በረከታቸው በሁላችን ላይ ይደር፣ አሜን።

መግቢያ

«የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት መጽሐፍ ሁሉ» 2ኛጢሞ.3÷14 ከሚባሉት ውስጥ መጻሕፍተ ሊቃውንት ተጠቃሾች ናቸው፡፡ ሊቃውንት በየዘመናቸው የዘመኑን ጥያቄ ሊመልሱ የሚችሉ መጻሕፍትን አዘጋጅተዋል፡፡ በተለይም ከመናፍቃን መነሣት በኋላ ያሉት በየዘመናቸው ለተነሡት ጥያቄዎች ሁሉ መልስ የሚሆኑና የምእመናን ልቡና በኑፋቄ ማዕበል እንዳይናወጽ የሚያደርጉትን ምሥጢራት በፈርጅ እየተነተኑ ጽፈዋል፡፡ እነዚህም እንደ አምስቱ አዕማደ ምሥጢራት፣ ሰባቱ ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን፣ ነገረ ማርያምና የመሳሰሉት ናቸው፡፡

እነዚህን መጻሕፍት ሲጽፉ ወይም ምሥጢራት እያሉ ሲያዘጋጁም ከራሳቸው አንቅተው አይደለም፡፡ መሠረቱ የጌታችንና እርሱ አድሮባቸው ቀድመውትንበት የተናገሩ የነቢያት በኋላም ጸጋ መንፈስ ቅዱስን ተቀብለው የተረጉሙና ያስተማሩ የሐዋርያት ትምህርት ነው፡፡ ከዚህ ውጭ አልተንቀሳቀሱም፡፡ ቅዱስ ጳውሎስ «መሠረትን ደግመን አንመሥርት፤ እርሱም ከሞተ ሥራ ንስሐና በእግዚአብሔር እምነት፤ ስለ ጥምቀቶችና እጆችንም ስለመጫን ስለ መታንም ትንሣኤ ስለ ዘላለም ፍርድም ትምህርት ነው፡፡» ዕብ.6÷2-3 ያለውን ምክር የሚዘነጉት አይደሉምና፡፡

ሠለስቱ ምእት በጉባኤ ኒቅያ የደነገጉት የሃይማኖት መግለጫ ደግማ ይህን መሠረት ያደረገ ነበር፡፡ ጉባኤ ኤፌሶንም በቀደሙት ሁለት ጉባኤያት የተረቀቁት አናቅጽ ላይ እንዳይጨመር እንዳይቀነስ በሚል አጸናው፡፡ ከዚህ በኋላ ሊቃውንት እነዚህን ድንጋጌዎች መሠረት አድርገው እያብራሩ እያስፋፉ በመጻፍ ምእመናንን በትምህርት አንጸዋል፤ ለሰማዕትነትም አብቅተዋል፡፡ በቀደሙ መሠረት ላይ የታነፀ እውነተኛ ሕንፃም ይህ ነው፡፡ ከዚህ የወጣውን በእሳት በሚፈተንበት ጊዜ ገለባነቱ በመቃጠል ይገለጣል፡፡ 1ኛቆሮ.3÷10-15፡፡

«ትምህርተ ሃይማኖትና ክርስቲያናዊ ሕይወት» በሚል ርእስ የተዘጋጀው ይህ መጽሐፍም በመጀመሪያ የሚተነትነው በሦስቱ ጉባኤያት ላይ የተደነገጉትን አሥራ ሁለቱን አናቅጽ ሃይማኖት ነው፡፡ ከዚህም በኋላ ሕግጋትን /ሕገ ልቡናን፣ ሕገ ኦሪትንና ሕገ ወንጌልን/ እያዋሐደና እያመሰጠረ «እኔ ክርስቶስን እንድመስል እናንተም እኔን ምሰሉ፡፡» 1ኛቆሮ.11÷1 በማለት ቅዱስ ጳውሎስ የሰበከለትን የሁላችንም መሪ ፊታውራሪ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን እንድንመስል ክርስቲያናዊ ሕይወትን በሰፊው ይተነትናል፤ ይልቁንም «ከሁሉም የሚበልጥ» የተባለውን «ሕገ ተፋቅሮን» በአጽንኦት ይገልጣል፡፡

ቅዱስ ጳውሎስ የእነዚህን ዓይነት መጻሕፍትን አጠቃላይ ጠቃሚታ የተናገረው በሁለት ክፍሎ ነበር፡፡ የመጀመሪያውን «... ኢየሱስን በማመን መጻን የሚገኝበትን ጥበብና ትምህርት የሚሰጠው» በማለት በሃይማኖት የምንጸናባቸው መሆናቸውን ከገለጠ በኋላ ሁለተኛውን ደግሞ «የእግዚአብሔር ሰው ፍጹምና ለበጎ ሥራ ሁሉ የተዘጋጀ ይሆን ዘንድ፤ ... ለተግሣጽ ልብንም ለማቅናት በጽድቅም ላለው ምክር» በማለት ለክርስቲያናዊ ሕይወታችን ያላቸውን አስፈላጊነትና ጠቀሜታ ዘርዘሮ አስቀምጦልናል፡፡ 2ኛጢሞ.3÷14-17፡፡

ይህ መጽሐፍም ከጥንቶቹ ሊቃውንት፣ በመካከለኛው ዘመንና በአሁኑ ዘመን ያሉትንም ሊቃውንት ትርጓሜና ትምህርት እንደ አበባ ቀስሞ እንደ ማር አጣፍጦ የሚያቀርብ የሃይማኖት ድንጋጌን /ዶግማን/ በስፋትና በጥልቀት የሚተነትን ምግባረ ወንጌልንም የሚያስተምር በመሆኑ ለሊቃውንቱ ለበለጠ የምርምርና የጽሑፍ ሥራ በምንጭነት፣ ለመምህራን በማጣቀሻነት፣ ለሰንበት ትምህርት ቤት ወጣቶች ደግሞ በቋሚ መረጃነት የሚያገለግል ጥልቅ መጽሐፍ ነው። ይልቁንም መጽሐፉ የመጀመሪያው ረቂቅ ከተሠራ በኋላ እየታሸና እየተመሳጠረ በዝግጅት ብቻ ከአሥር ዓመታት በላይ የፈጀ፣ በእነዚህ ዓመታት ብዙ ታላላቅ የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት እየተመለከቱ አስተያየት የሰጡበት፣ ወጣት ሰባክያንም ጥያቄዎቻቸውንና አሳባቸውን በመሰንዘር በየጊዜው በምሥጢር እንዲጎለግሉና በይዘት እንዲያድግ ያደረጉት ስለሆነ ጠቀሜታው በዚህ አጭር መግቢያ ከሚገለጸው በላይ ነው። ከመጽሐፉ መደበኛ ይዘት (text) በተጨማሪ ከመቶ በላይ ጥልቅና ምሥጢራዊ የሆኑ የግርጌ ማስታወሻዎችን (foot notes) የያዘው ይህ መጽሐፍ ቤተ ክርስቲያናችን እስካሁን የምታስተምረውን ትምህርት ሃይማኖትና ክርስቲያናዊ ሕይወት በስፋትና በጥልቀት በአንድ ይዘት በማቅረብ የመጀመሪያው ይመስላል። እንደ እውነቱ ከሆነ በመምህራን፣ በካህናትና በምእመናን እጅ ብቻ ሳይሆን በእያንዳንዱ ሰው እጅ ሊቀመጥ ይገባል።

በመጨረሻም የመጽሐፍ ዝግጅቱ በወሰዳቸው ጥቂት በማይባሉት በእነዚህ ዓመታት የእግዚአብሔር ረዳትነትና ተአምር በግልጽ ታይቷል። ስለዚህም አስቀድመን በኅሊና ለመታሰቡ በአንደበት ለመነገሩ ስመ ባሕርዩ የእግዚአብሔር አምላካችን፣ ስመ ሥጋዊው የጌታችን የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ከፍ ከፍ ይበል ይክበር ይመስገን እንላለን። በመቀጠልም በእርሱ ፈቃድ በረዳትነቱም በእነዚህ ዓመታት ውስጥ መጽሐፉን ያለመሰልቸት እየተመለከቱ አስተያየታቸውን ለሰጡት ሊቃውንት ሁሉ ይልቁንም ደግሞ በእነዚህ ሁለት የመጨረሻ ዓመታት በተለያዩ ጊዜያት በፍጹም ልባዊ ፈቃድና በእውነተኛው የክርስትና ፍቅር ተይዘው በማረምና አስተያየታቸውን በመስጠት እንዲሁም አድካሚውን የጽሕፈት፣ የለቀማና የቅርጽ (formatting) ሥራ የሠሩትን ማንኛውንም ድጋፍና ምክር የለገሡትን ሁሉ በእግዚአብሔር ስም እናመሰግናለን።

የኅትመት ዝግጅት ማስተባበሪያ ክፍል

ማኅበረ ቅዱሳን

የኦርጋኒዝት ማውጫ

CZ018

ምዕራፍ ሁለት

ክርስቲያናዊ ሕይወትና ሥነ ምግባር
በሁለቱ የፍቅር ትእዛዛት በዐሥሩ ቃላት

መግቢያ	361
ሀ. መጀመሪያውና ታላቁ የፍቀር ትእዛዝ፡-	
«ጌታ አምላክህን በፍጹም ልብህ በፍጹም ነፍስህም በፍጹም አሳብህም ውደድ»	366
፩ኛ. «እግዚአብሔር አምላክህ እኔ ነኝ ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ»	367
1. «እግዚአብሔር አምላክህ እኔ ነኝ» «ያለና የሚኖር እኔ ነኝ»- ሀልዎቱ	373
2. የእግዚአብሔር የባሕርዩ መገለጫዎች- ጠባይዓቱ	373
3. «ለጌታህ ለአምላክህ ስገድ፤ እርሱንም ብቻ አምልክ»- ትእዛዛቱ	383
፪ኛ. «የማናቸውንም ምሳሌ የተቀረጸውንም ምስል ለአንተ አታድርግ፤ አትስገድላቸው አታምልካቸውም».....	387
፫ኛ. «የእግዚአብሔርን የአምላክህን ስም በከንቱ አትጥራ».....	393
፬ኛ. «የሰንበትን ቀን ትቀድሰው ዘንድ አስብ»	393
ለ. ሁለተኛው የፍቅር ትእዛዝ፡- «ባልንጀራህን እንደ ነፍስህ ውደድ».....	395
፭ኛ. «አባትህንና እናትህን አክብር».....	398
፮ኛ. «አትግደል»	399
፯ኛ. «አታመንዝር»	401
፰ኛ. «አትሰረቅ»	404
፱ኛ. «በሐሰት አትመስክር»	413
፲ኛ. «የባልንጀራህን ሚስት አትመኝ»፤ሀብቱንም«አትመኝ»	416

ምዕራፍ ሁለት

ክርስቲያናዊ ሕይወትና ሥነ ምግባር በሁለቱ የፍቅር ትእዛዛት በአሥሩ ቃላት

መ ግ ቢ ያ

በምዕራፍ አንድ የተራራውን ሰብከት መሠረትና መነሻ በማድረግ ክርስቲያናዊ ሕይወታችንና ምግባራችን በሃይማኖት ወንጌል፣ በሕገ ወንጌልና በምግባረ ወንጌል ላይ መገንባት እንዳለበት አመልክተናል፡፡

ሕገ ኦሪት በሕገ ወንጌል እንዴት ተተርጉሞ ለክርስቲያኖች መመሪያ ሆኖ እንደተሰጠ በጽቱ ቃላት ወንጌል ተምረናል፡፡ በምዕራፍ ሁለት የአሥሩ ቃላት ትምህርታችንም በዚሁ መንገድ ይቀጥላል፤ በተለይም በሕገ ተፋቅ ሮ መሠረትነት በዝርዝር ይቀርባል፡፡

አሥሩ ቃላት ለዕለት በዕለት ሥራችንና ለማግበራዊ ኑሮ ግንኙነታችን የሚረዳ የሥነ ምግባር መመሪያ ብቻ አይደለም፡፡ ለመጻፍችንና ለመጽደቃችን ወደ ዘላለም ሕይወትም ለመግባታችን ከእምነትና ከምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን ጋር ትእዛዛትን መፈጸም አስፈላጊ እንደሆነ ከላይ በክፍል ሦስት በምዕራፍ አንድ (ሠ) ተመልክተናል፡፡ ለዚህ መረጃ የሰጠው “ወደ ሕይወት መግባት ብትወድ . . . ትእዛዛትን ጠብቅ” የሚለውን የጌታን ቃል ነው፡፡ ጌታም ትእዛዛቱን እንደሚከተሉት ዘርዘሯቸዋል፡-

- “አትግደል
- አታመንዝር
- አትሰረቅ
- በሐሰት አትመሰክር
- አባትህንና እናትህን አክብር
- ባልንጀራህንም እንደራሴው ውደድ” የሚሉ ናቸው (ማቴ.19፥16-19)፡፡

እነዚህ ከሕገ ኦሪት ከአሥሩ ቃላት የተውጣጡት ትእዛዛት ከላይ እንደ ጠቀስነው ወደ ሕይወት ለመግባት የሚያስፈልጉን ስለሆኑ ጌታ እንዳዘዘን በትጋትና በጥንቃቄ ልንጠብቃቸው ይገባናል እንጂ ሕግን መፈጸም እንደ ማይቻልና እንደማያስፈልግ አድርጎ መናገር የጌታን ቃል ማስተሐቀር ይሆናል፡፡ ሕግን ፈጽሞ እንድንፈጽም ያዘዘን ጌታ አምላክ ሕጉን እንድንጠብቅ የሚረዳንን ጸጋ መንፈስ ቅዱስ እንደሰጠን ከላይ በምዕራፍ አንድ (ረ) ገልጸናል፡፡ በጸጋው ሥር ነንና እምነት እንጂ ሕግ አያስፈልገንም ማለት አይገባንም፡፡ ምክንያቱም ሐዋርያው ጳውሎስ እንዳስተማረን “እንግዲህ ሕግን በእምነት እንሸራለን? አይደለም፤ ሕግን እናጸናለን እንጂ” ብሎናልና (ሮሜ.3፥31)፡፡

ይኸው ሐዋርያ ስለ ሕግ በተናገረበት በሮሜ ምዕ.7 ሕግን ለመፈጸም የሰውን ውስጣዊ ትግል አሳይቶ በመጨረሻም ሕገ እግዚአብሔርን የሚቃወም በሥጋ ባሕርያችን በሰውነታችን ውስጥ የሚገኝ ሕገ ኃጢአት እንዳለ ያስረዳናል፡፡ ይህ ሕገ ኃጢአት ሕገ እግዚአብሔርን እንዳንፈጽም

የሚዋጋንና የሚማርከን በውስጣችን የሚገኘው ፈቃድ ሥጋ እንደሆነ የታወቀ ነው (ገላ.5:16-26)። ሰው በራሱ ጥረት ብቻ ሕግን ሊፈጽም እንደማይችል ከዚህ እንማራለን። ሕገ እግዚአብሔርን ካልፈጸመ ደግሞ ይፈረድበታል። እንግዲህ ሰው ያለ እግዚአብሔር ረድኤት ምንኛ ጉስቋላ እንደሆነና ከዚህም የኃጢአት ምርኮኝነትና የሞት ፍርድ ማን ነፃ ሊያወጣውና ሊያድነው እንደሚችል ሐዋርያው በአንክሮ ይጠይቅና “እኩት እግዚአብሔር በእንተ እግዚእ ነ ኢየሱስ ክርስቶስ” በማለት ይመልሳል። ይህም ማለት እግዚአብሔር “የባሕርይ ልጁ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ሰዶ (ልኮ) አዳነኝ፤ ያዳነኝ እግዚአብሔር ይክበር ይመስገን” ማለት ነው (ሮሜ.7:21-25 ትርጓሜውን ተመልከት)።

ይህን ካለ በኋላ ሐዋርያው “እንግዲያስ እኔ በአእምሮይ ለእግዚአብሔር ሕግ፥ በሥጋይ ግን ለኃጢአት ሕግ እገዛለሁ” ማለቱ ምን ይሆን? ብለን እንጠይቅ ይሆናል (ሮሜ.7:25)። በክርስቶስ መምጣት ኃጢአታችን ተወግዶ በጸጋው ካዳነን በኋላም በሰውነታችን በሥጋችን ውስጥ ሕገ ኃጢአት ማለት ፈቃድ ሥጋ እንደማይጠፋ ለማመልከት ሐዋርያው ይህን ተናገረ እንጂ ክርስቲያን ሁሉ ለሁለቱ ሕጎች እየተገዛ ይኖራል ወይም ተገዝቶ መኖር ይገባል ለማለት አይደለም። ክርስቲያኖች ያለ መንፈሳዊ ትግል እንዲሁ እንዲቀመጡ ሐዋርያው አሳስተማረም፤ ይህንንም ለማስረዳት በሚቀጥለው ምዕራፍ በሮሜ ምዕ.8 ገልጾታል። በፈቃድ መንፈስ ቅዱስ በመመራት ሕገ ኃጢአትን በሮሜ ፈቃድ ሥጋን መታገል እንዳለብን ከተጠቀሰው ምዕራፍ በሰፊው ለመማር እንችላለን። “እንደ መንፈስ ፈቃድ እንጂ እንደ ሥጋ ፈቃድ በማን መላለስ በእኛ የሕግ ትእዛዝ ይፈጸም ዘንድ ኃጢአትን በሥጋ ኩነን” በማለት በክርስቶስ ሞት መዳናችንን አብሥርናል። በመቀጠልም የሁለቱ ዓይነት ሰዎች ሁኔታ ምን እንደሆነ እንደሚከተለው ይገልጽልናል።

“እንደ ሥጋ ፈቃድ የሚኖሩ የሥጋን ነገር ያስባሉና እንደ መንፈስ ፈቃድ የሚኖሩ ግን የመንፈስን ነገር ያስባሉ። ስለ ሥጋ ማሰብ ሞት ነው፤ ስለ መንፈስ ማሰብ ግን ሕይወትና ሰላም ነው። ስለ ሥጋ ማሰብ በእግዚአብሔር ዘንድ ጥል ነው፤ ለእግዚአብሔር ሕግ አይገዛም፤ መገዛትም ተስኖታል፤ በሥጋ ያሉትም እግዚአብሔርን ደስ ሊያሰኙት አይችሉም” ከእለ በኋላ መልእክቱን ሲያጠቃልል፡- “እናንተ ግን የእግዚአብሔር መንፈስ በእናንተ ዘንድ ቢኖር፤ በመንፈስ እንጂ በሥጋ አይደላችሁም። የክርስቶስ መንፈስ የሌለው ከሆነ ግን ይኸው የእርሱ ወገን አይደለም” ብሏል (ሮሜ.8:3-9)።

የክርስቶስ ወገን ያልሆነ የእግዚአብሔር መንፈስ የለውምና እንደ ሥጋ እንጂ እንደ መንፈስ ፈቃድ አይኖርም። ከላይ እንደ ተጠቀሰው “ለእግዚአብሔር ሕግ አይገዛም፤ መገዛትም ተስኖታል” የተባለው በሥጋ ያሉትን ያመለክታል። በክርስቶስ መንፈስ የሚኖሩ ግን የመንፈስ ቅዱስ ጸጋና ረድኤት ስላላቸው ሕገ ኃጢአትን እየተቋቋሙ ለሕገ እግዚአብሔር ብቻ ተገዢ ሆነው ይኖራሉ። ያለፈው ኃጢአታቸውንና ሕግ መተላለፋቸውን ይቅር እንዳላቸው፤ ከሚመጣውም እንዲጠብቃቸውና የጸጋውን አጋገርነት እንዲያበዛላቸው “እኩት እግዚአብሔር በእንተ እግዚእ ነ ኢየሱስ ክርስቶስ፤ በኢየሱስ ክርስቶስ ባጌታችን ለእግዚአብሔር ምስጋና ይሁን” እያሉ ከማመስገንና ከመጸለይ አያቋርጡም።

በመንፈስ ሆነን ሕገ ኃጢአትን መታገል እንጂ እኔ በሥጋይ ለኃጢአት ሕግ ተገዢ ነኝ (ሮሜ.7:25) ያለውን ንባብ ብቻ ይዞ ያለምንም መንፈሳዊ ተጋድሎ መቀመጥ የእግዚአብሔርን የማዳን ሥራ ማስተጓጉል፤ ያደረገልንንም ታላቅ ውለታ መዘንጋት ይሆንብናል። ስለዚህ ቀጥሎ

የተመለከተውን የሐዋርያውን የትግል መመሪያ እንከተል፡፡

“እንግዲህ ወንድሞች ሆይ፡ ዕዳ አለብን፡ እንደ ሥጋ ፈቃድ ግን እንኖር ዘንድ ለሥጋ አይደለም፡፡ እንደ ሥጋ ፈቃድ ብትኖሩ ትሞቱ ዘንድ አላችሁና፤ በመንፈስ ግን የሰውነትን ሥራ ብትገድሉ በሕይወት ትኖራላችሁ፡፡ በእግዚአብሔር መንፈስ የሚመሩ ሁሉ እነዚህ የእግዚአብሔር ልጆች ናቸውና” (ዮሐ.8፡12-14)፡፡

ከጥቅሱ ላይ “በመንፈስ ግን የሰውነትን ሥራ ብትገድሉ በሕይወት ትኖራላችሁ” የተባለው ምንድን ነው? መንፈሳዊ ተጋድሎን እያስተማረን አይደለምን? “የሰውነት ሥራ” የተባለው ፈቃድ ሥጋ ያለበት ሕገ ኃጢአት ስለሆነ እርሱን በመንፈስ ኃይል እንድንገድለው ማለት በጸጋ መንፈስ ቅዱስ አጋጥኖ ነት ሁልጊዜ እንድንታገለው የተሰጠን የክርስቲያናዊ ሕይወት መመሪያችን ነው፡፡ በሥጋ ባሕርያችን በጥንተ ተፈጥሮ ያለው ሕገ ኃጢአት አሁንም እየሠራበን ነው፡፡ በሐዲስ ተፈጥሮ በክርስቶስ ያገኘነው መንፈስ ቅዱስ ግን ወድቀንና ተስፋ ቆርጠን እንዳንቀር እያጽናናን፡ ወደ ንስሐ እየመራን፤ ይቅር እያለንና የተጋድሎ ጸጋን እየሰጠን እስከ ሞት ድረስ በትዕግሥትና በእምነት እኛን አጽንቶ በመጨረሻ ድልን በጸጋው እንድንቀዳጅ ያበቃናል፡፡ ስለዚህ ነው ሕገ ኃጢአትን ማለት የሰውነትን ሥራ በመንፈስ ኃይል ተጋድሎ እንድናደርግ ከላይ ከምንባቡ የተጠቀሰው፡፡ እንግዲህ ሕገ ኃጢአትን በሕገ እግዚአብሔር፤ ፈቃድ ሥጋን በፈቃድ ነፍስ እየተዋጋን በመንፈስ እንድንኖርና በመንፈስ እንድመራ “እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ መከራን” እንድንቀበል በሐዋርያት ቃል ታዝዘናል (ገላ.5፡16-25፤ ቆላ.3፡5-11፤ 1ኛጴጥ.4፡1-19፤ ያዕ.4፡1-10)፡፡

መቼም ቢሆን መሰናክል በማይቀርበት፤ ውጣ ውረድ በበዛበት መከራና ፈተና በማይለይበት ዓለም ስንኖር መንፈሳዊ ተጋድሎ እንጂ ድል አድርጎ በእጅይታና በሰላም መቀመጥ አይቻልም፡፡ የነፍስ ድል በሥጋ ላይ ሙሉ በሙሉ የሚገኘው በትንሣኤ ዘጉባኤ ነው፡፡ በዚህ ድንኳን ሰውነታችን እስካለን ድረስ እንቃትታለን፤ መልካሙን እንመኛለን፤ በነውን ለማድረግ እንሞክራለን፡፡ ነገር ግን አምነን ከተጠመቅን ከዳንም በኋላ እንኳ የኃጢአት ቅሬታ ከውስጣችን አይጠፋም፡፡ ምንም እንኳ በእምነትና በጥምቀት ጥንተ አብሰና እኛም የሠራነው ኃጢአት ተደምስሶልን^{80.1} ከነፍስ ሞት (ከዳግም ሞት) ድንገት ለገነት ለመንግሥተ ሰማያት የታደምን ብንሆንም አንዳንድ ጊዜያዊ የኃጢአት

80.1 ጥንተ አብሰ (የመጀመሪያው የአዳም በደል) መደምሰሱ እንደት ነው? ጌታ በመስቀል ላይ ላለ በደሙ ፈላሽነት ካሣ ከፍሎ ለዓለም ሁሉ ቢዛ ሆኖ የማዳን ሥራውን በዕለተ ዓርብ በመፈጸም ከመጀመሪያው አዳም ጀምሮ እስከ ዕለተ ምጽኢት ድረስ የሚነሡትን የሰው ዘር ሁሉ ከኃጢአትና ከሞት አድኗቸዋል፡፡ በዚህ ጊዜ ነበር በዘር የተላለፈውን ጥንተ አብሰ ጌታችን ለአንዲት ለዘለዓለም የደመሰሰው፡፡ ሆኖም ጥንተ አብሰ ተወማዶ የኃጢአት ሥርዓትና የዘለዓለም ሕይወት ጸጋ የተሰጠው ለሚያምኑት እንጂ ለማያምኑት አይደለም፡፡ ምንም የዕለተ ዓርቡን የማዳን ሥራና ጸጋ እግዚአብሔር ለዓለም ሁሉ የሰጠው ቢሆንም ክርስቶስንና ጸጋውን የሚከዱትና የሚቃወሙት ግን ከመጀመሪያው አዳም እዳ በደልና መርገም ነፃ አይሆኑም፡፡ በዳግማዊ አዳም በክርስቶስ የተገኘውን ጸጋ አምነው አልተቀበሉምና በመጀመሪያው አዳም መርገም ሥር እንደሆኑ ይቀራሉ፡፡ በዓመተ ክፍለ ዓመት እንደነበሩ ሰዎች ይቆጠራሉ፡፡ ምክንያቱም እነርሱ የመዳኛቸውን ጸጋ የተሰቀለውን ክርስቶስን በመካዳቸው ነው፡፡ ሙሴ የሰቀለውን የናስ እባብ ያዩት ብቻ እንጂ ያላዩት አልዳኑም፡፡ የተሰቀለው የናስ እባብ ለእሥራኤላውያን በሙሉ ሆኖ ላለ ከእባቡ መርገ የዳኑት ግን የሙሴን ቃል አምነው የታዘዙት ብቻ ነበሩ፡፡ እንደዚሁም ጌታ የተሰቀለው ለዓለም ሁሉ ቢሆንም ሞትን ካመጣው ከእባቡ ከዳያብሉስ የኃጢአት መርዝ ማለት ከጥንተ አብሰ የዳኑት ግን ያመኑትና የተጠመቁት ብቻ ናቸው (ዘጉ.21፡5-9፤ ዮሐ.3፡14-19፤ ዘፍ.3)፡፡

እንግዲህ ለኃጢአት መደምሰሻ ለመንግሥተ ሰማያት መውረሻ እግዚአብሔር ለዓለም ሁሉ ያዘጋጀው የመስቀል መድኃኒት ለሁሉም በመስከታዊ አዋጅ ተሰጥቷል፡፡ ሆኖም መድኃኒቱን አምነን ካልተቀበልነው መስጠቱ ብቻ አያድንንም፡፡ ለምሳሌ ሐኪም ያዘዘው መድኃኒት ካልተወሰደና ከሰውነታችን ጉብቶ ካልተዋሐደ በስተቀር በውጭ መኖሩ ብቻ ፈውስ አያሰጥንም፡፡ ስለዚህ እውነተኛው ሐኪም ጌታችን በመስቀል ላይ ለቤዛ ዓለም የሰጠው ሥጋውና ደሙ እውነተኛ መድኃኒት መሆኑን አምና የተቀበለው ብቻ ከኃጢአትና ከሞት ይድናል፡፡ የዘለዓለም ሕይወትን ጸጋ ይጎናጸፋል፤ ያልተቀበለ ግን እንደተጻፈው «የእግዚአብሔርን ልጅ የረገጠ ያንንም የተቀደሰበትን የኪዳንን ደም እንደ ርከሰ ነገር የቆጠረ የጸጋውንም መንፈስ ያከፋፋ» ስለሆነ ከጥንተ አብሰ መርገም ስለማይድን የሞት ሞት ይፈረድበታል (ዕብ. 10፡29-31፤ ዘፍ.2፡17)፡፡

ውጤቶች ርዝራዦች በውስጣችን ይቀራሉ፤ በጎስቋላው የሥጋ ባሕርያችን ይገኛሉ። እነርሱም ድካምና መከራ፣ ሕመምና ሞት እንደዚሁም በዚህ ዓለም ሕይወታችን የሚታየው የጠባይ ደካማነትና ሥጋዊ ምኞች፣ ለሐሰት ነገርና ለፈተና በቀላሉ መጋለጥና ለእነርሱም እጅ በመስጠት መስማማትና መማረክን የመሳሰሉት ናቸው።

ፈቃደ ሥጋ ማለት የሥጋ ምኞት የኃጢአት ዝንባሌ ጥንትም ሆነ ዛሬ ሊፈትነን ከእኛ ጋር ይኖራል። ከእኛ ጋር በመኖሩም ኃጢአት አይሆንብንም፤ እንደ ባላንጣ፣ እንደ ማይላቀቂት ባለጋራ ሁልጊዜ ስለሚሞግተን ሁልጊዜ መታገል ይኖርብናል። ለእርሱ እጅ በሰጠን ጊዜ ብቻ ኃጢአት ይሆንብናል እንጂ እርሱ ከእኛ ባሕርይ ውስጥ በመኖሩ ብቻ ኃጢአት አይሆንብንም። ስለዚህ እኔ እየጸምኩና እየጸለይኩ ለምን የሥጋ ፈቃድ በውስጤ ይገኛል? ለምን ልማድ ሰብእ አይጠፋልኝም ብሎ መጨነቅ ሳይሆን ዘወትር ፈቃዱት ሥጋን፣ ፍትወታት እኩያትን በእግዚአብሔር አጋዢነት እስከ ዕለተ ሞት መታገል ያስፈልጋል። የሰው ተፈጥሮ እንደ መልአክ ተፈጥሮ ሰላልሆነ በዚህ በጎስቋላ ሰውነታችን እስከ አለን ድረስ ከፈቃደ ሥጋ ጋር ያላሠለሰ ትግል እያደረግን መኖር እንጂ ትግል አልባ የሆነ ፍጹም ሰላማዊ ኑሮ አይገኝም። ነገር ግን ትግሉ ወደፊት ለሚመጣው ሰላምና ደስታ መንገድ ያዘጋጅልናል።

ከፈቃደ ሥጋ ጋር ባለማስማማት በክርስቶስ ጸጋ ሆነው በቆራጥነት የሚታገሉት አይጉዱም። ካልታገሉ ፈተናውን ማለፍ አይችሉምና። መታገል ማለት ደግሞ እንዲያው በከንቱ አይደለም። “ነፋስን እንደሚጉስም ሁሉ እንዲሁ አልጋደልም” በማለት ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ስለ እውነተኛው ተጋድሎ አስረድቶናል። በመቀጠልም “ነገር ግን ለሌሎች ከሰበክሁ በኋላ ራሴ የተጣልሁ እንዳልሆን ሥጋዬን እየጉስምሁ አስገዛዋለሁ” ብሏል (1ኛቆሮ.9፡26-27)። “ደግሞም በጨዋታ የሚታገል ማንም ቢሆን፣ እንደሚገባ አድርጎ ባይታገል፣ የድሉን አክሊል አያገኝም” (2ኛጢሞ.2፡5)። እንግዲህ ባጋጠመን ፈተና ብዙ አንጨነቅ። “ለሰው ሁሉ ከሚሆነው በቀር ምንም ፈተና አልደረሰባችሁም” ተብሎ ተጽፏልና። “ነገር ግን ከሚቻላችሁ መጠን ይልቅ ትፈተኑ ዘንድ የማይፈቅድ እግዚአብሔር የታመነ ነው፣ ትታገሡም ዘንድ እንድትችሉ ከፈተናው ጋር መውጫውን ደግሞ ያደርግላችኋል” (1ኛቆሮ.10፡13)።

እንግዲህ ተጋድሏችን ሕገ እግዚአብሔርን ለመፈጸም ነው። እግዚአብሔር ሕጉን ለሰው ልጆች የሰጠው ከአምልኮ ጣዖት ወደ አምልኮተ እግዚአብሔር ከገቢረ ኃጢአት ወደ ገቢረ ጽድቅ ሊመልሳቸው ነው። “ተገሐሥ እምእኩይ ወግበር ሠናየ” ማለት ከክፉ ነገር እንድንከለከል መልካሙን እንድናደርግ ሕጉ ይመራናል (መዝ. 33፡14) ። በሕገ እግዚአብሔር አንፃር ጸጋ እግዚአብሔር አለ። ስለሆነም በሕጉ መርቶ በጸጋው ደግፎ ወደ ዘላለም ሕይወት የሚያገባን እርሱ ነው። ስለዚህ እርሱን አምነን በእርሱ ታምነንና ተስፋችንን በእርሱ ጥለን ሕጉን ለመፈጸም ያልተቆጠበ ጥረት እናድርግ።

ሕገ እግዚአብሔርን መፈጸም ማለት ለአሥሩ ቃላት መታዘዝ ነው። አሥሩ ቃላት ደግሞ በፍቅር ትእዛዛት ይጠቃለላሉ።

“እርስ በርሳችሁ ከመዋደድ በቀር ለማንም ዕዳ አይኑርባችሁ፣ ሌላውን የሚወድ ሕግን ፈጽሞታልና። አታመንዝር፣ አትግደል፣ አትስረቅ፣ በውሸት አትመስክር፣ አትመኝ የሚለው ከሌላይቱ ትእዛዝ ሁሉ ጋር በዚህ ባልንጀራህን እንደ ነፍስህ ውደድ በሚለው ቃል ተጠቃልሎአል። ፍቅር ለባልንጀራው ክፉ አያደርግም፤ ስለዚህ ፍቅር የሕግ ፍጻሜ ነው” (ሮሜ.13፡8-10)።

እንግዲህ ፍቅር የአሥሩ ቃላት ሁሉ ማጠቃለያ ነው። ስለዚህም ነው ጌታችን በማቴዎስ ወንጌል ምዕ.19፥18-19 ትእዛዛትን ከዘረዘረ በኋላ በመጨረሻ “ባልን ጀራህን እንደራስህ ውደድ” ያለው። የቤተ ክርስቲያናችን ሊቃውንትም ይህን ይዘው የአሥሩ ቃላት የመጨረሻና የማጠቃለያ ትእዛዝ እንዲሆን አድርገውታል።

የፍቅርን ትእዛዝ በመፈጸም የዘላለም ሕይወትን ለመውረስ እንደሚቻል ጌታ በወንጌል አስተምሮናል። ከላይ ከተጠቀሰው (ማለት ማቴ. 19፥16-19) ሌላ አንድ የሕግ አዋቂ ስለዘላለም ሕይወት ጌታን ሲጠይቅ፡- “የዘላለምን ሕይወት እንድንወርስ ምን ላድርግ? አለው። እርሱም በሕግ የተጻፈው ምንድር ነው? እንዴትስ ታነባለህ? አለው። እርሱም መልሶ፡- ጌታ አምላክህን በፍጹም ልብህ በፍጹም ነፍስህም በፍጹም ኃይልህም በፍጹም ሐሳብህም ውደድ፤ ባልንጀራህንም እንደ ራስህ ውደድ አለው”። ኢየሱስም፡- “እውነት መለስህ! ይህን አድርግ በሕይወትም ትኖራለህ አለው...” (ሉቃ.10፥25-37)። እንግዲህ ከዚህ ከጌታ ቃል በተለይም ከርኅሩኑ ሳምራዊ በጉ አድራጉት የምንማረው ሰው ሊድንና የዘላለም ሕይወት ሊወርስ የሚችለው አንዳንድ ወገኖች እንደሚሉት ያለ ምንም ሥራ በእምነት ብቻ አይደለም። በእርግጥም ሰው በመጀመሪያ እምነት ሊኖረው የገደ ነው። ነገር ግን በዚህ ብቻ መንግሥተ ሰማያት መግባት ስለማይቻል ፍቅርንና በጉነትን በእምነት ላይ ጨምረን መያዝ ይኖርብናል (2ኛኤጥ.1፥5-7፤ ገላ.5፥6)። ከእምነት ጋር የፍቅርን ትእዛዛት በመፈጸም ለዘላለም ሕይወት የበቃ እንሆናለን።

ስለዚህ ክርስቲያናዊ ሕይወታችን በፍቅር ትእዛዛት መጠናከር ያስፈልገዋል። የመጀመሪያውና ታላቁ ፍቅራችን ከሁሉም በላይ እግዚአብሔርን መውደድ ይሆናል፤ ቀጥሎም ሰውን ሁሉ ከራስ ጋር አስተካክሎ መውደድ እንደሆነ ተረድተናል። እንግዲህ ክርስቲያናዊ ሕይወታችን በሁለት ወገን የተያያዘ የፍቅር ሕይወት ነው፤ በፍቅረ እግዚአብሔርና በፍቅረ ቢጽ ተመሥርቶና ተዋቅሮ በአሥሩ ቃላት የተገነባ መንፈሳዊና ማኅበራዊ ሕይወት ነው። ይህ ጣምራ የፍቅር ሕይወት በአሥሩ ቃላት ተዘርዝሮ በተግባር ይገለጣል። በፍቅረ እግዚአብሔርና በፍቅረ ቢጽ ሕግና ነቢያት ሁሉ ይፈጸማሉ (ማቴ.22፥37-40)። ከዚህ ቀጥሎ አሥሩ ቃላትን በሁለቱ የፍቅር ትእዛዛት ከፍለን እንመለከታለን።

የመጀመሪያውና ታላቁ ትእዛዝ ማለት ፍቅረ እግዚአብሔር ከአሥሩ ቃላት በመጀመሪያዎቹ በአራቱ ሲገለጽ ስድስቱ ደግሞ ሁለተኛውን ትእዛዝ ማለት ፍቅረ ቢጽን ይመለከታሉ። አራቱ ለእግዚአብሔር ልናደርግ የሚገባንና የማይገባንን ይደነግጋሉ። የትእዛዛቱም አፈጻጸም በፍቅረ እግዚአብሔር መሠረትነት ይወሰናሉ። የተቀሩት ስድስቱ ትእዛዛት ለሰዎች ልናደርግ የሚገባንና የማይገባንን ስለሚደነግጉ ትእዛዛቱ በፍቅረ ቢጽ መሠረትነት ይፈጸማሉ። እንግዲህ ክርስቲያናዊ ሥነ ምግባር በእነዚህ በሁለቱ የፍቅር ትእዛዛት ላይ የተመሠረተ መሆኑን እንገነዘባለን።

በአጠቃላይ ክርስቲያናዊ ሥነ ምግባር በእምነት፣ በተስፋና በፍቅር ላይ የተመሠረተ ነው። እግዚአብሔርን መፍራት የጥበብ መጀመሪያ ነው ከክፉ መራቅም ማስተዋል ነው እንደተባለው እምነትና ፈሪሃ እግዚአብሔር ያለው ሰው ትእዛዙን ለመጠበቅ ይተጋል። ስለዚህ ነው እምነት የክርስቲያናዊ ሥነ ምግባር ምንጭ ነው የሚባለው። ስለእግዚአብሔር የማያውቁና እርሱንም የማይፈሩ ለክፉ ምኞትና ለኃጢአት ሥራ ፈጽሞ የተጋለጡ ናቸው። እግዚአ

ብሔርን ማመንና ማፍቀር ግን ለክርስቲያናዊ ሕይወታችን ለሥነ ምግባራችን ሥምረት ይሰጠዋል፤ የጽድቅን ሥራ ያጠናክረዋል። ከሁሉ አስቀድሞ እምነትና አምልኮት ስለሚያስፈልግ የአሥሩ ቃላት የመጀመሪያው ትእዛዝ ኢታምልክ ነው። ኢታምልክ ለዘጠኙ ሁሉ መነሻና መሠረት ነው።

ስለዚህ አሥሩ ቃላት እንደሌሎቹ የሥነ ምግባር መመሪያዎች ሰዎች ለሰዎች ለሚያደርጉት ማኅበራዊ ግንኙነት ብቻ ተወስኖ የሚቀር አይደለም። የአሥሩ ቃላት ትእዛዛት በእግዚአብሔር አምልኮት ላይ የተመሠረተ ነው፤ ከማኅበራዊ ግንኙነቱም በፊት አምላካዊ ግንኙነት ይቀድማል፤ ሁለቱም እንደ አንድ አካል አንድ ስለሆኑ አይለያዩም። ስለዚህ በአሥሩ ቃላት የእምነትና የምግባር ትእዛዛትን በአንድነት እናነባለን፤ እነርሱ የምግባርና የሃይማኖት ሕግ ሆነው ተሰጥተውናልና።

እንግዲህ እነዚህን በእግዚአብሔር ጣት የተጻፉትን የቃል ኪዳኑ ምስክር የሆኑትን የአሥሩ ቃላትን ትእዛዛት መጠበቅና ማስጠበቅ የሁላችንም ግዴታ ነው። ቃሉን ሰሚዎች ብቻ ሳንሆን ፈጻሚዎችም መሆን ይኖርብናል። ከትእዛዛቱ ሁሉ አንዱን ብንሽር ሁሉንም እንደሻርን ይቆጠራልና ከእያንዳንዱ የሕግ ቃል ጋር የራሳችንን እምነትና ምግባር እየመረመርንና እየለካን ደካማ ጉናችንን እየመዘንና እየገመገምን በዚያ ላይ ትኩረት ሰጥተን የእርምጃ እርምጃ መውሰድ ይገባናል (ያዕ.1፡22፤ 2፡10) ።

አሥሩ ቃላት የእግዚአብሔር የማዳኑ ሥራ በታሪክና በምሳሌ ከተፈጸመ በኋላ ማለት ከግብፅ የባርነት ቤት በነፃነት ለወጡት ወገኖች የተሰጡ ትእዛዛትና የቃል ኪዳኑ መግለጫዎች ናቸው (ዘጸ.24፡1-8፤ ዘጸ.4፡13፤ 5፡33)። ለእኛም ለክርስቲያኖች እንደዚሁ ከኃጢአትና ከሞት ለዳነው ከዲያብሎስ ባርነት ነፃ ለወጣነው ወገኖች በአዳኛችን በክርስቶስ በሕገ ወንጌል ፍጹም ሆነውና ተጠናክረው ተሰጥተውናል (ማቴ.5፡17-48)። ስለዚህ የአሥሩ ቃላትን ትእዛዛት ደስ እያለን ምሕረት ያደረገልንንና ተስፋ የሰጠንን እግዚአብሔርን እያመሰገንን፤ የቸርነቱን ሥራ እያሰብንና ውለታውን ሁሉ እያስታወስን በመንፈሳዊ ቅንፃት ተነሣሥተን በትጋት ለመፈጸም ያልተቆጠበ ጥረትና ትግል እናድርግ፤ በሕጉ እየተመራን፤ እንዳንወድቅ በጸጋው እየተደገፍን፤ በእርሱ እንኑር በፍቅሩ እንኑር፤ ቃሉም በእኛ ይኑር፤ እኛም በቃሉ እንኑር፤ ያለእርሱ በሕይወት ለመኖር አንችልምና፤ ያለእርሱ ምንም ምን ለማድረግ አንችልምና (ዮሐ.15፡1-17)። በእርሱ መኖር በመንፈስ ቅዱስ መኖር ነው። “ከመንፈሱ ስለሰጠን፤ በእርሱ እንድንኖር እርሱም በእኛ እንዲኖር በዚህ እናውቃለን” (1ኛ ዮሐ.4፡13)።

እንግዲህ ራሳችንን ለሁለቱ የፍቅር ትእዛዛት አስገዝተን ክርስቲያናዊ ሕይወታችንን ለመምራት እንድንችል የአሥሩ ቃላትን ትእዛዛት አጥንተንና አውቀን ለመተግበር እንዲመችን በሕገ ተፋቅሮ መሠረትነት በሁለት ከፍለን በሚከተለው አኳኋን አስቀምጠናቸዋል። (የአሥሩ ቃላትን ዝርዝር በክፍል ሦስት መግቢያ ውስጥ እንዲሁም በምዕራፍ ሁለት የአርእስት ማውጫ ላይ ተመልከት)።

ሀ) የመጀመሪያውና ታላቁ የፍቅር ትእዛዝ፦

“ጌታ አምላክህን በፍጹም ልብህ
በፍጹም ነፍስህም በፍጹም አሳብህም ውደድ”

ይህ የፍቅር ትእዛዝ ለእኛ ከመሰጠቱ በፊት እግዚአብሔር እኛን በቅድሚያ በፍጹም ፍቅር ወድዶናል። ፍቅሩንም በማዳን ሥራው ገልጾታል። በመጀመሪያ በታሪክና በምሳሌ እሥራኤላውያንን ከፈርዖን ጽኑ አገዛዝ ከምድረ

ግብፅ ከባርነት ቤት ነፃ በማውጣቱ፤ በኋላም በክርስቶስ ነፍሳትን ከሲኦል ከሰይጣን ግዞት ነፃ አውጥቶ በማዳኑ “እግዚአብሔር ለእኛ ያለውን ፍቅር አውቀናል፤ አምነንማል” (1ኛዮሐ.4፥14-16)። እንግዲህ እሱ እኛን እንደወደደን እኛም እሱን እንወደዋለን። እሱ እኛን መውደዱን በተግባር እንደ ገለጸልን እኛም እርሱን በፍጹም ኃይላችን መውደዳችንን በተግባር መግለጽ ይኖርብናል። ይህንንም ለማድረግ የምንችለው የአሥሩ ቃላት ትእዛዛትን በመፈጸም ነው። ከወደድነው ከእርሱ በቀር ሌላ አምላክን ማምለክ የለብንም። ከወደድነው ስሙን በከንቱ ወይም በሐሰት መጥራት አይገባንም። ከወደድነው የእርሱ የሆነውን ሁሉ ማክበርና ቃሉንም መጠበቅ ይኖርብናል። ከዚህ ቀጥሎ በፍቅረ እግዚአብሔር ውስጥ የሚጠቃለሉትን የመጀመሪያዎቹን አራቱን የአሥሩ ቃላትን ትእዛዛት እንመለከታለን።

፩ኛ. “እግዚአብሔር አምላክህ እኔ ነኝ” ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ”

የዚህን የመጀመሪያውን ትእዛዝና የሌሎችንም ትእዛዛት ቃል በቃል አጥንተን በዕለት ተዕለት ኑሮአችን ውስጥ ተግባራዊ በማድረግ ክርስቲያናዊ ሕይወታችንን በቃል እግዚአብሔር ማጠናከር ይገባናል። ከአሥሩ ቃላት ሁሉ በሰፊው የተገለጸና በተለይም በብሉይ ኪዳን መጻሕፍት በብዛት የተነገረና የተተረጎመ የመጀመሪያው ትእዛዝ ነው። ስለዚህ የትእዛዙን ሙሉ ቃል ከተመሳሳዩ የወንጌል ቃል ጋር እንደሚከተለው እናቀርባለን።

“ከግብፅ ምድር ከባርነት ቤት ያወጣሁ እግዚአብሔር አምላክህ እኔ ነኝ። ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ” (ዘጸ.20፥2-3)። “ለኔታህ ለአምላክህ ሰገድ እርሱንም ብቻ አምልክ ተብሎ ተጽፏልና” (ማቴ.4፥10)።

ይህ የመጀመሪያው ትእዛዝ የምግባርና የሃይማኖት መሠረት ነው። ያለ እርሱ ክርስቲያናዊ ሕይወት አይኖርም። ሁሉ ነገር ከእግዚአብሔር እንደተገኘና እኛም በእርሱ ስለ ተፈጠርን ከሁሉ ነገር አስቀድመን እርሱን ማወቅና ለእርሱ መገዛትም ያስፈልጋል። ስለዚህ በመጀመሪያ ሀልዎቱን ቀጥሎ ማንነቱን ማለት ጠባይዓቱን ከዚያም ትእዛዛቱን አውቀን ለእርሱ መገዛትና እርሱን ብቻ ማምለክ እንደሚገባን እንመለከታለን።

1. “እግዚአብሔር አምላክህ እኔ ነኝ” “ያለና የሚኖር እኔ ነኝ” - ሀልዎቱ

አሥርቱ ቃላት የምግባር መመሪያ ብቻ ሳይሆን በይበልጥ የሃይማኖት ሕግ ያለበት እንደሆነ ከላይ በመግቢያው ጠቅሰናል። ከምግባር ሃይማኖት ስለሚቀድም የአሥሩ ቃላት የመጀመሪያው አንቀጽ የእግዚአብሔርን ሀልዎት (መኖር) የሚገልጽ ነው። ከሀልዎቱ ጋር ደግሞ አድገኖቹንና ፍቅሩን፣ ክብሩንና ምስጋናውን ማወቅና ማመን አስፈላጊና ጠቃሚ ስለሆነ ከብዙው በጥቂቱ እንደሚከተለው ለማየት እንሞክራለን።

በቅድሚያ የእግዚአብሔርን ሀልዎትና አድገኖት ማወቅና ማመን

በልብ መታሰብ በቃል መነገሩ ከፍ ከፍ ይበልጥ ሰውን የሚወድድ እግዚአብሔር በታላቅ መለኮታዊ መገለጥ በሲና ተራራ ላይ በሚነደው እሳት መካከል ሆኖ በተራራው እግር ሥር ለተሰበሰቡት ወገኖቹ ለእሥራኤል ሕዝብ የአወጀው ቃልና በኋላም በድንጋይ ጽላት ላይ ጽፎ የሰጣቸው የመጀመሪያ

ሪያው አንቀጽ፡- “አነ ውእቱ እግዚአብሔር አምላክከ” ማለት “እግዚአብሔር አምላክህ እኔ ነኝ” የሚል ነበር፡፡ “እኔ ነኝ” የሚለው የመጀመሪያው የዕብራይስጡ ቃል ለሙሴ የተገለጸውን ስሙ አምላክ ያመለክታል፡፡ ይኸውም “አነ ውእቱ ዘሁሉ ወይሄሉ” “ያለና የሚኖር እኔ ነኝ” የሚለውን ኅቡዕ ስም ያስገነዝበናል (ዘጸ.3፡13-14)፡፡ ይህ ስያሜ የህልዎቱ የህልውናው ስሙ ነው፡፡ በዕብራይስጡ ያህዌህ (Yahweh) ይባላል፡፡

ያህዌህ የሚለውን ቃል በቀላሉ ለመተርጎም ያስቸግራል፡፡ ቃሉ የሚያመለክተውን “ያለና የሚኖር እርሱ ነው” ለማለት ነው፡፡ እንደ ሰባው ሊቃናት ትርጉም “እኔው አንዱ እኔው ነኝ” ወይም “እኔ ያው እኔው ነኝ” ማለት ይሆናል፡፡ ካለመኖር ወደ መኖር ለመጣው ነገር ሁሉ መንሥኤና አስገኝ እርሱ ብቻ ነው ማለት ሲሆን በአጠቃላይ ህልዎቹንና አስገኝነቱን (ፈጣሪነቱን) የሚገልጽ ቃል እንደሆነ ሊቃውንት ያስረዳሉ፡፡ እግዚአብሔር ራሱ ለራሱ የሰጠው ልዩ ስም ስለሆነ በዕብራውያን ዘንድ የተቀደሰ ስሙ አምላክ ነው፡፡ ስለዚህም እርሱን ሁልጊዜ በዚህ ስም አይጠሩትም፡፡ በምትኩ አደናይ ማለት ጌታ (እግዚእ) በሚለው ቃል ይጠቀማሉ፡፡ በግሪኩ ኪሪዮስ ይባላል፤ ትርጉሙም ጌታ (እግዚእ) ማለት ነው፡፡

የሥነ ፍጥረት ሁሉ መገኘት ወይም መኖር በእርሱ መኖር ነው፡፡ የመኖር ሁሉ መሠረቱና ምንጩ እርሱ ስለሆነ ሁሉም ከእርሱ ህልዎት ይገኛል፡፡ ህልዎቱ በሕገ ልቡና ማለት ፈጣሪ በፍጥረቱ ለፍጥረቱ የታወቀ ቢሆንም ለአባው ቅዱሳን ግን በተአምራዊ ሁኔታ በመገለጡ ህልውናው (መኖሩ) በተረጋገጠ መንገድ ታውቋል፡፡ (ስለ ህልዎቱ የትምህርተ ሃይማኖት መቅደምንና በክፍል አንድ አንቀጽ አንድ በፊደል (ሀ) ያለውን ተመልከት)

ለሙሴ ህልዎቹን የገለጸለት አምላክ፡ እሥራኤልን ከግብፅ የባርነት ቀንበር ነፃ ለማውጣት አስሶ ነው እንጂ እንዲያው ህልዎቹን መኖሩን ለማሳወቅ ብቻ አልነበረም፡፡ ስለሆነም ወዲያውኑ ሙሴን ወደ ምድረ ግብፅ ልኮ እስራኤልን በጽኑ ክንዱ በኃይሉና በተአምራቱ አድኗቸዋል፡፡ እንግዲህ ስለዚህ ነው የመጀመሪያው ትእዛዝ ህልዎቹንና አድናኖቹን በአንድነት በማገናዘብ ያዳናቸውን ወገኖች የእግዚአብሔርን መኖር ብቻ አውቀውና አምነው ለእርሱ ብቻ እንዲገዙና እርሱን ብቻ እንዲያመልኩ የሚደነግገው፡፡ ይህም ማለት የመጀመሪያው አንቀጽ፡- “ከግብፅ ምድር ከባርነት ቤት ያወጣሁህ እግዚአብሔር አምላክህ እኔ ነኝ” ሲል እግዚአብሔር መኖሩን አምላክነቱን የገለጸው፡ እርሱነቱን ያስታወቀው ከማዳን ሥራው ጋር እሥራኤልን ነፃ ከማድረግ ጋር እንደሆነ ያስገነዝበናል ማለት ነው፡፡

“ከግብፅ ምድር ከባርነት ቤት ያወጣሁህ” የሚለው ቃል ለእሥራኤል ሕዝብ ብቻ የተነገረ መስሎን ራሳችንን ማግለል አይገባንም፡፡ ይህ ቃል እሥራኤል ዘነፍስ ለተባለች ለቤተ ክርስቲያን በምሳሌነት ይነገራል፡፡ የጥንት እሥራኤላውያንን ከግዞትና ከባርነት ነፃ ያወጣና ያዳኑ አምላክ በዘመኑ ፍጻሜ ደግሞ በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ በስሙ የታመኑትን ሁሉ በነፍስም በሥጋም ታድጓቸዋል፡፡ እኛን ክርስቲያኖችን ከዲያብሎስ ግዛት ከኃጢአት ባርነት ነፃ በማድረግ አድናኖናል፤ ከሞት ወደ ሕይወት አሻግሮናል፤ ከሲኦል ወደ ገነት አግብቶናል፡፡ ስለዚህ ቸርነቱንና የማዳን ሥራውን እያሰብን በፍቅርና በምስጋና ልናመልከውና ልንሰግድለት ይገባናል፡፡ እዚህ ላይ እግዚአብሔር ሕጉና ትእዛዙን ከመስጠቱ በፊት አስቀድሞ የቸርነቱንና የማዳን ሥራውን እንደፈጸመልን እናስተውል፤ እሥራኤልን ከግብፅ ባርነት ነፃ ካወጣ በኋላ ነው ሕጉና ቃሉ ከዳኑን የሰጣቸው (ዘጸ.19-20)፡፡

ኑት ሁሉ የጋጢአት ሥርዐትና የጸጋ ልጅነት በመስጠቱ ነው (ዮሐ.1+12)።

በዘመነ ሐዲስ “ያለና የሚኖር” እግዚአብሔር አምላክ፣ በቸርነቱና በፍቅሩ እኛን አድኖን በጸጋ ልጆቹ እንድንሆን እርሱም አባት እንዲሆንን መልካም ፈቃዱ ሆኖልናል። ከእንግዲህ ወዲህ በፍቅር ሆነን የባሕርይ ልጁ እንዳስተማረን “አባታችን ሆይ!” እያልን እንጠራዋለን። ጸጋ መንፈስ ቅዱስ ያደረገባቸው ሁሉ አባ አባት ሆይ! እያሉ ያንኑ አንዱን አምላክ በልጁ ስም ስላደረገላቸው ቸርነት ሁሉ ዘወትር ያመሰግኑታል። ይልቁንም “አባታችን ሆይ” በሚለው የዘወትር ጸሎት “ስምህ ይቀደስ” እያልን ስሙን እናወድሳለን እናከብራለን። እንግዲህ ለወደደንና በጎ ላደረገልን እግዚአብሔር የምንሰጠው ምላሽ ፍቅርና ምስጋና ነው እያልን ከላይ የተነሣውን ጥያቄ በዚሁ እንመልሳለን።

እግዚአብሔር እኛን ያዳነን እንዲሁ ስለ ወደደን ብቻ ነው እንጂ ሌላ እኛን የሚወድበት ምክንያት ኖሮት አይደለም (ዮሐ.3+16)። እንግዲህ የፍቅር ምላሽ ወይም አጸፋው ፍቅር ነው። የፍቅርንም ምላሽ እንድንሰጥ ያስተማረን እርሱው ራሱ ነው። ሳይወደን ውደዱኝ አላለም! አስቀድሞ እርሱ ነው የወደደን። ስለዚህ የፍቅር ምላሽ ፍቅር ስለሆነ ታላቁንና የመጀመሪያውን የፍቅር ትእዛዝ ሰጠን። እርሱም በኦሪት የተጻፈ በወንጌል የጸና ለአንድ አምላክ ለእግዚአብሔር ብቻ የሚቀርብ ፍቅር ነው።

“እሥራኤል ሆይ፣ ስማ፤ አምላካችን እግዚአብሔር አንድ እግዚአብሔር ነው፤ አንተም አምላክህን እግዚአብሔርን በፍጹም ልብህ በፍጹምም ነፍስህ በፍጹምም ኃይልህ ውደድ” የሚለውን የፍቅር ትእዛዝ በመፈጸም ነው እያንዳንዱ አማኝ ለወደደውና ለአዳነው አምላክ ምላሽ መስጠት የሚገባው (ዘፈ.6+4-5፤ ማር.12+29-30)። የእግዚአብሔር ፍቅር በክርስቶስ የማዳን ሥራ ስለተገለጸ (1ኛ ዮሐ.4+9-10) ክርስቲያኖች ይህን እያስታወሱ እግዚአብሔርን በክርስቶስ ስም የበለጠ እንዲያፈቅሩት ያደርጋቸዋል። እውነተኛች ክርስቲያኖችን ከእግዚአብሔርና ከልጁ ፍቅር የሚለያቸው ነገር አይኖርም። “ከክርስቶስ ፍቅር ማን ይለየናል? መከራ ወይስ ጭንቀት፣ ወይስ ሰደት፣ ወይስ ራብ፣ ወይስ ራቁትነት፣ ወይስ ፍርሃት፣ ወይስ ሰይፍ ነው?” ያለው ቅዱስ ጳውሎስ፣ ምንም ነገር ቢሆን ከቶ “በክርስቶስ ኢየሱስ በጌታችን ካለ ከእግዚአብሔር ፍቅር ሊለየን እንዳይችል ተረድቼአለሁ” በማለት በልቡናውና በሕይወቱ ሥር ሰዶ ያለውን ፍጹም ፍቅር ገልጸልናል (ሮሜ.8+35-39)።

ፍቅረ እግዚአብሔር ፍቅረ ክርስቶስ ስንል ምን ማለታችን እንደሆነ በትክክል መረዳት ያስፈልገናል። በስሙ ፍቅር ለእግዚአብሔርና ለሰው የምናሳየው ፍቅር አንድ አይደለም። ፍቅረ እግዚአብሔር ከፍቅረ ቢጽ (ከባልንጀራ ፍቅር) በዓይነትም በይዘትም በደረጃም ይለያያል። ሰው ባልንጀራውን እንደ ራሱ እንዲወደው ታዟል። ስለዚህ እኔ ባልንጀራዬን መውደጄን የምገልጸው ለእኔ የሚያስፈልገኝ ለእርሱም ያስፈልገዋል በማለት ለእርሱ የሚያስፈልገውን ሁሉ በማድረግ ነው። እንደ እኔ ይርበዋል ይጠማዋል በማለት የተራበው ባልንጀራዬን በመመገብ እውነተኛ ፍቅሬን በተግባር እገልጽለታለሁ። ለእግዚአብሔር የምናሳየው ፍቅር ግን ከዚህ የላቀና የተለየ ነው። እግዚአብሔርን የምንወደው ፈጣሪያችንና ገዢያችን፣ አዳኞችንና ጠባቂያችን እንደሆነ በማመን ነው። ስለዚህ እግዚአብሔርን በፍጹም ልብ መውደድ ማለት የእርሱን አምላክነትና አዳኝነት አውቆ እርሱን ብቻ ማምለክና ለእሱ መገዛት፣ እርሱን ማክበርና መፍራት፣ ትእዛዙንና ፈቃዱን ሁሉ መፈጸም እስከ መጨረሻውም በታማኝነት ማገልገል ማለት ነው። እንግዲህ እግዚአብሔርን መውደድ እነዚህን ሁሉ ያካትታል። ደረጃውም ከፍቅረ

ኑት ሁሉ የጋጢአት ሥርዐትና የጸጋ ልጅነት በመስጠቱ ነው (ዮሐ.1+12)።

በዘመነ ሐዲስ “ያለና የሚኖር” እግዚአብሔር አምላክ፥ በቸርነቱና በፍቅሩ እኛን አድኖን በጸጋ ልጆቹ እንድንሆን እርሱም አባት እንዲሆንን መልካም ፈቃዱ ሆኖልናል። ከእንግዲህ ወዲህ በፍቅር ሆነን የባሕርይ ልጁ እንዳስተማረን “አባታችን ሆይ!” እያልን እንጠራዋለን። ጸጋ መንፈስ ቅዱስ ያደረገባቸው ሁሉ አባ አባት ሆይ! እያሉ ያንኑ አንዱን አምላክ በልጁ ስም ስላደረገላቸው ቸርነት ሁሉ ዘወትር ያመሰግኑታል። ይልቁንም “አባታችን ሆይ” በሚለው የዘወትር ጸሎት “ስምህ ይቀደስ” እያልን ስሙን እናወድሳለን እናከብራለን። እንግዲህ ለወደደንና በጎ ላደረገልን እግዚአብሔር የምንሰጠው ምላሽ ፍቅርና ምስጋና ነው እያልን ከላይ የተነሣውን ጥያቄ በዚሁ እንመልሳለን።

እግዚአብሔር እኛን ያዳነን እንዲሁ ስለ ወደደን ብቻ ነው እንጂ ሌላ እኛን የሚወድበት ምክንያት ኖሮት አይደለም (ዮሐ.3+16)። እንግዲህ የፍቅር ምላሽ ወይም አጸፋው ፍቅር ነው። የፍቅርንም ምላሽ እንድንሰጥ ያስተማረን እርሱው ራሱ ነው። ሳይወደን ውደዱኝ አላለም! አስቀድሞ እርሱ ነው የወደደን። ስለዚህ የፍቅር ምላሽ ፍቅር ስለሆነ ታላቁንና የመጀመሪያውን የፍቅር ትእዛዝ ሰጠን። እርሱም በኦሪት የተጻፈ በወንጌል የጸና ለአንድ አምላክ ለእግዚአብሔር ብቻ የሚቀርብ ፍቅር ነው።

“እሥራኤል ሆይ፥ ስማ፤ አምላካችን እግዚአብሔር አንድ እግዚአብሔር ነው፤ አንተም አምላክህን እግዚአብሔርን በፍጹም ልብህ በፍጹምም ነፍስህ በፍጹምም ኃይልህ ውደድ” የሚለውን የፍቅር ትእዛዝ በመፈጸም ነው እያንዳንዱ አማኝ ለወደደውና ለአዳነው አምላክ ምላሽ መስጠት የሚገባው (ዘፈ.6+4-5፤ ማር.12+29-30)። የእግዚአብሔር ፍቅር በክርስቶስ የማዳን ሥራ ስለተገለጸ (1ኛ ዮሐ.4+9-10) ክርስቲያኖች ይህን እያስታወሱ እግዚአብሔርን በክርስቶስ ስም የበለጠ እንዲያፈቅሩት ያደርጋቸዋል። እውነተኛች ክርስቲያኖችን ከእግዚአብሔርና ከልጁ ፍቅር የሚለያቸው ነገር አይኖርም። “ከክርስቶስ ፍቅር ማን ይለየናል? መከራ ወይስ ጭንቀት፥ ወይስ ሰደት፥ ወይስ ራብ፥ ወይስ ራቂትነት፥ ወይስ ፍርሃት፥ ወይስ ሰይፍ ነው?” ያለው ቅዱስ ጳውሎስ፥ ምንም ነገር ቢሆን ከቶ “በክርስቶስ ኢየሱስ በጌታችን ካለ ከእግዚአብሔር ፍቅር ሊለየን እንዳይችል ተረድቼአለሁ” በማለት በልቡናውና በሕይወቱ ሥር ሰዶ ያለውን ፍጹም ፍቅር ገልጸልናል (ሮሜ.8+35-39)።

ፍቅረ እግዚአብሔር ፍቅረ ክርስቶስ ስንል ምን ማለታችን እንደሆነ በትክክል መረዳት ያስፈልገናል። በስሙ ፍቅር ለእግዚአብሔርና ለሰው የምናሳየው ፍቅር አንድ አይደለም። ፍቅረ እግዚአብሔር ከፍቅረ ቢጽ (ከባልንጀራ ፍቅር) በዓይነትም በይዘትም በደረጃም ይለያያል። ሰው ባልንጀራውን እንደ ራሱ እንዲወደው ታዟል። ስለዚህ እኔ ባልንጀራዬን መውደጄን የምገልጸው ለእኔ የሚያስፈልገኝ ለእርሱም ያስፈልገዋል በማለት ለእርሱ የሚያስፈልገውን ሁሉ በማድረግ ነው። እንደ እኔ ይርበዋል ይጠማዋል በማለት የተራበው ባልንጀራዬን በመመገብ እውነተኛ ፍቅሬን በተግባር እገልጽለታለሁ። ለእግዚአብሔር የምናሳየው ፍቅር ግን ከዚህ የላቀና የተለየ ነው። እግዚአብሔርን የምንወደው ፈጣሪያችንና ገዢያችን፥ አዳኞችንና ጠባቂያችን እንደሆነ በማመን ነው። ስለዚህ እግዚአብሔርን በፍጹም ልብ መውደድ ማለት የእርሱን አምላክነትና አዳኝነት አውቆ እርሱን ብቻ ማምለክና ለእሱ መገዛት፥ እርሱን ማክበርና መፍራት፥ ትእዛዙንና ፈቃዱን ሁሉ መፈጸም እስከ መጨረሻውም በታማኝነት ማገልገል ማለት ነው። እንግዲህ እግዚአብሔርን መውደድ እነዚህን ሁሉ ያካትታል። ደረጃውም ከፍቅረ

ቢጽ እጅግ የበለጠ ነው። ባልንጀራችንን የምንወደው ከራሳችን ጋር አስተካክለን ነው። እግዚአብሔርን የምንወደው ግን ከራሳችንና ከባልንጀራችን በአጠቃላይ ከሁሉም በላይ ነው። እግዚአብሔርን ከሁሉም በላይ በፍጹም ፍቅር ከልብ እንድንወደው የሚያደርገን በልጁ በክርስቶስ በተግባር የተገለጠው የፍቅር ሥራው እንደሆነ መርሳትና መዘንጋት የለብንም። “እርሱ ስለ እኛ ነፍሱን አሳልፎ ሰጥቷልና በዚህ ፍቅርን አውቀናል” (1ኛዮሐ.3፥16)። በሐዲስ ኪዳን እግዚአብሔርን በፍጹም ልብ ልንወደው የምንችለውና የሚገባን በክርስቶስ ፍቅር በምንኖርበት ጊዜ ነው (ዮሐ.15፥9-11)። ስለዚህ ይህንን ታላቅና ጥልቅ ፍቅር ቸል ሳንል በልቡናችን ውስጥ ለዘላለም እንዲኖር ማድረግ ይገባናል። በመንፈስ ቅዱስ በልቡናችን የፈሰሰው ፍቅሩ የተስፋችን ማስረጃ መሆኑን አውቀን እንደ ቀላል ነገር በመቁጠር ሳንዘነጋ በክብር ጠብቀን እንያዘው (ሮሜ.5፥5)።

እንግዲህ ይህንን የእግዚአብሔር ፍቅር ሳንረሳ እንድንጠብቀው ምን ምልክት ወይም ምን መታሰቢያ እናድርግለት? የጥንት እሥራኤላውያን ለአንድ አምላክ የሚገባውን የፍቅር ትእዛዝ ለመጠበቅ ብዙ ጥረት እንዲያደርጉ የሚከተለው መመሪያ ተሰጥቷቸዋል፡ “እኔም ዛሬ አንተን የማዝዘውን ይህን ቃል በልብህ ያዝ። ለልጆችህም አስተምረው፤ በቤትህም ስትቀመጥ፤ በመንገድም ስትሄድ፤ ስትተኛም፤ ስትነሣም ተጫወተው። በእጅህም ምልክት አድርገህ እሰረው፤ በዓይኖችህም መካከል እንደ ክታብ ይሁንልህ። በቤትህም መቃኛች በደጃፍህም በሮች ላይ ጻፈው” (ዘጳ.6፥6-9)።

በጌታ ዘመን የነበሩ ፈሪሳውያን ይህንን ምልክት ለውዳሴ ከንቱ ስለተጠቀሙበት ተወቅሰዋል (ማቴ.23፥5፤ ዘጸ.13፥9፤ ዘኁ.15፥38-41)። ዛሬም እኛ የእግዚአብሔርንና የክርስቶስን ፍቅር ለማሰብና ለማስታወስ የምንጠቀሙባቸው ምክልቶች የራሳችንንና የሌሎችንም ክርስቲያናዊ ሕይወት የሚያንጹ እንጂ የሚያፈርሱ እንዳይሆኑ እንጠንቅቅ። ይህንንም ስንል ምልክት ማድረግ አይጠቅመንም ማለታችን አይደለም።

ይልቁንም በዛሬው የመሳሳትና የመታለል፣ የመዘንጋትና ስለኑሮ የማሰብና የመጨነቅ ነገር በበዛበት ዓለም የምንኖር ክርስቲያኖች የእግዚአብሔር ፍቅር ከልቡናችን እንዳይጠፋና ፈጽሞ እንዳንረሳው በልዩ ልዩ መንገድና ምልክት ማስታወሻ እንዲኖረን ያስፈልጋል። በቤታችን ግዳግዳ ላይ የቃለ እግዚአብሔር ጥቅሶችንና ሥዕሎችን በማድረግ ቅዱሳት መጻሕፍትም በማንበብና ከቤተሰብና ከጓደኞች ጋር መወያየት ይጠቅማል። በተለይም የእግዚአብሔርን ፍቅርና ውለታውን የምናስብበትና ለእርሱም ምስጋና የምናቀርብበት በየዕለቱ የጸሎት ጊዜ እንዲኖረን ማድረግ አማራጭ የሌለው መንገድ ነው። “እንግዲህ ዘወትር ለእግዚአብሔር የምስጋናን መሥዋዕት፣ ማለት ለስሙ የሚመሰክሩ የከንፈሮችን ፍሬ፣ በእርሱ /በክርስቶስ/ እናቅርብለት”። ከዚህም ጋር “መልካም ማድረግን ለሌሎችም ማካፈልን አትርሱ፤ እንዲህ ያለው መሥዋዕት እግዚአብሔርን ደስ ያስኘዋልና” (ዕብ.13፥15-16)።

እንግዲህ ሰው የወደደውን ያመሰግናልና ለእግዚአብሔር የምስጋና መሥዋዕት ከማቅረብ ቸል አንበል። እንደሚገባን ደስ እያለን ካላመሰገንነው ፍቅሩ በልቡናችን የለም ማለት ነው። አመስግን ቢሉት አላመሰግንም ይልቅስ እኔን አመስግኑኝ በማለት ራሱን የምስጋና ባለቤት በማድረግ ሰይጣን በትዕቢቱ ከቀደመው ክብሩ ተዋርዷል፤ ከጨለማ ጉድጓድ ወድቋል (መቅድመ ወንጌል ተመልከት)።

“እንደ እግዚአብሔርነቱ መጠን” አለማክበርና አለማመሰገን ለክፉ ነገር ይዳርጋል፡፡

የፈጠረንና የአዳኝን አምላካችንና መድኃኒታችን እንደ ወደደን እኛም እየወደድነው እንዳንኖርና እንደሚገባንም እንዳናከብረውና እንዳናመሰግነው የሚያስረሳን ልዩ ልዩ መከራና ፈተና በግል ሥራችንና በማኅበራዊ ኑሯችን ውስጥ ያጋጥሙናል፡፡ በቤተሰብና በዘወትር የሥራ ጉዳዮች ላይ ቀኑን ሁሉ በመያዝና ለማኅበራዊ አገልግሎት በመውጣትና በመውረድ ጊዜያችን ያልፋል፡፡ ይልቁንም በዘመናችን እያደገና እየተስፋፋ በመጣው በመገናኛ ብዙሃን የምንሰማውና የምናየው ነገር ሁሉ ከመቼውም ይበልጥ ልቡናችንና አእምሮችን እየተቆጣጠረው ትርፍ ጊዜያችንንም እየተሻማው ይገኛል፡፡ በመሆኑም አንዳንድ ምእመናን እግዚአብሔርን በግላቸው በጸሎት የሚያስቡበት ሰዓት እያጡና እንደዚሁም ወደ ቤተ ክርስቲያን የሚሄዱበት ጊዜ እየተጣበባቸው በመሄድ ላይ ነው፡፡ ይህ ነገር ከቀጠለ በመንፈሳዊ ሕይወታቸው ላይ አደገኛ ውጤት ያስከትልባቸዋል፡፡ በየዕለቱና በተለይም በየሰንበቱ ለእግዚአብሔር የምንሰጠው ጊዜ ከሌለ ከእርሱ ጋር ያለን ግንኙነት እያነሰና እየደከመ ሄዶ ፈጽሞ ከመጥፋት ደረጃ ላይ ይደርሳል፡፡ ከዚያ በኋላ የመንፈሳዊ ዓላማችንና ክርስቲያናዊ ሕይወታችን ፈጽሞ ይረሳና የጽድቁን መንገድ ስተን ዓለሙ ሁሉ በሚሄድበት በሰፊው ጉዳና ጭልጥ ብለን በመሄድ ከሰይጣን አሸክላ ውስጥ በመውደቅ ነፍሳችን መውጫ አጥታ በወጥመድ ውስጥ ተይዞ እንደ ቀረች ወፍ እንሆናለን፡፡

ስለዚህ ከላይ የተጠቀሰው አደገኛ ሁኔታ እንዳይከሰት “እግዚአብሔር አምላክህ እኔ ነኝ” ያለውን ፈጣሪና አዳኝ አምላክ መማፀን ይኖርብናል፡፡ ወደፊተና እንዳትገቡ ተግታችሁ ጸልዩ የተባለውን መመሪያ በመከተል ዘወትር ሳንታክት መጸለይ ይገባናል፡፡ ከቀኑ ጊዜያችን ቀንሰን በየዕለቱ እርሱን የምናስብበት ሰዓት እንዲኖረን ያስፈልጋል፡፡ በክፉዎች ጉዳና ርቀን ሳንሄድ በቶሎ በንስሐ ተመልሰን የተጥላቅለውን ክርስቲያናዊ ሕይወታችን እናድሰው፡፡ ስለ እግዚአብሔር ሀልዎትና አድገኛት ያለንን እውቀትና እምነት የምንጠብቀው በጸሎትና ወደ ቤተ ክርስቲያን በመሄድ ቃሉንም በመስማት ነውና ይህን ከማድረግ ቸል አንበል፡፡

ነገር ግን በልቡናችን ደንዳናነትና ጽናት የተነሣ ከስሕተትና ከጥፋት ጉዳና ሳንመለስ እንዲያው ስናመነታ ልዑል እግዚአብሔርንና በጉሥራውን እያወቅን የሚገባውን ክብርና ምስጋና ካላቀረብን በዚህ ምትክ ክፉ ነገር ይደርስብናል፡፡ አሕዛብ የማይታየውን አምላክ በሥነ ፍጥረቱ አማካይነት መኖሩን እያወቁ ለእርሱ የሚገባውን ክብር ባለማቅረባቸው ምክንያት በክፉ ነገር ላይ እንደ ወደቁ ተጽፏል፡፡ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በሕገ ልቡና የሚመሩ አሕዛብ ስለ እግዚአብሔር ሀልዎት እንደሚያውቁ ሲገልጽ፡ “የማይታየው ባሕርይ እርሱም የዘላለም ኃይሉ ደግሞም አምላክነቱ ከዓለም ፍጥረት ጀምሮ ከተሠሩት ታውቆ ግልጥ ሆኖ ይታያልና፤ ስለዚህም እግዚአብሔርን እያወቁ” ይልና ቀጥሎ፡ “እንደ እግዚአብሔርነቱ መጠን ስላላከበሩትና ስላላመሰገኑት የሚያመካኙት አጡ፤ ነገር ግን በአሳባቸው ከንቱ ሆኑ የማያስተውለውም ልባቸው ጨለመ፡፡ ጥበበኞች ነን ሲሉ ደንቆሮ ሆኑ፤ የማይጠፋውንም የእግዚአብሔርን ክብር በሚጠፋ ሰውና በወፎች አራት እግር በአላቸውም በሚንቀሳቀሱትም መልክ መሰለው ለወጡ” በማለት ያስረዳናል (ሮሜ.1፡19-23)፡፡ እዚህ ላይ እናስተውል፡፡ አሕዛብ በሕገ ልቡና ፈጣሪ እግዚአብሔርን በትክክል እያወቁት ግን በቸልተኝነታቸው ምክንያት ለፈጣሪ የሚገባውን ክብር

ባለማቅረባቸው ማለት እንደ ሐዋርያው አባባል “እንደ እግዚአብሔርነቱ ስላላከበሩትና ስላላመሰገኑት” በአሳባቸው ከንቱነት በባእድ አምልኮ ላይ እንደ ወደቁ እናያለን። መቼ ይህ ብቻ፣ ከትክክለኛው አምልኮት ውጭ እንደሄዱ እንዲሁም ከእውነተኛው ሥነ ምግባር ውጭ በመውጣት በሥጋቸው ምኞት በመመራት ከርኩሳትና ከልዩ ልዩ ኃጢአት ውስጥ ወድቀዋል። “ይህም የእግዚአብሔርን እውነት በውሸት ስለለወጡ በፈጣሪም ፈንታ የተፈጠረውን ስላመለኩና ስላገለገሉ ነው” (ሮሜ.1፡25)። ስለዚህ እነርሱ “እግዚአብሔርን ለማወቅ ባልወደዱት መጠን እግዚአብሔር የማይገባውን ያደርጉ ዘንድ ለማይረባ አእምሮ አሳልፎ ሰጣቸው” (ሮሜ.1፡28)።

እሕዛብ በሕገ ልቡና የሚያውቁትን እግዚአብሔርን ባለመውደዳቸውና ክብር ባለመስጠት ቸል በማለታቸው ምክንያት እንደዚህ ዓይነት ክፉ ነገር ከደረሰባቸው ይልቁንም ክርስቲያኖች በቸርነቱና በምሕረቱ በልጁ ሰው መሆን የተገለጠውን እግዚአብሔርን እንደሚገባን በመውደድ ካላከበርነውና ካላመሰገነው ምንኛ የበለጠ ክፉ ነገር ያጋጥመን ይሆን? እንግዲህ እግዚአብሔርን በዘ ነጉ የማዳኑንም ጸጋ እያወቁ በተውትና በናቁት ክርስቲያኖች ላይ የበለጠ የፍርድ ቅጣት እንደሚመጣባቸው እንወቅ። ምክንያቱም ብዙ ነገር ከተሰጠው ብዙ ነገር ይጠበቃልና ነው። ስለዚህም “ፍርድ ከእግዚአብሔር ቤት ተነሥቶ የሚጀመርበት ጊዜ ደርሷልና አስቀድሞም በእኛ የሚጀመር ከሆነ ለእግዚአብሔር ወንጌል የማይታዘዙ መጨረሻቸው ምን ይሆን? ጻድቅም በጭንቅ የሚድን ከሆነ ዓመፀኛውና ኃጢአተኛው ወዴት ይታይ ዘንድ አለው? ስለዚህ ደግሞ እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ መከራን የሚቀበሉ፣ መልካምን እያደረጉ ነፍሳቸውን ለታመነ ፈጣሪ አደራ ይስጡ” (1ኛ ጴጥ.4፡17-19)።

እንግዲህ እስካሁን ስለ እግዚአብሔር ህልዎት በምናጠናበት ጊዜ በተጨማሪ ከህልዎቱ ጋር የማይለያየውን የአድገኖቱን ነገርና የፍቅሩን ሁኔታ እንዲሁም ፍርዱ ከራሱ ቤት ጀምሮ በዓለም ሁሉ ላይ እንደሚሆን ከላይ በጥቂቱ ተመልክተናል። እነዚህ ሁሉ ማለት ፍቅሩ፣ ማዳኑ፣ ፍርዱና የመሳሰሉት ሁሉ የእግዚአብሔርን ማንነትና ባሕርዩን የሚገልጹልን ጠባይዓቱ ናቸው። እያንዳንዱ ክርስቲያን የእግዚአብሔርን ህልዎቱን ብቻ ሳይሆን ማን ነቱን የሚገልጹትን ጠባይቱን ማወቅ እጅግ አስፈላጊና ጠቃሚ ነው። ምክንያቱም ሰው ከእግዚአብሔር ጋር ያለው ግንኙነት ምን መሆን እንዳለበትና በእንዴት ዓይነት አካሄድ መከናወን እንደሚገባው የሚወስኑት ጠባይዓቱ ናቸው። ስለዚህ ማንነቱ የሚታወቅባቸው የባሕርዩ መገለጫዎች ጠባይዓቱን ከቅዱሳት መጻሕፍት በማውጣት ዋና ዋናዎቹን ቀጥሎ በሚገኘው ርእሰ ትምህርት እናጠናቸዋለን።

2. የእግዚአብሔር የባሕርዩ መገለጫዎች - ጠባይዓቱ

እግዚአብሔር በቸርነቱ ራሱን በገለጠ ጊዜ ህልዎቱን ማለት መኖሩን ብቻ በማወቅ ሳይወስነን ባሕርዩንም ደግሞ በመጠኑ እንድናውቅ ፈቅዶልናል። ስለዚህ የባሕርዩ መገለጫዎችን ማለት ጠባይዓቱን የተቻለንን ያህል አውቀን ማሳወቅ ግዴታችን ነው። የማይታየውን ባሕርዩን በባሕርዩ የሰወረውን የእግዚአብሔርን ማንነት፣ የባሕርዩን ምንነት በትክክል ለመረዳት በጥያቄና መልስ በቀላሉ የምንማረው ነገር አይደለም። ምክንያቱም የነገረ መለኮት ምሥጢር ከተፈጥሮ አእምሯችን በላይ ስለሆነ ረቂቁን ምሥጢር ለማስተዋልና ለመገንዘብ ስለሚያዳግተን ነው። እግዚአብሔር በታላቅ ቸርነቱ ሰውን ለማዳን ራሱን ለሰዎች ልጆች ስለገለጸ ስለ ባሕርዩ አንዳንድ ነገሮችን በመጠኑ ለማወቅ ረድቶናል። ስለዚህ የአንድ እግዚአብሔር የባሕርዩ መገለጫዎች

ናቸው ተብለው ከታወቁት መካከል ዋና ዋናዎቹን እንመለከታለን። ከዚያ በፊት ግን የእግዚአብሔር ባሕርይ ምን እንደሆነ ለማወቅ ስለሚያስችግር፣ ጥቂት ግንዛቤ ለማግኘት፣ እንዲረዳን ስለባሕርይ ምንነት የባሕርይን መገለጫዎችና ሁኔታዎች በንፅፅር መልክ በአጭሩ እንገልጻለን።

የእግዚአብሔር ባሕርይ ሲባል ምን ማለት ነው?

የዚህን ጥያቄ መልስ በሰው ጠባይ መስለን ለመመለስ እንሞክራለን። ለሰው፣ ጠባይ እንዳለው ሁሉ ለእግዚአብሔርም ባሕርይ አለው። እንግዲህ በንፅፅር ለማጥናት ስለ አንድ ሰው ደግነትና ለጋሥነት ወይም ጠንቃቃነትና ቁጡነት ወይም ብርታትና ትዕግሥት ስንናገር የሰውየውን ጠባይ መግለጻችን ነው። እንደዚሁም ስለ እግዚአብሔር ኃይልነትና ዘላለማዊነት ስለ ፈታሒነቱና መሐሪነቱ ስናስረዳ ባሕርይን ማለት ጠባይዓቱን ማመልከታችን ነው። ስለዚህ ባሕርይ ማለት ጠባይ ማለት ነው ብለን በቀላል የምናስበው ሳይሆን የእግዚአብሔር ባሕርይ ረቂቅ፣ አፋኝና ምጡቅ ስለሆነ በሰው ባሕርይና ጠባይ የሚለካ አይደለም። ከሰው ተፈጥሮና ጠባይ ጋር የሚነፃፀርና የማይነፃፀር አለ። ምንም ሰው በነፍሱ ሕያው ሆኖ ቢፈጠርም በሥጋው ይወለዳል፣ ያረጃል፣ ይሞታል። እግዚአብሔር ግን ከዘላለም እስከ ዘላለም የሚኖር ስለሆነ ጥንት የለውም ፍጻሜም የለውም፣ አያረጅም፣ አይለወጥም፣ አይሞትም፣ ለዘላለም ሕያው ነው።

እንግዲህ “ባሕርይ” ስንል የእግዚአብሔር ህልዎትና መለኮታዊ ባሕርይ የሚገለጽባቸው ሕያውነቱ፣ ዘላለማዊነቱ፣ ከሃሊነቱ፣ ቅድስናው፣ ጥበቡና እውቀቱ፣ ጥበቃውና መግባቱ፣ ትክክለኛ ፍርዱ፣ ምሕረቱ፣ ፍቅሩ እና የመሳሰሉትን ጠባይዓት የሚያመለክት ነው። እነዚህ ሁሉ የታወቁት እግዚአብሔር ሕልውናውን ሲገልጥ ባሕርይንም ማለት ጠባይዓቱን አብሮ ስለ ገለጠ በመጠኑ ስለ ባሕርይ (ጠባይዓቱ) ለማወቅ ተችሏል። በተለይም ሕግን በመስጠቱ፣ ቃል ኪዳን በመግባቱ፣ ልጁን በመላኩ የእግዚአብሔር ባሕርይ የሆነውን ፍቅርና ምሕረቱን ትክክለኛ ፍርዱንም በግልጽ ለመረዳት በቅተናል። ስለዚህ ባሕርይ ስንል የአንድ አምላክ የህልዎቱ፣ የመለኮቱና የባሕርይ መገለጫዎችና መታወቂያዎች የሆኑትን ሁሉ የሚያጠቃልል እንደሆነ እንገነዘባለን።

የእግዚአብሔርን ባሕርይ ማወቅ ለክርስቲያን ሁሉ ይጠቅማል። ባሕርይን ካወቅን ወደ እግዚአብሔር ለመቅረብ እንችላለን። ለማክበርና ለመፍራት፣ ለመውደድና ተስፋ ለማድረግ፣ እርሱንም በመንፈስና በእውነት ለማምለክ የበቃን እንሆናለን። እንደ ባሕርይም በጸሎት ልናነጋግረውና እንደ ባሕርይም ፈቃዱን መፈጸም ይኖርብናል። ለምሳሌ አንድ ልጅ አባቱን የሚያስደስተው በመጀመሪያ ጠባዩን በትክክል አውቆ በጠባዩ መሠረት የሚገባውን ሲያደርግለት ነው። አለበለዚያ የአባቱን ጠባይ የሚጻረር ነገር የሚፈጽም ልጅ ወደ አባቱ ቀርቦ ለመነጋገርና የሚፈልገውንም ለማግኘት በጣም ያዳግተዋል። ስለዚህ እኛም የእግዚአብሔርን ባሕርይና ፈቃድ አውቀን ብንጸልይ እግዚአብሔርንም አስደስተን እራሳችንንም እንጠቅማለን።

ስለ ባሕርይ አለመረዳት ስሕተትን ያስከትላል

የእግዚአብሔርን ባሕርይ በቅዱሳን መጻሕፍት በተጻፈው መሠረት ለመረዳት አለመሞከር በሃይማኖት ላይ ስሕተትን፣ በሕይወት ላይ ጉዳትን ያስከትላል። አንዳንድ ሰዎች ስለ እግዚአብሔር ሲያስቡ መሐሪነቱን ብቻ ይዘው ሌሎችን የባሕርይ መገለጫዎች እንደሌሉ ይቆጥሯቸዋል። ስለዚህም የእግዚአብሔርን ትክክለኛ ፍርዱን በመዘንጋትና ምሕረቱን ብቻ በማሰብ አን

ዳንዶች፡- “ኃጢአት ብንሠራ ምን አለበት እርሱ መሰረ ነው ይምረናል” በማለት ኃጢአትን ሳይፈሩ ለመሥራት ይደፋፈሩ ይሆናል። ነገር ግን ይህ ታላቅ ስሕተት ነው። ምክንያቱም ፍትሕና ርትዕ፣ ቅድስናና ጽድቅ የእግዚአብሔር የባሕርይ ስለሆኑ በምንም መንገድ በሰማይም ሆነ በምድር ኃጢአተኛውና ዓመፀኛው ሳይፈረድበት የማይቀር በመሆኑ ነው። እግዚአብሔር ንስሐ በማይገቡ ዓመፀኞችና በደለኞች ላይ ቁጣው እንደ እሳት እንደምትነድና እነርሱንም በዘላለም ሥቃይ የሚቀጣቸው ትክክለኛ ፈራጅ እንደሆነ የማያምን ቢኖር ስለ እግዚአብሔር ማንነትና ባሕርይ ገና አልተረዳም።

በሌላ በኩል ደግሞ እግዚአብሔር ኃጢአተኞችን እየተከታተለ የሚያጠቃና የሚደመስስ መለኮታዊ ኃይል ብቻ አድርገንም መገመት አይገባንም። እግዚአብሔር የሰውን መመለሱን ማለት ልማቱን እንጂ ጥፋቱን አይወድም (ሕዝ.18፥23፤ 25-32)። ስለዚህ ሰው ከጥፋቱ የሚመለስበትን መንገድ አዘጋጅቶለታል። ከጥፋቱና ከኃጢአቱ የሚድንበትን ሁኔታ ማዘጋጀቱ ፍቅርና ምሕረትም የባሕርይ መሆኑን ያሳስቡናል። እንግዲህ እግዚአብሔር በቸርነቱ ለኃጢአተኞች ያዘጋጀውን የመዳን ጉዳና በመከተል ከእግዚአብሔር ምሕረትን እናገኛለን፤ በኃጢአተኞችም ላይ ከሚመጣው ቁጣና ፍርድ እንድናለን።

እግዚአብሔር፣ እሥራኤልን ከግብፅ ሀገር፣ ከባርነት ቤት አውጥቶ በሲና ተራራ በእሳት መካከል ራሱን የገለጸላቸው ሕጉንና ትእዛዙን በመስጠት ነበር (ዘጸ.19-20)። ይህንን በማድረግ እግዚአብሔር የሕግና የፍትሕ አምላክ መሆኑን ያስገነዝበናል። በሲና ተራራ ላይ በሚያስደነግጥ ሁኔታ ሲገለጽ ሰዎች እግዚአብሔርን ፈርተው ትእዛዛቱን እንዲፈጽሙ ከኃጢአትም እንዲርቁ ለማድረግ ነው (ዘጸ.20፥18-20)። በእውነትም እግዚአብሔር የሚያስፈራራ የሚያስገርም ስለሆነ መለኮታዊ ባሕርይን መረዳት፣ ገናናነቱንና ኃይልነቱን ማመን፣ እንዲሁም በሕግና በፍርድ የሚቀጣና የሚያድን፣ ለሁሉም እንደ የሥራው ዋጋውን የሚከፍል መሆኑን ማወቅ የሃይማኖታችን ተቀዳሚ ተግባር መሆኑን አለበት። ስለዚህም የትምህርታችንና የጥበባችንም መጀመሪያ እግዚአብሔርን በመፍራትና ለእርሱም በመገዛት ላይ ይመሠረታል (መዝ.110፥10)። እንግዲህ ስለ እግዚአብሔር ባሕርይ ማወቅ ብቻ ሳይሆን በኃጢአታችን ምክንያት ከሚመጣው መዓትና ከዘላለም ኩነት እንድናመልጥና ምሕረቱንም እንድናገኝ በተዘጋጀልን በንስሐና በደገንነት ጉዳና መሄድ ይኖርብናል።

የእግዚአብሔር ሕጉና ፍርዱ በአረት እንደ ታወቀ እንደዚሁም ፍቅርና ምሕረቱ በወንጌል የምሥራች ቃል በግልጽ በክርስቶስ እንዲታወቅ ሆኗል። ስለ እግዚአብሔር ፍርድና ምሕረት ስንናገር በአንድ ሣንቲም ላይ እንደሚታዩ ሁለት ገጽታዎች ሊመሰሉ ይችላሉ። ይህም ማለት ፍርዱና ምሕረቱ የማይለያዩ ናቸው ለማለት ነው። በአንድ በኩል እግዚአብሔር በትክክለኛ ፈራጅነቱ ኃጢአተኛውን ይቀጣዋል እንጂ አይምረውም (2ኛ. ጴጥ.2፥4-10)። በሌላ በኩል ደግሞ ስለሰዎች መዳን ባዘጋጀው መንገድ ለኃጢአተኞች ምሕረትን ይሰጣል። እነዚህ ሁለቱ የባሕርይ መገለጫዎች ማለት ፍርዱና ምሕረቱ በነገረ መስቀል ተገልጸው ይታያሉ። ምክንያቱም እግዚአብሔር ዓለምን ያዳነው፣ ምሕረቱንም ያወረደው ስለ ኃጢአተኞች በደል ካሣ ለመክፈልና በእነርሱም ምትክ የሞትን ፍርድ ክርስቶስ በመስቀል ላይ ስለተቀበለ ነው። የእግዚአብሔር ፍርድና ምሕረት በክርስቶስ መስቀል እንደተፈጸመ እናስተውል። ሰውም የዳነው በእግዚአብሔር ትክክለኛ ፍርድ እንደሆነ አንዝንጋ። ስለዚህ ነው ቅዱስ ቄርሎስ “ወእድገነነ በፍትሕ ጽድቅ ወርትዕ” ብሎ ያለው።

እንግዲህ ስለ እግዚአብሔር ማንነትና ስለ መለኮታዊ ባሕርይ ስናስብ ከገናናነቱና ከኃይልነቱ እንዲሁም ከቅድስናው ክብር የተነሣ ከዙፋኑ ፊት የሚነደው እሳት ኃጢአትንና ክፋትን ሁሉ የሚያቃጥል መሆኑን በመገንዘብ ነው። ይህም ለፍጥረት ሁሉ በተለይም ለኃጢአተኞች ምን ያህል እንደሚያስፈራና እንደ ሚያስደነግጥ ግልጥ ነው። የሰማይ ሠራዊትም በዙፋኑ ላይ ላለው በፍርሀት እንደሚሰግዱለትና እንደሚያመስግኑት በማሰብ ስለ ባሕርይና ክብሩ ገናናነት በመጀመሪያ ደረጃ ማወቅ ይኖርብናል (ኢሳ.6፡1-7፤ ራእይ 4)። “የዙፋኑን መሠረት ጽድቅና ፍርድ ነው፤ ምሕረትና እውነት በፊትህ ይሄዳሉ” (መዝ.88፡14) የተባለውን ሳንዘነጋ ሌሎችንም የባሕርይ መገለጫዎችን በአንድነት ማወቅና ማመን አለብን እንጂ አንዱን ይዘን ሌላውን መተው መሠረተ ሃይማኖትን እንደ ማፋለስ ስለሚቆጠር ሁሉንም በጥንቃቄ ማጥናትና መያዝ ለክርስቲያናዊ ሕይወታችን ይጠቅመናል።

የአምላክ ባሕርይ መገለጫዎች ጠባይዓት ⁸¹

እግዚአብሔር ጠባይዓት መካከል አንዳንዶቹ በተወሰነ መንገድ በጸጋ ተሰጥተው በሥነ ፍጥረት የሚገኙና የሚታዩ ቢሆኑም በእግዚአብሔር ዘንድ ግን በምልዓትና ያለ ወሰን ያለምንም ጉድለት በፍጹምነት ይገኛሉ። በተፈጥሮ የሚታዩት ጠባይዓት ግን በአንፃራዊነትና በውስጥነት ሁኔታ ነው፤ ከነዚህም ጠባይዓት መካከል - ኃይል፡ ጥበብ፡ ዕውቀት፡ ፍቅር፡ ይቅርታ ማድረግ፡ መስጠት . . . ወዘተ. የተባሉትን ይመለከታል።

እግዚአብሔር ጥበበኛ ነው፤ ብዙ ሰዎችም ጥበበኞች ናቸው። የእግዚአብሔር ጥበብ ገደብ፡ ወሰን የለውም፡ ፍጹም ነው። የሰዎች ጥበብ ግን እግዚአብሔር በሰማዊው እውቀትና ማስተዋል መሠረት የተወሰነና የተመጠነ ነው።

በሌላ በኩል ደግሞ አንዳንድ ጠባይዓት ለእግዚአብሔር ብቻ ገንዘቡ ስለሆኑ ከፍጥረት ወገን ማንም ምንም አይጋራውም። እነዚህም የእግዚአብሔር ፍጹማን የሆኑ ጠባይዓቱ ለእርሱ ብቻ የሚነገሩ ናቸው።

ስለ እግዚአብሔር ጠባይዓት ከላይ የተገለጸውና ከታችም በግርጌ ማስታወሻ የቀረበው በግብፅ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የሚሰጥ ትምህርት ነው።⁸²

ከዚህ ቀጥሎ በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ለእግዚአብሔር ብቻ የሚነገሩትን ጠባይዓቱንና ሌሎችንም ጠባይዓቱን ሳንከፋፍልና ደረጃ ሳናወጣ ከቅዱሳን መጻሕፍት ውስጥ ብዙ ጊዜ ከሚያጋጥሙን መካከል ጥቂቶቹን መርጠን በአሥር ተራ ቁጥሮች መድበን በአጭር በአጭሩ እንደሚከተለው አቅርቦናል።

⁸¹ Attributes - የሚባለው የእንግሊዝኛ ቃል “ጠባይዓት” በሚል ተተርጉሟል።
⁸² ለእግዚአብሔር ብቻ ከሚነገሩት ጠባይዓቱ መካከል God's Exclusive Attributes በሚለው ርእስ ሥር ጥቂቶቹ ተጠቅሰዋል፡- God is Eternal - እግዚአብሔር ዘላለማዊ ነው . . . God is the Creator - እግዚአብሔር ፈጣሪ ነው፤ God is Almighty - እግዚአብሔር ሁሉን ቻይ (ከሃሌ ኩሉ) ነው፤ God is Omnipresent - እግዚአብሔር በሁሉ ቦታ ይገኛል (ምሉእ በኩለሄ)፤ God Knows Everything - እግዚአብሔር ሁሉን ያውቃል፤ God is boundless - እግዚአብሔር ውሴንነት የለበትም፤ God is unchangeable - እግዚአብሔር አይለወጥም። H.H. Pope Shenouda III, God And Man (Cairo, Dar El Tebaa El Kawmia, Dec. 2000) pp.10-15.
በተጨማሪ - ዓሥራት ገብረ ማርያም፡ ትምህርተ መለኮት (አዲስ አበባ፡ ንግድ ማተሚያ ድርጅት፡ ሁለተኛ አትም፡ 1991) ከገጽ 12-38 “የእግዚአብሔርን ህላዌ የሚያመለክቱ ጠባዮች” እና “ከፍጥረቱ ጋር ባለው ግንኙነት የእግዚአብሔር ጠባዮች” ተብለው በአጠቃላይ በሁለት ክፍል ተመድበው በብዙ የመጽሐፍ ቅዱስ ማስረጃዎችና እንዲሁም በቅዱሳን አባቶች ምስክርነት ተብራርተው የቀረቡት ትምህርቶች ስለ እግዚአብሔር ማንነትና ጠባይዓት በሰፋትና በጥልቀት ስለሚያስተምሩን በማስተዋል እናንብባቸው።

1. እግዚአብሔር መንፈስ ነው፤ በሁሉም ጊዜና በሁሉም ቦታ ይገኛል፡፡ እንደ ሰው በግዙፍ አካል በአንድ ቦታ የተወሰነ አይደለም፡፡ እግዚአብሔር መንፈስ ነው ሲባል የሚታይ የሚዳሰስ ግዙፍ አካል የለውም ለማለት ነው፡፡ እግዚአብሔር መንፈሳዊና መለኮታዊ የሆነ ረቂቅ ባሕርይ እንዳለው ለማመልከት ነው፡፡ ይህንን መንፈሳዊ ህላዌ በትክክል ለመግለጥ ባይቻልም እኛ ከምናውቀው ከሥጋዊ ሰውነትና ከቁስ አካል የተለየ መሆኑን እንገነዘባለን፡፡ የእግዚአብሔርን መንፈስነት ልንገነዘብ የምንችለው በሥጋዊ የስሜት እውቀታችን ሳይሆን በረቂቁ የማስተዋል መንገድ ነው፡፡ ሰውም በአርአያ ሥላሴ ስለ ተፈጠረ ነፍሳዊና መንፈሳዊ ተፈጥሮ በባሕርይ ስላለ በዚህም አኳያ የመንፈስን ባሕርይ ለማስተዋል ይቻላል፡፡ እንግዲህ እግዚአብሔር መንፈስ መሆኑን እውቀን እኛም እርሱን ለመቀበል በመንፈሳችን መዘጋጀት አለብን፡፡ ወደ እርሱም በመንፈስና በእውነት ቀርቦን እንድንጸልይና እንድናመልከው እንድንሰግድለትም ይገባናል፡፡ ጌታችን እንደዚህ አስተምሮናልና፡፡ “እግዚአብሔር መንፈስ ነው፤ የሚሰግዱለትም በመንፈስና በእውነት ሊሰግዱለት ያስፈልጋቸዋል” (ዮሐ.4፡24)፡፡ ጌታም መንፈስ ነው ወደ እርሱም እንጸልያለን፤ መንፈስ ባለበት በዚያ ነፃነት አለ (2ኛቆሮ.3፡17)፡፡
2. እግዚአብሔር ዘላለማዊ ነው፡፡ መጀመሪያና መጨረሻ የሌለው በዘመናት ሁሉ የሚኖር፤ የማያረጅ፤ የማይሞት፤ የማይለወጥ ሁሉን አካል፤ የሚኖር ማለት ነው፡፡ ጊዜ የማይወስነው፤ ጊዜን የሚወስን፤ ጊዜንም የፈጠረ መሆኑን መግለጽ የእግዚአብሔርን ዘላለማዊነት መናገር ነው፡፡ እግዚአብሔር ለሙሴ የዘላለም ስሙን ሲገልጽለት “ያለና የሚኖር እኔ ነኝ” በማለቱ ዘላለማዊነቱን ያስረዳናል (ዘፀ.3፡14)፡፡ እንደዚሁም በዮሐንስ ሪፖርት ተጽፏል፡፡ “ያለውና የነበረው የሚመጣውም ሁሉንም የሚገዛ ጌታ አምላክ፤ አልፋና አሜጋ እኔ ነኝ ይላል” (ሪፖርት 1፡8)፡፡ ስለ እግዚአብሔር ዘላለማዊነት በመዝሙሩ ዳዊት ይገኛል፡፡ “አቤቱ አንተ ከጥንት ምድርን መሠረትህ፤ ሰማያትም የእጅህ ሥራ ናቸው፡፡ እነርሱ ይጠፋሉ፤ አንተ ግን ትኖራለህ፤ ሁላቸው እንደ ልብስ ያረጃሉ፤ እንደ መጉናጸፊያም ትለውጣቸዋለህ፤ ይለወጡማል፤ አንተ ግን ያው አንተ ነህ፤ ዓመቶችህም ከቶ አያልቁም” (መዝ.101፡25-27)፡፡ ይህንና ይህንን የመሳሰሉትን የእግዚአብሔርን ዘላለማዊነት እያሰብን “ቅዱስ፡ ቅዱስ፡ ቅዱስ፡ የነበረውና የሚመጣውም ሁሉንም የሚገዛ ጌታ ያለው አምላክ እያሉ ቀንና ሌሊት” ሳያርፉ ከሚያመሰግኑት ጋር አብረን የዘላለም ስሙን ለማመስገን እንድንበቃ እግዚአብሔርን መለመን ይኖርብናል (ሪፖርት 4፡8)፡፡
3. ሁሉን የያዘ እግዚአብሔር ሁሉን ለማድረግ የሚችል ኃያል (ኤል ሻዳይ) ነው (ዘፍ.17፡1)፡፡ ይህን ማድረግ ያውከዋል፡፡ ያንን መሥራት አይችልም የሚባለው ለፍጡር ብቻ እንጂ ለፈጣሪ ከቶ የሚሳ ነው ነገር የለም፡፡ ዘይክል ኩሎ ወአልቦ ዘይሰለኖ የተባለው አምላክ ፈጣሪ ፍጥረታት ዓለምን ካለመኖር ወደ መኖር ያመጣ እርሱ ለመለኮታዊ ኃይሉ ፈጽሞ ወሰንና ገደብ የለውም፡፡ በዚህ ዓለም የሚኖሩትን ፍጥረታት ሰዎችንም እንስሳትንም ዕዕዋትንም፡ ሁሉን የሚችል ኃይሉ እንደ ባሕርያቸው ሕይወት የሰጣቸው ስለሆነ ሁሉንም በልዩ ልዩ መንገድ ይመግባቸዋል፡፡ ይጠብቃቸዋል፡፡ ይረዳቸዋል፡፡ በመጽሐፍ ቅዱስ ከሃሊነቱን ማለት ሁሉን ቻይነቱን የሚያስረዱ ብዙ ታሪኮች አሉ፡፡ ሠለስቱ ደቂቅን ከእሳት ውስጥ ያወጣ፤ እሥራኤልን

ባሕር ከፍሎ ያሻገረ፤ መና ከሰማይ አውርዶ ሕዝቡን የመገባ እግዚአብሔር ሁሉን ማድረግ ይቻለዋል። መኻን ለነበረችውና በዕድሜ ብዛት ላረጀችው ለግራ ልጅ የሰጠ እግዚአብሔር አይደለምን? “በውኑ ለእግዚአብሔር የሚሳነው ነገር አለን?” (ዘፍ.18:14፤ ዘፀ. 14:21-31፤ ዳን.3:25)። እንግዲህ ለእግዚአብሔር የሚሳነው ነገር በሰማይም በምድርም እንደሌለ የታመነ ነው። ዛሬም ፈቃዱን ለሚፈጽሙት ወገኖቹ፤ ሁሉን የሚችል አምላክ እኛን ይዘረጋላቸዋል። ከታላቅ ፈተናና ችግርም በተአምራቱ ያድናቸዋል። በሰዎች ዘንድ አይቻልም፤ ከተፈጥሮ ሕግ በላይ ነው የተባለውን ነገር እግዚአብሔር ለቅዱሳኑ እንዲፈጽሙት ሁሉን ለማድረግ በሚችል ኃይሉ ረድቷቸዋል። ለዚህም የነቢያት የሐዋርያት ሥራና የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ሁሉ ምስክሮች ናቸው። መንግሥተ ሰማያት ለመግባት ጭንቅ የመሰላቸው ደቀ መዛሙርቱ ጌታን ጠየቁት፡ “እንግዲህ ማን ሊድን ይችላል? አሉ። እርሱ ግን፡ በሰው ዘንድ የማይቻል በእግዚአብሔር ዘንድ ይቻላል አለ” (ሉቃ.18:26-27)። ከሃሌ ኩሉ የሆነ አምላክ እኛን ለማዳን ታላላቅ ድንቅ ሥራዎችንና ተአምራትን አድርጎልናል። እንግዲህ ይህን ሁሉ እያሰብን ኃይሉን አምላክ ማክበርና ማመስገን ይኖርብናል።

እግዚአብሔር ሁሉን አዋቂና ፍጹም ጥበበኛ ነው። ዓለምንና

በውስጧ የሚገኙትን ሁሉ በጥበቡ ፈጠረ። ሁሉንም የፈጠረ ስለሆነ የሁሉንም ህላዌና አሠራር ያውቃል። ከእርሱ የእውቀት ዓይኖች የሚሰወር ነገር የለም። የማይታየውን ነገር ሁሉ በጥልቀት ያስተውላል። ፍጥረታት ከዳር እስከ ዳር ይታያሉ። የተሸፈነ ነገር ለእርሱ እይሰወርም። እኛ በእርሱ ዘንድ ራቂታችን እንታየዋለን። ጨለማ ወይም ግርግዳ የእርሱን እይታ አይገታውም። እግዚአብሔር የተጋረደውን ነገር ብቻ ማየት ሳይሆን በጎሊናችን በልቡናችን የሚመላለሰው አሳብ ምን እንደሆነ ያውቃል። ምኞታችንና አስተያየታችንን ሳንገልጸው በፊት እርሱ ያውቀዋል። የልባችንን ዝንባሌና ወደፊት የምናስበውንም ጭምር ያውቃል። ያለፈውና የሚመጣው ሁሉ አሁን ከሚደረገው ጋር በአንድ ነት ይታየዋል። “አቤቱ፡ መረመርኸኝ፤ አወቅኸኝም። አንተ መቀመጤንና መነግቱን አወቅህ፤ አሳቤን ሁሉ ከሩቅ አስተዋልህ። . . . መንገዶቼን ሁሉ ቀድመህ አወቅህ” . . . አቤቱ፤ አንተ እነሆ የቀድሞውንና የኋላውን አወቅህ” (መዝ.138:1-5)። ይህን ሁሉ ስለሚያውቅ ፍርዱ ትክክለኛ ነው፤ አይመረመርም። መንገዱም ረቂቅ ስለሆነ ማንም አያውቀውም።

ሐዋርያው ጳውሎስ “የእግዚአብሔር ባለጠግነትና ጥበብ እውቀቱም እንዴት ጥልቅ ነው፤ ፍርዱ እንዴት የማይመረመር ነው። ለመንገዱም ፍለጋ የለውም። የጌታን ልብ ያወቀው ማን ነው? ወይስ አማካሪው ማን ነበር?” በማለት ስለ እግዚአብሔር ጥበብ በማድነቅ ያስገነዝበናል (ሮሜ.11:33-34)። ዳዊት በመዝሙሩ እግዚአብሔር አያይም የሚሉትን ሰነፎች ከተግሣጽ ጋር እንዲህ ይላቸዋል። “እግዚአብሔር አያይም፤ የያዕቆብም አምላክ አያስተውልም አሉ። የሕዝብ ደንቆሮች ሆይ፤ አስተውሉ፤ ሰነፎችማ መቼ ይጠበባሉ? ጆሮን የተከለሰው አይሰማምን? ዓይኑን የሠራው አያይምን?” (መዝ.93:7-9)። ሐዋርያው ጳውሎስም የእግዚአብሔር ዓይኖች እንደሚያዩን ያስተምረናል። “እኛን በሚቆጣጠር በእርሱ ዓይኖች ፊት ሁሉ ነገር የተራቆተና የተገለጠ ነው እንጂ፤ በእርሱ ፊት የተሰወረ ፍጥረት የለም” (ዕብ.4:13)።

እንግዲህ በልባችን የተሰወረ ነገር ቢኖር የእግዚአብሔር የማወቅና ሁሉን የማየት ባሕርይን ተገንዝበን ልባችንን ግልጽና ንጹሕ አድርገን ወደ እርሱ ብንቀርብ እንጂ እግዚአብሔር አያይም ብለን ተሸፋፍንን የልባችንን ሰውረን። በግብዝነት ብንቀርብ ጸሎታችን ተሰሚነት አያገኝም። እንዲያውም እግዚአብሔርን መፈታተን ይሆንብናል። ይህም አድራጎት በበደል ላይ በደልን መጨመር ነው። ስለዚህ ልባችንን ገልጸን፣ ምሥጢራችንን አውጥተን ሁሉን ለሚያይ አምላክ ብንናዘዝ እንደ ባሕርይ ሁኔታ ወደ እርሱ የቀረብን ስለሆነ ጸሎታችንን ሰምቶ ይቅር ይለናል።

5. እግዚአብሔር በፍጥረት ሁሉ ሙሉ በመሆን በሁሉም ቦታ

ይገኛል። ምሉዕ በኩለሄ፣ ማለት በዓለሙ ሙሉ በአንድ ጊዜ ለመገኘት የሚችል የእግዚአብሔር ባሕርይ ብቻ መሆኑን እንመለከታለን። እግዚአብሔር መንፈስ ነው። ስለዚህ በሁሉ ቦታ ይገኛል። “ከመንፈስህ ወዴት እሄዳለሁ? ከፊትህስ ወዴት እሸሻለሁ?” ይላል ዳዊት በመዝሙሩ “ወደ ሰማይ ብወጣ፣ አንተ በዚያ ነህ፤ ወደ ሲኦልም ብወርድ፣ በዚያ አለህ። እንደ ንሥር የንጋትን ክንፍ ብወስድ፣ እስከ ባሕር መጨረሻም ብበርር፣ በዚያ እጅህ ትመራኛለች፤ ቀኝህም ትይዘኛለች” (መዝ.138፡7-10)። ነቢዩ ኤርምያስም ስለዚህ የእግዚአብሔር ባሕርይ ያስተምረናል። “እኔ የቅርብ አምላክ ነኝ እንጂ የሩቅ አምላክ አይደለሁም። ሰው በስወር ቢሸሸግ፣ እኔ አላየውምን? ሰማይን ምድርንስ የሞላሁ እኔ አይደለሁምን? ይላል እግዚአብሔር” (ኤር.23፡23-24)። እንግዲህ ይህንን የመለኮት ባሕርይ ባለማወቅ ወደአልታወቀ ሀገር በመሄድ መደበቅና መሰወር አይቻልም። ነቢዩ ዮናስም ሊያመልጥ እንደተሳነው ከታሪኩ መማር ይገባናል (ዮናስ 1፡1-4)። ስለዚህ እግዚአብሔር የማይገኝበት ቦታ እንደሌለና የእርሱም ዓይኖች እንደሚያዩንና እንደሚቆጣጠሩን ብናውቅና በየጊዜውም ይህንን ብናስታውስ ከብዙ ስህተቶች ለመጥፋት ያስችለናል።

6 የእግዚአብሔር መግባቱና ጥበቃው ቸርነቱ የሚታወቅበት የባሕርይ

መገለጫ ነው። መመገብና መጠበቅ አንድ ወገን ሆኖ እግዚአብሔር የፈጠረውን ዓለም የተወውና የረሳው ሳይሆን ሁልጊዜ እንደሚመለከተውና እንደሚንከባከበው የሚያስረዳን መለኮታዊ ባሕርይ ነው። አንድ አባት ቤቱን ንብረቱን ቤተሰቦቹን ሁሉ፣ ትንሹንም ትልቁንም ክፉዎችንም ደጉችንም ቤተ ዘመዱን፣ የቤት እንስሶችንም ጭምር እንደሚመግብና እንደሚያስተዳድር እንዲሁም እግዚአብሔር ሥነ ፍጥረቱንና በመሬት ላይ የሚኖሩትንም የሰዎች ልጆችንና እንስሳትን ሁሉ ይመግባል፣ ይጠብቃል፣ ያስተዳድራል። ለደጉችም ለክፉዎችም ፀሐዩን ያወጣል፣ ዝናቡን ያዘን ባል ተብሎ እንደ ተጻፈ (ማቴ.5፡45) እንደ አባትነቱ ይመግባል፤ እንደ መሪነቱ ያስተዳድራል። እንደ ዳኝነቱ ያጠፋውን በመቅጣት ያርመዋል እንጂ ማንም ጠፍቶ ተረስቶ እንዲቀር አይወድም። ሆኖም ሁሉ ሰው እንደ ፈቃዱ በዚህ ዓለም በነፃነት እንዲኖር ፈቅዶለታል። ይህም የሰው ነፃነት ከአዳም ጀምሮ የጥፋቱና የውድቀቱ ምንጭ ስለሆነ በዚህ ዓለም ላይ ክፋት ተንሰራፍቶ፣ ፈተናና ችግር ተሰፋፍቶ እንመለከታለን። ይህንንም ሁኔታ ጌታ ባወቀ በማይመረመር ጥበቡና ፍርዱ ይቆጣጠራል። የእግዚአብሔር ጥበቃ ባይኖር ኖሮ ክፋት አመዝኖ ዓለም በጠፋች ነበር። ስለዚህ እግዚአብሔር የዓለም መንግሥታትንና አሕዛብን ሁሉ እንደሚቆጣጠርና እንደሚያስተዳድር ቅዱሳት መጻሕፍት ያስረዱናል። የፈርዖን፣ የናቡከደነፆር፣ የቂሮስ፣ የቆስጠንጢኖስና የሌሎችም ታሪክ ሁሉ ይህንኑ ያረጋግጣልናል። እግዚአብሔር የዓለምን ሕዝብ ይገዛል። ክፉዎችን ለመቆጣጠር መልካሞችን ለመርዳት እርሱ ባወቀ በየጊዜው የመንግሥታት መሪዎችን

ይቀያይራል፤ ይሾማል፤ ይሸራል (ዘፀአ.7-14፤ ዳን.4፡24-37፤ 2ኛ ዜና 36፡22-23፤ ዕዝራ 1፡1፤ ኢሳ.44፡28፤ 45፡1-13፤ ሮሜ 13፡1-7)፡፡

ያለ እግዚአብሔር ፈቃድ ምንም ምን የሚደረግ ነገር የለም፡፡ በእጣ በዕድል በአጋጣሚ ተደረጉ የሚባሉት አልባሌ ነገሮች ሁሉ ሳይቀሩ ከእግዚአብሔር እውቀትና ቁጥጥር ውጭ አይደሉም፡፡ ይልቁንም አማኞች የእግዚአብሔር ጥበቃው እንደማይለዩባቸው አምነው ለሚያደርጉት መልካም ተግባር ሁሉ ያለ ፍርሃትና ስጋት በተአምኖ መሥራት ይገባቸዋል፡፡ ጌታችን ደቀ መዛሙርቱን ሳይፈሩ እንዲያስተምሩና እንዲመሰክሩ በማጽናናት ያለሰማያዊ አባታቸው ፈቃድ ምንም ነገር እንደማይፈጸም በምሳሌ አስረድቶ በመለኮታዊው ጥበቃው እንዲተማመኑ አድርጓቸዋል፡፡ እንዲህም አላቸው፡- “ሁለት ድንቢጦች በአምስት ሳንቲም ይሸጡ የለምን? ከእነርሱም አንዱቱ ያለ አባታችሁ ፈቃድ በምድር ላይ አቸው ድቅም፡፡ የእናንተስ የራሳችሁ ጠጉር ሁሉ እንኳ ተቆጥሯል፡፡ እንግዲህ አትፍሩ፤ ከብዙ ድንቢጦች እናንተ ትበልጣላችሁ (ማቴ.10፡29-31)፡፡

ስለዚህ በእግዚአብሔር መጋቢነትና ጥበቃ በመተማመን ማድረግ የሚገባንን የዕለት ሥራችንን መሥራት እንጂ በሆነው ባልሆነው መጨነቅ አያስፈልገንም፡፡ “እንግዲህ ምን እንበላለን? ምንስ እንጠጣለን? ምንስ እንለብላለን? ብላችሁ አትጨነቁ፤ ይህንስ ሁሉ አሕዛብ ይፈልጋል፤ ይህ ሁሉ እንዲያስፈልጋችሁ የሰማዩ አባታችሁ ያውቃልና፡፡ ነገር ግን አስቀድሞችሁ የእግዚአብሔርን መንግሥት ጽድቁንም ፈልጉ፤ ይህም ሁሉ ይጨመርላችኋል” (ማቴ.6፡31-32)፡፡

7. **ቅድስና እጅግ ከታወቁት ከእግዚአብሔር የባሕርይ መገለጫዎች አንዱ ነው፡፡** ቅድስና ማለት ከኃጢአት፣ ከርኩሳት ስሜትና ከክፉ ሐሳብ፣ ከአስጸያፊ ነገሮች ሁሉ የራቀና የተለየ፣ ፍጹም ንጹሕ የሆነ፣ እንከን፣ ጉድለት፣ ድክመት፣ ነቅፅ የሌለበት ማለት ሲሆን ይኸውም ንጹሕ እምነት ጽሑፍ ቅዱስ እምቅዱሳን የሆነውን የመለኮትን ልዑል ባሕርይ የሚያመለክት ነው፡፡ ስለዚህ በእግዚአብሔር ዘንድ ኃጢአትና ርኩሳት፣ አጸያፊ ነገሮች ሁሉ የተጠሉና የተወገዙ ናቸው፡፡ እግዚአብሔር ቅዱስ ነው፡፡ በእርሱ ፊት ፍጹም ንጹሕ ነገር የለም፡፡ ሰማያትም እንኳ በእርሱ ፊት ንጹሕ አይደሉም (ኢዮብ 15፡15)፡፡ ስለሆነም ፍጥረት ሁሉ ለእርሱ ቅድስና ይንበረከካል፤ ቅድስናው የሚያስፈራና ድንቅ ነው፡፡ በሱ ራፌልም የሚቀርበው የቅድስና ምስጋና ድምፅ ሥር መሠረትን ያናውጣል፡፡ ክብሩም በሰማይም በምድርም የሞላ ነውና (ኢሳ.6፡1-4)፡፡ የእግዚአብሔር ቅድስና የተገለጠለት ነቢዩ ኢሳይያስም በቅድስናው ዙፋን ፊት ራሱን እንዳረከሰ ሰው ቆጠረው፡፡ ስለ ራሱም እንዲህ አለ፡- “እኔም፡- ከንፈሮቼ የረከሰብኝ ሰው በመሆኔ፤ ከንፈሮቻቸውም በረከሰባቸው ሕዝብ መካከል በመቀመጤ ዓይኖቼ የሠራዊትን ጌታ ንጉሡን እግዚአብሔርን ስለ አዩ ጠፍቻለሁና ወዮልኝ! አልሁ፡፡ ከሱራፌልም አንዱ እየበረረ ወደ እኔ መጣ፤ በእጁም ከመሠዊያው በጉጠት የወሰደው ፍም ነበረ፡፡ አፌንም ዳሰሰበትና፡- እነሆ፤ ይህ ከንፈሮችህን ነክቷል፤ በደልህም ከእንተ ተወገደ፤ ኃጢአትህም ተሰረየልህ አለኝ” (ኢሳ.6፡5-7)፡፡

እንግዲህ ስለ እግዚአብሔር የቅድስና ባሕርይ ማወቅ ብቻ አይጠቅመንም፤ ፈረሃ እግዚአብሔርን ከእውቀት ጋር መያዝ ይኖርብናል፡፡ ስለዚህ እኛም እንደነቢዩ ወደ ቤተ እግዚአብሔር ሄደን በአፀደ መቅደሱ ተንበርክከን

ሰለርኩሰታችንና በደላችን ወዮልን ብለን በንስሐ ብናዝንና ብንናዘዝ እግዚአብሔር መልእክተኛውን ካህኑን ልኮ ኃጢአታችንን ያስተሥርይልናል፤ ከመሠዊያው ላይ ያለውንም ያሳትፈናል። ከበደላችን ሁሉ ንጹሕ እንሆናለን፤ ከእግዚአብሔርም እንታረቃለን፤ ወደ እርሱም ለመቅረብና ባለሟልም ለመሆን እንችላለን።

እግዚአብሔር ንጹሕ ባሕርይ ነው፤ ፈጽሞ ቅዱስ ነው። እኛም ቅዱስ እንድንሆን ታዘናል። “እኔ እግዚአብሔር አምላካችሁ ነኝና፤ ሰውነታችሁን ቀድሱ፤ ቅዱሳንም ሁኑ፤ እኔ ቅዱስ ነኝና” ተብሎ ተጽፏልና (ዘሌዋ. 11፥44)። “ሰለዚህ የልቡናችሁን ወገብ ታጥቃችሁና በመጠን ኖራችሁ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ ሲገለጥ የምታገኙትን ጸጋ ፈጽማችሁ ተስፋ አድርጉ። እንደሚታዘዙ ልጆች ባለማወቃችሁ አስቀድሞ የኖራችሁበትን ምኞት አትከተሉ። ዳሩ ግን፤ እኔ ቅዱስ ነኝና ቅዱሳን ሁኑ ተብሎ ስለተጻፈ የጠራችሁ ቅዱስ እንደሆነ እናንተ ደግሞ በኑሯችሁ ሁሉ ቅዱሳን ሁኑ” (1ኛጴጥ.1፥13-16)።

8. **ፍጹም ጽድቅና ትክክለኛ ፍርድ፥ ፍትሕ ርትዕ የእግዚአብሔር** የባሕርይ ገንዘቡ ነው። እግዚአብሔር ፍጹም ጽድቅና እውነተኛ ፈራጅ ነው ስንል ከሰዎች ጋር ያለውን ሕጋዊና ግብረ ገባዊ ግንኙነት ያመለክታል። ፍጹም ጽድቅና ሁሉን አዋቂ በመሆኑ የሚሰጠው ውሳኔ ሁሉ፤ ፍትሕ ርትዕ የሞላበት ነው። ለእያንዳንዱ እንደ ሥራው ይከፍለዋል። ለጽድቅ ሰው የጽድቅን ዋጋ ይከፍለዋል፤ ለኃጢአቱን ፍጹም ይሰጠዋል። የእግዚአብሔር ትክክለኛ ፍርድ የሚፈጸመው ሕጉንና ኪዳኑን ለሰጣቸው አማኞች ብቻ አይደለም። እርሱ አሕዛብን ሁሉ በሕገ ልቡና መሠረት ይፈርድ ባቸዋል ወይም ይፈርድላቸዋል (ሮሜ.2፥12-16)። በዚያች በምታስፈራ በመጨረሻይቱ ቀን እግዚአብሔር የመጨረሻውን ይግባኝ የሌለበትን ፍርድ ይሰጣል። እስከዚያች ቀን ድረስ ግን በምድር ላይ ያሉት ሰዎች ከጥፋታቸው እንዲመለሱ በልዩ ልዩ ፈተናና ችግር ይገሥቃቸዋል፤ ይቆጣቸዋልም። የሰውን ልማቱን እንጂ ጥፋቱን የማይወድ አምላክ በታላቅ ትዕግሥቱ ለማንኛውም ሰው ከነኃጢአቱ ከመሞቱ በፊት የንስሐ ዕድል ይሰጠዋል። በእያንዳንዱ ላይ ከመፍረዱ በፊት የንስሐ ጥሪ ያደርግለታል (ሕዝ.18፥30-32)። ሰለዚህ ነው “አዎን፤ ሁሉን የምትገዛ ጌታ አምላክ ሆይ፤ ፍርዶችህ እውነትና ጽድቅ ናቸው” ተብሎ የተጻፈው (ራእይ 16፥7)።

እግዚአብሔር ጠባቂያችንና መጋቢያችን አስተዳዳሪያችንም እንደሆነ ከላይ ተመልክተናል። ሰለዚህ እግዚአብሔር ድሆችን የሚበድሉትን፤ በንጹሐን ላይ ግፍ የሚውሉትን፤ በትዕቢትና በተንኮል ተነሣሥተው የወንድማቸውን ነፍስ የሚያጠፉትን ወንጀለኞች ሁሉ ዝም ብሎ አይመለከትም፤ ይከታተላቸዋል እንጂ አይተዋቸውም። በመጨረሻም አድልዎ የሌለበት ትክክለኛ ፍርዱን ይሰጣል፤ ግፈኛውን ይቀጣዋል፤ ቅዱሳኑን ይጠብቃል፤ የንጹሐንን ደም ይበቀላል። “እግዚአብሔር ፍርድን ይወዳልና” ተብሎ እንደተጻፈ (መዝ.36፥28)።

9. **እግዚአብሔር ፍቅር ነው፤ ምሕረቱም ለዘላለም ነው።** የእግዚአብሔር ባሕርይ በፍጹም ፍቅር ይገለጻል። ፍቅር ሲባል በዓለም የምናየው ሥጋዊና ስሜታዊ ፍቅር አለመሆኑን የማያውቁ ቢኖሩ በቅድሚያ ማወቅ ያስፈልጋቸዋል። ፍጹም ፍቅር ስንል እግዚአብሔር የሰውን

ዘር ሁሉ የወደደበት፡ መለኮታዊ ፍቅሩን ርኅራኄውንና አዘኔታውን፡ ቸር ነቱንና በጎ ሥራውን ሁሉ የሚያመለክት ነው። በዚህ ፍቅሩ እግዚአብሔር ዓለ ምን አድኖበታል፡፡ በምሕረቱም ለደካሞችና ለኃጢአተኞች ያዝናል፡ ከሞት ፍርድና ከእርግማን የሚድኑበትን መንገድ አዘጋጅቷል፡፡ በፍቅሩ ብዛት የተነሣ “ዓለሙን እንዲሁ ወዷልና” ተብሎ እንደ ተጻፈ እናስታውስ (ዮሐ.3፡16-17)፡፡ እንግዲህ የዚህ እውነተኛ ፍቅር ትርጉም በልባችን ውስጥ ያልው ፍቅር ሳይሆን እግዚአብሔር ኃጢአታችንን በልጁ ጸጋ ያስተሠረየበትን፡ የምሕረቱን ሥራ የፈጸመበት የእግዚአብሔር የባሕርይ ፍቅሩ እንደሆነ ከሐዋርያው ዮሐንስ መልእክት እንማራለን፡፡ “እግዚአብሔር ፍቅር ነውና፡፡ በዚህ የእግዚአብሔር ፍቅር በእኛ ዘንድ ተገለጠ፡ በእርሱ በኩል በሕይወት እንኖር ዘንድ እግዚአብሔር አንድ ልጁን ወደ ዓለም ልኮታልና፡፡ ፍቅርም እንደዚህ ነው፤ እግዚአብሔር እርሱ ራሱ እንደ ወደደን ስለ ኃጢአታችንም ማስተሠረያ ይሆን ዘንድ ልጁን እንደላከ እንጂ እኛ እግዚአብሔርን እንደ ወደድነው አይደለም” (1ኛዮሐ.4፡8-10)፡፡

እንግዲህ እግዚአብሔር ልጁን ለኃጢአታችን መሥዋዕት እስከ ማድረግ ድረስ የወደደን እኛን ከክፉው ሁሉ አድኖ የዘላለም ሕይወትን መንግሥተ ሰማያትን ሊያወርሰን አስቦ ነው፡፡ ስለዚህ እኛም ፍቅሩን እያሰብን ማለት እኛ ሳንወደው በፊት እርሱ እንዲሁ እንደ ወደደን በማወቅ ወንድማችንን ማለት ሰውን ሁሉ እንዲሁ መውደድ እንደሚገባን የእግዚአብሔር ፍቅሩ ያሳስባል፡፡ እንደዚሁም እንድናደርግ ተጽፏልና፡፡ “እርሱ አስቀድሞ ወደ ናልና እኛ እንወደዋለን፡፡ . . . እግዚአብሔርንም የሚወድ ወንድሙን ደግሞ እንዲወድ ይህች ትእዛዝ ከእርሱ አለችን” (1ኛዮሐ.4፡19-21)፡፡

10. **ያለ መለወጥ** አንዱ የእግዚአብሔር ባሕርይ ነው፡፡ መለወጥ፡ መለዋወጥ፡ መቀነስ፡ መጨመር፡ ማሻሻልና ማረም የሰዎችን ጠባይና ሥራ የሚገልጽ እንጂ በእግዚአብሔር ባሕርይ ውስጥ የሚገኝ አይደለም፡፡ ምክንያቱም እግዚአብሔር ፍጹም ስለሆነ በባሕርዩ ላይ መለዋወጥ ፈጽሞ የለም፡፡ “እኔ እግዚአብሔር አልለወጥም” ተብሎ እንደ ተጻፈ እግዚአብሔር በፍጹምነቱ ለዘላለም ይኖራል (ሚልክ.3፡6)፡፡ ፍቅሩና ምሕረቱ ለዘላለም ነው፡ ቃሉም ለዘላለም የጸና ነው፡ ብልሃት እልፈት የለበትም፡፡ “ሰማይና ምድር ያልፋሉ፡ ቃሌ ግን አያልፍም” በማለት እርሱ ባለቤቱ መስክሯል (ማቴ.24፡35)፡፡ በጎ ሰጦታን የሚሰጠን ሰማያዊ አባታችን መለወጥ የሌለበት መሆኑን ቅዱስ ያዕቆብ በመልእክቱ ያረጋግጥልናል፡፡ “በጎ ሰጦታ ሁሉ ፍጹምም በረከት ሁሉ ከላይ ናቸው፡ መለወጥም በእርሱ ዘንድ ከሌለ በመዞርም የተደረገ ጥላ በእርሱ ዘንድ ከሌለ ከብርሃናት አባት ይወርዳሉ” (ያዕ.1፡17)፡፡

እንግዲህ እግዚአብሔር በባሕርዩ የማይለወጥና ፍጹም የሆነ ባሕርዩም ከዘላለም እስከ ዘላለም እንደጸና እንደሚኖር እናምናለን፡፡ “ኢየሱስ ክርስቶስ ትናንትና ዛሬ እስከ ዘላለምም ያው ነው” ተብሎ እንደ ተጻፈ፡፡ እኛም በእርሱ እምነትና ፍቅር ያለመለወጥ ለዘላለም ጸንተን እንድንኖር በጸጋው ይርዳን (ዕብ.13፡8)፡፡

እስካሁን ስለ ባሕርዩ ስለ ጠባይዓቱ ስንማር እግዚአብሔር ሰውን አፍቃሪ፡ ቸርነቱ የበዛ መሐሪና ይቅር ባይ እንደዚሁም ጻድቅና እውነተኛ ፈራጅ፡ ፍጹም ገጽሕና ቅዱስ መሆኑን እርሱ ራሱ ባለቤቱ የገለጸልን እንዲያው እንድናውቀው ብቻ አይደለም፡፡ ነገር ግን እኛም በብዙ መንገድ እርሱን እንድንመስለውና እንድንከተለው ነው፡፡ ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ “በአ

ምላካችንና በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ጽድቅ ካገኘነው ጋር የተካከለ የክብር እምነት ላገኘ” የጥንት ክርስቲያኖች ሲጽፍላቸው እግዚአብሔርን ስለ መምሰልና በተስፋው ቃል የእግዚአብሔር የባሕርይ የክብር ተካፋዮች መሆናቸውን እንደሚከተለው ገልጾባቸዋል፡-

“የመለኮቱ ኃይል በገባ ክብርና በበኋላ የጠራንን በማወቅ ለሕይወትና እግዚአብሔርን ለመምሰል የሚሆነውን ነገር ሁሉ ስለ ሰጠን በእግዚአብሔርና በጌታችን በኢየሱስ እውቀት ጸጋና ሰላም ይብላላችሁ፡፡ ስለ ክፉ ምኞት በዓለም ካለው ጥፋት አምልጣችሁ ከመለኮት ባሕርይ ተካፋዮች በተስፋ ቃል እንድትሆኑ በእነዚያ ክብርና በጥንት የተከበረና እጅግ ታላቅ የሆነ ተስፋን ሰጠን” (2ኛጴጥ.1፡1-4)፡፡

“እግዚአብሔርንም የመምሰል ምስጢር ያለ ጥርጥር ታላቅ ነው” ተብሏልና በእምነታችን ላይ ጨምረን “እግዚአብሔርን መምሰል” እንደሚገባን ተጽፏል (1ኛጢሞ.3፡16፤ 2ኛጴጥ.1፡6-7)፡፡ ስለዚህ ነው “እኔ ቅዱስ ነኝና ቅዱሳን ሁኑ ተብሎ ስለ ተጻፈ የጠራችሁ ቅዱስ እንደሆነ እናንተ ደግሞ በኑሯችሁ ሁሉ ቅዱሳን ሁኑ” የተባለው (1ኛጴጥ.1፡15-16)፡፡ እርሱ ሰውን ሁሉ ወዳጅ እንደሆነ እኛም ሰውና እግዚአብሔርን መውደድ ይገባናል፡፡ እርሱ መሐሪና ይቅር ባይ፡ እውነተኛ ጳጳሮችና ትክክለኛ ፈራጅ እንደሆነ እኛም በነዚህና በመሳሰሉት ጠባይዓቱ እርሱን መምሰል ይኖርብናል፡፡ እንግዲህ ከኃጢአትና ከግመዕ ሥራ ሁሉ በዚህም ዓለም ከሚገኙ ክርኩሶችና ከክፉ ነገር ከሐሰትም ሁሉ ራሳችንን ጠብቀን የጽድቅ ፍሬን ለማፍራትና በአጠቃላይ እርሱ ቅዱስ እንደሆነ እኛም ቅዱሳን እንድንሆን የሚያዘጋጅንን መመሪያና ሥርዓት ሠርቶልናል፡፡ ይኸውም ፈቃዱና ቃል ኪዳኑ የሚገልጽበት ለዘላለም ጸንቶ የሚኖረው የእግዚአብሔር ቃል ሕጉና ትእዛዙ ነው፡፡ ስለዚህም ከሀልዎቹ ጋር ጠባይዓቱን አውቀን ሕገ እግዚአብሔርን እንድንፈጽመው ከዚህ ቀጥሎ የተቀደሱትን ትእዛዛቱን እናጠናለን፡፡

3. “ለጌታህ ለአምላክህ ስገድ፥ እርሱንም ብቻ አምልክ” - ትእዛዛቱ

ይህ ርእስ የአሥሩ ቃላትን የመጀመሪያውን ማለት “ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ” የሚለውን ድንጋጌ በአዎንታዊ አገላለጽና አባባል አጥልቶ የሚያሳየን ቃላት ትእዛዝ ነው፡፡ ጌታ በፈተናው ወቅት ዲያብሎስ የዚህን ዓለም መንግሥታትና ክብራቸውን ካሳየው በኋላ ለእርሱ ቢሰግድለት ይህን ሁሉ እንደሚሰጠው ቢነግረው “ለጌታህ ለአምላክህ ስገድ እርሱንም ብቻ አምልክ ተብሎ ተጽፏልና” ብሎ በመመለስ ድል ነስቶታል (ማቴ.4፡8-11)፡፡ እኛም ዛሬ በሰይጣን አማካይነት ከዓለሙ ውስጥ የሚመጣብንን አምልኮት እግዚአብሔርን የሚያስተወንን ፈተና ሁሉ በተጻፈው ቃል ጸንተን እንድንቋቋመው ጌታ አብነት ሆኖናል፡፡ ጌታ የአሥሩ ቃላትን የመጀመሪያውን ትእዛዝ በዚህ ሁኔታ ፈጽሞ እኛም እንድንፈጽመው የሚያስችለንን ጸጋና ረድኤት ከእርሱ አግኝተናልና ከጥንቶቹ እሥራኤላውያን በበለጠ መንገድ ትእዛዛቱን ሁሉ ለመፈጸም በእርሱ መንፈስ እንበረታታለን፡፡

“ኢታምልክ” ወይም “ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ” የተባለው ሌላ አምላክ ኖሮ ወይም ሌሎች አማልክት ኖረው ሳይሆን የሰው ልጆች ለፈጣሪ የሚገባውን አምልኮና ፍቅር ለፍጡር በመስጠታቸው ነው፡፡ በዚህ ዓለም ውስጥም ሆነ ውጭ የሚታየውም ሆነ የማይታየው ከመጠን በላይ የሚወደድ ከሆነ “የ” ነገር የአምላክን ቦታ ይወስዳል፡፡ በፈጣሪ ሳይሆን በፍጡር ላይ ከፍተኛ ፍቅር ያደረበት ሰው ቢኖር በእንደዚህ ዓይነት ሰው

ልቡና ውስጥ ባዕድ አምልኮ ነግሷል። በዚህም የመጀመሪያውን ትእዛዝ “ኢታምልክን” ተላልፏል። አንዳንድ ሰው ከሁሉ በላይ አብልጦ ገንዘብን ይወድ ይሆናል፤ ባለው ጊዜ ሁሉ አገልግሎቱም፣ መገዛቱም ለገንዘብ ብቻ ከሆነ እንደዚህ ዓይነቱ ሰው በፍቅረ ንዋይ ተሸንፏል። እግዚአብሔርንም ረስቷል። እግዚአብሔርንና ገንዘብን ጐን ለጐን ለማገልገል አይቻልም። አንድ ሎሌ ለሁለት ጌቶች መገዛት አይቻለውምና (ማቴ.6:24)።

በአባይ ጥንቆላ፣ በከከብ ቆጠራ፣ በአስማት ሥራ እና በመሳሰሉት ሁሉ የሚታመን ሰው እውነተኛውን የእግዚአብሔር አምልኮት ትቷል። ከእግዚአብሔርም ርቋል። የክሕደት ኃጢአትም ፈጽሟል፤ ፈጣሪውንም በድህል። እግዚአብሔር በአምልኮቱ ቀናተኛ አምላክ ስለሆነ ከፍተኛ ቅጣት ያገኘዋል።

በዘመናችን እንደሚታየው በሳይንስና በምርምር በተገኙ ውጤቶችና መሳሞቶች ላይ ብቻ በመመሥረት የእግዚአብሔርን ቃል በማቃለል እምነታቸውንና ትውክልታቸውን በራሳቸውና በእውቀታቸው ላይ ብቻ ያደረጉት ሰዎች ሁሉ ከእግዚአብሔር ይልቅ ራሳቸውንና እውቀታቸውን ያስበለጡ ስለሆኑ የክሕደትና የትዕቢት ኃጢአት እንደፈጸሙ ይቆጠራል። ሃይማኖት አልባ የሆኑ ሰዎች ለእግዚአብሔር መገዛትን ትተው ለራሳቸው ስሜት በመገዛት ስለሚኖሩ ከጥንቶቹ ጣዖት አምላኪዎች ተለይተው አይታዩም። ሁሉም የመጀመሪያውን ሕግ ኢታምልክን ተላልፈዋልና። ይህና የመሳሰሉት ሁሉ ከባድ ኃጢአት በመሆናቸው በእግዚአብሔር ዘንድ የተወገዙ ናቸው። በሠለጠነው ዓለም ውስጥ ከሚታየው ባዕድ አምልኮ አንዱ በሳይንስ እውቀት ስበብ በተፈጥሮ ከተከሰተው ከቁስ አካል ሀልዎት በቀር መንፈሳዊ እውነታዎች እንዲረሱ በመሆናቸው ብዙ ሰዎች ተሰናክለዋል። በሌላ በኩል ደግሞ ሳይንስን ለሰብአዊ አገልግሎት በማዋልና ለሃይማኖት ተልዕኮ ማስፈጸሚያ መሣሪያ እንዲሆኑ በማድረግ አምልኮታችንን ለማስፋፋትና ለማጠናከር ይረዳናል።

ከእግዚአብሔር የበለጠ ወይም ከእርሱ እኩል የምንወደውና የምንገዛለት ነገር መኖር የለበትም። ስለዚህ ከራሳችን ጀምረን ገንዘባችንን ወይም ዕውቀታችንን ወይም ጉልበታችንን ወይም ውበታችንን ወይም ሥራችንን ወይም ሌሎች ይህንን የመሳሰሉ ነገሮችን በማድነቅ ይበልጥ እንወዳቸው እንደሆነ ገሊናችንን እንመርምር። ዓለም በእጁ ለሠራውና ለአዘጋጀው ነገር መገዛቱ ልማድ ነውና ምናልባት ራሳችንንና ጊዜያችንን የሚቆጣጠሩ “ትንንሽ እግዜሮች” በየቤታችን አብጅተን እንደሆነ እንመርምር። ምናልባት ከአንድ እግዚአብሔር ሌላ ልቡናችን የያዘው ካለ ወይም በሰው ለምንወደው ባእድ ነገር በሰው በደባልነት አከራይተነው እንደሆነ ራሳችንን እንጠይቅ። በንስሐም ተመልሰን ስግደትና አምልኮት ለሚገባው ለእግዚአብሔር አምላክ ብቻ እንገዛ። እርሱን ብቻ እንወደድ። ከአምላክ ቀጥሎ የሚወደድ ሰው ብቻ ነው። ሌሎችን ነገሮች እንድንገለገልባቸው ተፈጠሩ እንጂ እንድናፈቅራቸው አልታዘዝንም፤ የታዘዘነው ፍቅረ እግዚአብሔርና ፍቅረ ቢጽ ብቻ ነው። ይህንንም ብናደርግ ኢታምልክና ሌሎችንም ትእዛዛት ሁሉ በሚገባ ፈጽመናል።

ለጌታ ለእግዚአብሔር አምልኮና ስግደት፣
ክብርና ምስጋና ለቅዱሳንና ለመሳእከት

የአምልኮት ስግደት ለእግዚአብሔር ብቻ ነው፤ ይህም ማለት ለአብ ለወልድ ለመንፈስ ቅዱስ ለአንድ አምላክ ብቻ እንጂ ለመሳእከትና ለቅዱሳን አልታዘዘም። ምክንያቱም እነርሱ ፍጡራን በመሆናቸው ለፈጣሪ የሚገባውን አምልኮት ለእነርሱ አናደርግም። ሆኖም እነርሱ የእግዚአብሔር

መልእክተኞችና አገልጋዮች፡ ወዳጆችና ባለሟሎች፡ በመንፈስ ቅዱስም የጸጋውና የክብሩ ተካፋዮች ለእኛም አማላጆች በመሆናቸው ስለ ክብራቸውና ስለ ቅድስናቸው የክብር ሰላምታና የጸጋ ምስጋና እናቀርብላቸዋለን። ከላይ እንደ ገለጽነው እንደ ፈጣሪ የአምልኮት ስግደት ሳይሆን ለቅዱሳን የሚገባው የሰላምታ፡ የክብርና የጸጋ ስግደት ነው። ይህም ማለት ለእግዚአብሔር ስንሰግድ አምላክነቱን ፈጣሪነቱን አዳኝነቱን በማሰብ ጸጋውን እንዲሰጠን፡ ምሕረት እንዲያደርግልን እየጸለይን ነው፤ ለቅዱሳን ግን የሰላምታ የክብርና የጸጋ ስግደት ስናቀርብ እግዚአብሔር ከፍጥረቱ ሁሉ አብልጦ የፈጠራቸውና የመረጣቸው ክብርንና ሥልጣንን የሰጣቸው ወዳጆቹ ባለሟሎቹ መሆናቸውን እያሰብን ከእግዚአብሔር ይቅርታን ምሕረትን እንዲያሰጡን እንለምናቸዋለን።

በሀገራችን ይትበሃል አንድ ሰው ለሌላው ሰላምታ ሲያቀርብ ከአንገቱ ደፋ ወይም ከወገቡ ጉንበስ ብሎ እጅ ይነሳል። በድሮ ጊዜም በእጅና በጉልበት መሬት በመንካት ለነገሥታት ሰላምታ ማቅረብ የተለመደ ነበር። ይህም የሰላምታ ወግ ለአምላክ የሚገባውን ስግደትን ስለሚመስል ብዙዎች ተቃውመውታል። የቤተ መንግሥቱም ወግ፡ የሰላምታውም ሥርዓት ከቀድሞ ነገሥታት ጋር አብሮ ያለፈ ስለሆነ በአሁኑ ጊዜ ጉዳዩ እምብዛም አያሳስበንም። ሆኖም ቤተ ክርስቲያኖችን አምላክ አማልክት ንጉሠ ነገሥት ለሆነው ሰማያዊ አባታችን የምታቀርበው የአምልኮት ሥርዓት ለፍጡራን የማይሰጥ መሆኑን አበክራ ለምእመናን ታስተምራለች። እግዚአብሔርም ለአምልኮቱ “ቀናተኛ አምላክ” መሆኑን ታስታውቃለች። ቃለ እግዚአብሔርንና የቤተ ክርስቲያንን ትምህርት በመቃወም የመጀመሪያውን ትእዛዝ ኢታምልክን የተላለፈ ሁሉ ከፍተኛ ቅጣት ይጠብቀዋል።

በዘመናችን የምዕራባውያን አስተሳሰብና ባሕል እየተስፋፋ በመምጣቱ በሥርዓተ አምልኮት ላይ ችግር አስከትሏል። ስግደት የሚለው ቃል በእነርሱ ቋንቋ ለእግዚአብሔር ብቻ እንጂ ለሌላ የማይሰጥ ነው። እነርሱ ስግደት⁸³ የሚለው የአምልኮት ስግደትን ብቻ ስለሆነ ሌላ ዓይነት ስግደት አያውቁም። ለባለሥልጣንም ሆነ ለጓደኞቻቸው የሚያቀርቡት ሰላምታ ሁሉ በእጅ ንቅናቄ ብቻ የሚፈጸም ነው። በሀገራችንና በባሕላችን ግን ከላይ እንደ ተጠቀሰው ለነገሥታትና ለንግሥታት፡ ለልዑላንና ለልዕልታት ወይም እነርሱን ለመሳሰሉት ሁሉ የሚሰጠው ሰላምታ በጣም ዝቅ ብሎ በእጅ መሬት በመንካት አንዳንዴም ጫማቸውን ወይም መሬቱን በመሳም ይፈጸማል። ይህ ሁኔታ ከሰላምታ ያለፈ የስግደትን ቅርጽ የያዘ ስለሚመስል ቀደም ባለው ጊዜ በአገራችን በንጉሡ ዙፋን ችሎት አካባቢ የሚመጡ ሁሉ በተለይም ጉንበስ ቀና ማለቱ የሰለቻቸው አንዳንድ ሰዎች እንደ ስቅለት በዓል ኪራላይሶን መስሎ እንደታያቸው በሐሜት ይናገሩ የነበረው ዘመናዊው የምዕራባውያን ባሕል ወደ አገራችን መግባት ከጀመረበት ወዲህ ነበር። ዛሬ ደግሞ በይበልጥ የምዕራባውያን አመለካከት እያደገ በመሄዱ ይልቁንም በሃይማኖት ተቃዋሚ ወገኖች በኩል ነገሩ እየተጠናከረ ሄዶ ወደ ቤተ ክርስቲያን እየገባ ነው።

በአገራችን የክብር ሰላምታና የአምልኮት ስግደት በውጭ በሚታየው

⁸³ በእንግሊዝኛ worship የሚለው ቃል መስገድ ወይም ስግደት ተብሎ ቢተረጎምም ለእግዚአብሔር ብቻ የሚቀርበውን ጠቅላላ ሥርዓተ አምልኮትን በማ.ቴ.4፡10 እና በዮሐ.4፡23-24 እንደ ተገለጸው ያሳያል እንጂ እንደ ግዕዙና እንደ አማርኛው ቃል ቀጥተኛ ፍቺ መሠረት በተለይ ጉልበትን ወይም ግን ባርን መሬት አስነክቶ የሚደረገውን ስግደት አጉልቶ አያመለክትም። እንደዚህ ዓይነቱን ስግደት ማለት በአካል ንቅናቄ የሚደረጉትን የስግደት ዓይነቶች የሚገልጹ ሌሎች ተጨማሪ ቃላት አሉ። ከእነርሱም መካከል genuflexion የሚለው ቃል በጉልበት መንበርከክ ማለት ሲሆን prostration ደግሞ በግንባር ወድቆ (በደረት ወድቆ ሙሉ ሰውነትን መሬት አስነክቶ) መስገድ ነው።

መልካቸው ስለሚመሳሰሉ ተቃዋሚዎች ቤተ ክርስቲያናችንን ለፈጣሪና ለፍጡር እኩል ወይም አንድ ዓይነት ስግደት እንደምታደርግ ያስባሉ፤ በመቃወም ይናገራሉ፤ ይጽፋሉም፡፡ እያማተብን ለቤተ ክርስቲያንና ለቅዱሳን ሥዕል ጉንበስ ቀና እያልን ስንሳለም ሲያዩን ለእግዚአብሔር ብቻ የሚገባውን የአምልኮት ስግደት የፈጸምን ይመስላቸዋል፡፡ ምንም እናክዋው (ውጭክዋው) ድርጊት (ጉንበስ ቀና ማለቱ) አንድ ቢመስልም የሚለይበት ሁኔታው በእምነታችንና በአሳባችን ውስጥ ይገኛል፡፡ ለእግዚአብሔር ስንሰግድ ሁሉን ፈጥሮ የሚገዛ አንድ አምላክ አምልኮና ስግደት የባሕርይ መሆኑን በማመን ሲሆን ለቅዱሳን ደግሞ የክብርና የሰላምታ የጸጋ ስግደት እናቀርባለን፡፡

እንግዲህ የሃይማኖቱ ነገር በባሕላዊው መንገድ እንዴት እንደ ተገለጸ ወይም መገለጽ እንዳለበት ማስተዋል ይገባናል እንጂ የተመረጡትንና የሚያከብራቸውን ቅዱሳኑን መንቀፍ ያከበራቸውን እግዚአብሔርን መንቀፍ ይሆንብናል፡፡ እንኳን ቅዱሳን ቀርቶ ከአባት ከእናት ጀምሮ ሰውን ማክበር የታዘዘ አይደለምን? በእነርሱ ላይ ክፉ ማሰብና ማድረግ የእግዚአብሔርን ተግሣጽ ይጋብዛል፡፡ “ወገሥጸ ነገሥተ በእንቲአሆሙ፤ ወኢትግሥሡ መሢሐን የ፤ ወኢታሕስሙ ዲበ ነቢያትየ” ተብሎ ተጽፏልና፡፡ ይህም ማለት “የቀባኝቸውን አትዳስሱ፤ በነቢያቱም ክፉ አታድርጉ ብሎ፤ ሰው ግፍ ያደርግባቸው ዘንድ አልፈቀደም፤ ስለ እነርሱም ነገሥታትን ገሥጸ” ማለት ነው (መዝ.104:14-15)፡፡ ለዚህ ዓለም ገዢዎች ማለት በበላይ ላሉት የመንግሥት ባለሥልጣኖች እንኳ እንድንገዛና “መፈራት ለሚገባው መፈራትን፤ ክብር ለሚገባው ክብርን ሰጡ” አልተባለምን? (ሮሜ.13:1-7)፡፡

እንግዲህ ከእግዚአብሔር በታች ለቅዱሳን ክብር ይገባቸዋል ስንል በመንግሥተ ሰማያት ያላቸውን ክብርና ጸጋ በማሰብ ነው፡፡ እኛም ወደ እነሱ ክብር ለመድረስ አርአያቸውን በመከተል በጸሎታቸው እንዲያስጡን ከእግዚአብሔርም ጸጋና ረድኤት ምሕረትም እንዲያስጡንና እንዲያማልዱን እንለምናቸዋለን፡፡ የቅዱሳን ፈጣሪና አምላክ ለሆነው ለአንድ አምላክ ለአብ ለወልድ ለመንፈስ ቅዱስ የባሕርይ ስግደትና አምልኮት እያቀረብን ለቅዱሳን ግን የጸጋ ስግደት በማቅረብ እናከብራቸዋለን፡፡ እንግዲህ ስግደት የሚለውን ቃል በማጠቃለል በሁለት ለይተን መተርጎም አለብን፤ የመጀመሪያው ለአምላክ የሚቀርበው የአምልኮት፤ የባሕርይ ስግደት ይባላል፤ ሁለተኛው ለቅዱሳን የሚቀርበው የጸጋ ስግደት ነው፡፡ እመቤታችንን ግን ከቅዱሳንና ከመላእክት የበለጠ ክብርና ጸጋ ከፈጣሪዋ የተሰጣት ስለሆነ እርሷን ከፈጣሪ በታች ከቅዱሳን በላይ በተለየ ማዕረግ እናከብራታለን፡፡ ምክንያቱም እርሷ የአምላክ እናት ሆናለችና፡፡ ለእመቤታችን ክብርና ምስጋና ለልጅዋ አምልኮና ስግደት ይገባል፡፡ “ላቲ ይደሉ ክብር ወስብሐት ወለወልዳ አምልኮ ወስግደት”፡፡

፪ኛ “የማናቸውንም ምሳሌ የተቀረጸውንም ምስል ለአንተ አታድርግ፤ እትሰገድላቸው አታምልካቸውም”

ይህ ሁለተኛው ትእዛዝ ከመጀመሪያው ጋር የተያያዘ ነው “ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ” ያለው አጠቃላይ ሕግ ሲሆን ሁለተኛው ትእዛዝ ግን በተለይ ቅርጽንም ምሳሌንም እንዳናደርግ ይከለክላል፡፡ የትእዛዙ ሙሉ ቃል እንደሚከተለው ነው፡፡

“በላይ በሰማይ ካለው፡ በታችም በምድር ካለው፡ ከምድርም በታች በውኃ ካለው ነገር የማናቸውንም ምሳሌ የተቀረጸውንም ምስል ለአንተ አታድርግ እትሰገድላቸው አታምልካቸውምም በሚጠሉኝ እስከ ሦስተኛና እስከ አራተኛ ትውልድ ድረስ የአባቶችን ኃጢአት በልጆች ላይ የማመጣ ለሚወዱኝ ትእዛዜንም ለሚጠብቁ እስከ ሺህ ትውልድ ድረስ ምሕረትን የማደርግ እኔ እግዚአብሔር አምላክህ ቀናተኛ አምላክ ነኝና (ዘጸ.20:4-6)፡፡

“አምላክ በሰው ብልሃትና አሳብ የተቀረጸውን ወርቅ ወይም ብር ወይም ድንጋይ እንዲመስል እናስብ ዘንድ አይገባንም” (ዮሐ.17:29)፡፡

“እግዚአብሔር መንፈስ ነው፡ የሚሰግዱለትም በመንፈስና በእውነት ሊሰግዱለት ይስፈልጋቸዋል” (ዮሐ.4:24)፡፡

ቅርጹንም ምስልንም ምሳሌ የሆነውን ነገር ሁሉ ከአምልኮተ እግዚአብሔር ውስጥ እንዳናስገባው መከልከላችን እንደ ቀላል ሕግ መመልከት የለብንም፡፡ በአሁኑ ጊዜ ቅርጹንና ምስልን ማድረግ የአምልኮተ ችግር የሚያስከትል አይመስልም፡፡ በጥንት ጊዜ ግን እንደዚህ አልነበረም፡፡ ይህንን የሚያደርጉ ጣዖት አምላክዎች ነበሩ፡፡ በእነርሱም ላይ የእግዚአብሔር ቁጣ ይነድ ነበር፡፡ እግዚአብሔር በአምልኮቱ የሚመጡበትን ሳይፈርድባቸው አይተዋቸውምና፡፡ ስለዚህም ይህ ትእዛዝ እግዚአብሔርን የሚወዱትንና የማይወዱትን የሚለይ ሕግ ነው፡፡

ይህ ትእዛዝ ከምድረ ግብፅ ከባርነት ቤት ላወጣቸው ለእሥራኤል ሕዝብ የተሰጠ ቃል ኪዳን ስለሆነ ከባርነት ቀንበር ከፈርዖን እጅ ነፃ ያወጣቸውን አምላካቸውን በመጥላት ሕጉን ያፈረሱትን እስከ ሦስተኛ አራት ትውልድ ድረስ መርገምን ያመጣቸዋል፡፡ ለሚወዱትና ትእዛዜን ለሚጠብቁት ግን እስከ ሺህ ትውልድ ድረስ ምሕረትን የሚያደርግ ቀናተኛ አምላክ እንደሆነ እርሱ ባለቤቱ ገልጸልናል፡፡ “ቀናተኛ” መባሉ በአሉታዊ መንገድ ሳይሆን የመረጣቸውንና የአዳናቸውን ወገኑን ርስቱን እንደ ልጅ የሚከባከበውን የእሥራኤል ሕዝብ እጅግ ስለሚወዳቸው እነርሱ ደግሞ በአፀፋው እርሱን መውደድ ይገባቸዋል፡፡ ነገር ግን በፍቅሩ ምትክ እርሱን ጠልተው ያደረገላቸውን ውለታ ረስተው በሐሰት ጉዳና በመኮብለል አምላክ ላልሆነው ባዕድ አምላክ በመገዛታቸው እግዚአብሔርን እውነተኛ አምላካቸውን ያስቀናዋል፡፡ ያስቆጣዋልም፤ በቃል ኪዳንም የሰጣቸውን ተስፋ ያስቀርባቸዋል፡፡ እንግዲህ የእግዚአብሔር ቀናኝነት ለበጎ ነገር ነው፤ በእውነተኛው አምልኮት እንድንጸና የሚያደርገን ነው፡፡

ከላይ በሰማይ ያለውን የፀሐይን፣ የጨረቃንና የከዋክብትን፣ በምድርም ካለው የሰውን የእንስሳትን፣ የአራዊትን፣ የአእዋፍን፣ ከምድርም በታች በውኃ ካለው የዓግን፣ የአዞንና የመሳሰሉትን ሁሉ በሥዕልና በቅርጽ ሠርተው እነርሱን እንዳያመልኩና ለእነርሱ እንዳይሰግዱ እሥራኤላውያን ታዘዋል፡፡ ጥንት አሕዛብ ያደርጉት ከነበሩት ከእንጨት ተቀርጸው ከድንጋይ ተጠርበው ከብረት ቀልጠው የተሠሩትን ምስሎችና ሐውልቶች እሥራኤላውያን እንዳያመልኩ የሁለተኛው ትእዛዝ ይደነግጋል፡፡ ምክንያቱም ሐዋርያው ጳውሎስ ጣዖታትን ያመልኩ የነበሩትን የጥንት ግሪኮችን ሲያስተምር “አምላክ በሰው ብልሃትና አሳብ የተቀረጸውን ወርቅ ወይም ብር ወይም ድንጋይ እንዲመስል እናስብ ዘንድ አይገባንም” ብሏል (ዮሐ.ሥራ. 17:29)፡፡

እዚህ ላይ እንዴት አእምሮ ጠባይዕ ያላቸው ሰዎች በገዛ ፈቃዳቸው

ተነሣሥተው በእጃቸው የሠሩት ምስልና ጣዖት እንደ እግዚአብሔር ሊቆጥሩት አሰቡ የሚል ጥያቄ በእምራችን ይጉላል ይሆናል። በጽሞና ለተመለከተው ጉዳዩ እጅግ የሚያስገርምና የሚያሳዝን ነው። ከዛሬ ሰዎች የጥንት ሰዎች አላዋቅች ሆነው አይደሉም ለብዙ አማልክት ተገዢዎች የሆኑት። በሕገ ልቡና ፈጣሪ ለፍጥረቱ በፍጥረቱ ቢታወቅም በዚህ እውቀታቸው ሳይጸኑ ጣዖት አምላኪዎች ሆኑ። ለዚህም ምክንያት አለው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እግዚአብሔር በአሕዛብም ዘንድ የታወቀ መሆኑን ሲገልጥ “የሚታየው ባሕርይ እርሱም የዘላለም ኃይሉ ደግሞም አምላክነቱ ከዓለም ፍጥረት ጀምሮ ከተሠሩት ታውቆ ግልጥ ሆኖ ይታያልና” ካለ በኋላ የሰሕተታቸውን ምክንያት ደግሞ ሲያስረዳ “እግዚአብሔርን እያወቁ እንደ እግዚአብሔርነቱ መጠን ስላላከበሩትና ስላላመሰገኑት . . . በአላባቸው ከንቱ ሆኑ የማያስተውለውም ልባቸው ጨለመ” ብሏል። ስለሆነም “ጥበበኞች ነን ሲሉ ደንቆሮ ሆኑ” እግዚአብሔርንም “በሚጠፋ ሰውና በወፎች አራት እግር ባላቸውም በሚንቀሳቀሱትም መልክ መስለው ለወጡ” (ሮሜ.1፥20-23)።

አምላክን በባሕርዩ በሥዕልና በምሳሌ ማሳየት አይቻልም፤ ምክንያቱም እግዚአብሔር ከእይታ ውጭ ነው። “መቼም ቢሆን እግዚአብሔርን ያየው አንድ ስንኳ የለም” (ዮሐ.1፥18)፤ አይቶትም ሰው በሕይወት ሊኖር አይችልም። በመሠረቱ “እግዚአብሔር መንፈስ ነው፤ የሚሰግዱለትም በመንፈስና በእውነት ሊሰግዱለት ያስፈልጋቸዋል” (ዮሐ.4፥24)። መንፈስን በምድራዊ ቁሳ ቁስ ተቀርጾና ተቀናብሮ በተሠራ ምስል ወይም ሥዕልና ምሳሌ ማሳየት ካለመቻሉም በላይ ወደ ባእድ አምልኮ የሚያመራ የሐሰት መንገድ ነው። እግዚአብሔር መንፈስ ስለሆነ ይህን ወይም ያንን ይመስላል ብለን ለመናገር የመለኮት ባሕርይ አይፈቅድልንም። ነቢዩ ኢሳይያስ እንዳለው፦

“እንግዲህ እግዚአብሔርን በማን ትመስሉታላችሁ? ወይስ በምን ምሳሌ ታስተያዩታላችሁ? የተቀረጸውንስ ምስል ሠራተኛ ሠርቶታል፤ አንጥረኛም በወርቅ ለብጦታል፤ የብሩንም ሰንሰለት አፍሰሰለታል . . . እንግዲህ እተካከለው ዘንድ በማን መሰላችሁኝ? ይላል ቅዱስ። ዓይናችሁን ወደ ላይ እንሥታችሁ ተመልከቱ፤ እነዚህን የፈጠረ ማን ነው? ሠራዊታቸውን በቁጥር የሚያወጣ እርሱ ነው፤ ሁሉንም በየሰማቸው ይጠራቸዋል፤ በኃይሉ ብዛትና በችሎቱ ብርታት አንድስ እንኳ አይታጣውም። . . . እግዚአብሔር የዘላለም አምላክ፤ የምድርም ዳርቻ ፈጣሪ ነው፤ አይደክምም፤ አይታከትም፤ ማስተዋሉም አይመረመርም” (ኢሳ.40፥18-28)።

ስለዚህም ጉዳይ ቀደም ብሎ ሊቀ ነቢያት መሴ ሕዝበ እሥራኤልን ሲያስጠነቅቅ፦ “እግዚአብሔር በኮሬብ /በደብረ ሲና/ በእሳት ውስጥ ሆኖ በተናገራችሁ ጊዜ መልክ ከቶ አላያችሁምና እጅግ ተጠንቀቁ እንዳትረክሱ፤ የተቀረጸውን ምስል የማናቸውንም ነገር ምሳሌ . . . እንዳታደርጉ” በማለት ሁለተኛውን ትእዛዝ በተለየ መንገድ አጠናክሮታል (ዘጸ.4፥15-18)። የእሥራኤል አምላክ ለሕዝቡ በሲና ተራራ ላይ ሲገለጥ ድምፁ ተሰማ እንጂ መልክና ቅርጽ ያለው ነገር አልታየም። የታየ ነገር ቢኖር እሳትና ጢስ፤ ደመናና ጨለማ፤ የመብረቅ ብርሃንና ነፃብራቅ ሌሎችም እነዚህን የመሳሰሉት ናቸው። እርሱ ግን ባሕርዩ ረቂቅ አኗኗሩ ምጡቅ ስለሆነ መልክ ኖሮት የሚታይና የሚጨበጥ ነገር አይደለም። ስለዚህ የእሥራኤል አምላክ ይህን ይመስላል ተብሎ የተሣለ ሥዕል በብሉይ ኪዳን ታሪክ አይገኝም።

ከላይ የተጠቀሰው እንደተጠበቀ ሆኖ ሥዕልና ምሳሌም የተፈቀደበት ጊዜና ቦታ አለ። ይኸውም አሥሩ ቃላት የተጻፉበት ሁለቱ ጽላት የሚቀመጡበት በወርቅ የተለበጠው ታቦትና በታቦቱም መካከል ላይ “ከተቀጠቀጠ ወርቅ” የተሠራው የኪሩቤል ምስልና ሌላም ተቀርጾ የተሠራ ሥዕልና ምሳሌ ነው (ዘጸ.25፥10-21፤ 37፥7-9፤ 1ኛነሐ.6፥23-29፤ 7፥23-26)። ፊት ለፊት

ሆነው ክንፋቸውን በዘረጉት ሁለት ኪሩቤል መካከል ጌታ ራሱ በጻፈው በምስክሩ ጽላት ላይ ባለው በሥርየት መክደኛው በረድኤት በመገኘት የእስራኤልን ልመና እንደሚሰማቸውና እንደሚያነጋግራቸው ተጽፏል፡፡ “በዚያም ከአንተ ጋር እገናኛለሁ፤ የእሥራኤልንም ልጆች ታዝዝ ዘንድ የምሰጥህን ነገር ሁሉ፡ በምስክሩ ታቦት ላይ ባለው በሁለት ኪሩቤል መካከል፡ በሥርየት መክደኛውም ላይ ሆኜ እነጋርሃለሁ” (ዘጸ.25:22)፡፡

እንግዲህ እዚህ ላይ እናስተውል፡፡ የእግዚአብሔር ድምፁ እንጂ መልኩና ቅርጹ አይታይም፡፡ ስለዚህ የኪሩቤል ሥዕል እንጂ ለእግዚአብሔር ሥዕል አልተሠራለትም፡፡ ቀደም ሲል እንደ ጠቀስነው አሁንም በታቦቱ ዙሪያ የእግዚአብሔርን ቃልና ድምፅ ከመስማት በቀር መልኩና ገጹ አይታይም፡፡ አይታወቅም፡፡ ነገር ግን እግዚአብሔር ቃሉን በተጨማሪም ሁኔታ የሚገልጥበት ጊዜ እንደሚመጣ ለማሳወቅ ሲል አንድ ምሥጢራዊ ሥዕልና ምስልን እንዲገልጽ መብራራት አለበት፡፡ መብራራትም የነሐስ እባብ ሠርቶ በዓላማ ላይ ሰቀለው (ዘኁ.21:4-9)፡፡ ይህም የምሥጢረ ሥጋዊን የመስቀሉን ነገር ይገልጣል (ዮሐ.3:14-15)፡፡ የእግዚአብሔር ቃል ሰው ሆኖ የሚገልጥ የሚመጣና በሰይጣን የኃጢአት መርዝ የታመሙትን የሚያድንበትን ሁኔታ የሚያስረዳ ቀጥተኛ ትንቢት ነው፡፡ በሥጋ ከይሲ የመጣውን የዲያብሎስን ሥራ አካላዊ ቃል ክርስቶስ በሥጋ ብእሲ በመገለጥ አፍርሶታልና (1ኛዮሐ.3:8፤ ራእይ 20:2)፡፡ እንግዲህ ትንቢቱ ሲፈጸም በዘመነ ሥጋዊ ቃል እግዚአብሔር ወልድ ሥጋን ለብሶ በአጭር ቁመት በጠባብ ደረት በመገለጡ የእርሱን ሥዕልና ምሳሌ መሥራት ተቻለ፡፡ ምክንያቱም ሥጋው ቃል በዓይን የሚታይ በእጅ የሚጻፍበት በመሆኑ ነው፡፡ ስለዚህ ቤተ ክርስቲያን የአምላክ ወልድ አምላክ የክርስቶስንና የእናቱን የእመቤታችንን፤ የመላእክትንና የቅዱሳንን ሥዕል ትቀበላለች፡፡ በአክብሮትም ትመለከተዋለች፡፡ በተቀደሰውም ቤታ ታስቀምጠዋለች፡፡

እስካሁን እንደ ተመለከትነው አንድ እግዚአብሔርን በሥዕልና በምስል ወይም በልዩ ልዩ ምሳሌ ቀርጾና ሠርቶ ማሳየትና ለእነርሱም መስገድ የተከለከለ መሆኑን ከሁለተኛው ትእዛዝ ተምረናል፡፡ ሆኖም የኪሩቤልን ሥዕልና የነሐስን እባብ ምስል ደግሞ ስንመለከት ሥዕልና ምሳሌ በዘመነ ብሉይም እንደ ነበሩና እነርሱንም በአግባቡ እንደንጠቀምባቸው እንጂ እንደናመልካቸው የተሰጡን እንዳልሆኑ እንገነዘባለን፡፡ ንጉሡ ሰሎሞን ባሠራው ቤተ መቅደስ በውጭም በውስጥም ዙሪያውን ሥዕል ኪሩቤል ነበረ፡፡ “በቤቱም ግንብ ሁሉ ዙሪያ በውስጥና በውጭ የኪሩቤልና የዘንባባ ዛፍ የፈነዳም አበባ ምስል ቀረጸ” ተብሎ ተጽፏል (1ኛነገሥ.6:29)፡፡ ዛሬም የመላእክትና የቅዱሳን ሥዕል በሕንፃ ቤተ ክርስቲያኑ ዙሪያ ይገኛል፡፡ ቤተ ክርስቲያን አምሳሌ አያሩሳሌም ሰሚያዊት እንደ መሆኗ መጠን እውነተኛ ገጽ ባሕርይዋ የሚታወቀው ከመላእክትና በአካል ነፍስ ካሉት ቅዱሳን ጋር በአንድነት በመሆን ነው፡፡ ስለዚህም በምድር ያለችው ቤተ ክርስቲያን ብቻዋን እንዳልሆነች ለአማኞቿ የምታስተምረውና የምታስታውቀው ከእግዚአብሔር ጋር በሰማያዊው ሥፍራ የሚገኙትን ባለሚሎቹን በልዩ ልዩ ሥዕልና ምሳሌ በማሳየት ሲሆን ለእነርሱም የሚገባውን ክብርና ምስጋና በአግባቡ ታቀርባለች፡፡

ከሁሉም በላይ በዓላማ ላይ በተሰቀለው የነሐስ እባብ የተመሰለው ጌታችን የዓለም መድኃኒት ሆኖ በመልዕልተ መስቀል ላይ መስቀሉን የሚያመለክት ትንቢት ነው (ዘኁ.21:4-9፤ ዮሐ.3:14-15)፡፡ ስለሆነም በዘመነ ሥጋዊ የጌታችን ሥዕል አድጎኖ በልዩ መልክ ተሥሎ ይገኛል፡፡ መስቀሉም የመዳኘትን ምልክት ሆኗል፡፡ ስለዚህም ቤተ ክርስቲያን ትእምርተ መስቀሉን ዓርማዋና ዓላማዋ አድርጋዋለች፡፡ በመስቀሉም ምልክትነት ነገረ መስቀሉን በማስተማር ሰዎች ሁሉ በዓይናቸው “ፊት አያሱስ ክርስቶስ እንደ ተሰቀለ ሆኖ ተሥሎ” እንዲያዩትና እርሱንም በማመን እንዲድኑ ማድረግ የቤተ

ክርስቲያን የዘወትር ተልዕኮዋ ነው (1ኛቆሮ.1፡18-25፤ 2፡2፤ ገላ.3፡1፤ኤፌ. 2፡14-16፤ ቆላ.2፡14)።

እንግዲህ በዘመነ ሥጋዊ ከጌታችን ጀምሮ የእመቤታችን፣ የመላእክትና የቅዱሳን ሥዕሎችን ቤተ ክርስቲያን በከፍተኛ አክብሮት ጠብቃ ታስጠብቃለች። ለመስቀልና ለሥዕል ክብር የሚሰጠው የመስቀሉንና የሥዕሉን ባለቤት ማለት በሥዕሉ ላይ የተገለጸውን ነገር ማክበር እንደሆነ እንገነዘባለን። እንደ ሌሎቹ የኦርቶዶክስ አብያተ ክርስቲያናት ቤተ ክርስቲያናችንም በሥርዓተ አምልኮት ትውፊት መሠረት ለሥዕል የአምልኮ ስግደት ሳይሆን የክብርና የጸጋ ስግደት እንደሚገባ ታምናለች። ስለዚህም ጉዳይ በሊቃውንት ጉባኤ የተጻፈውን እንደሚከተለው አቅርቦናል።

“በሥዕል ፊት ቆሞ መጸለይ ከባለ ሥዕሉ ረድኤትን፣ በረከትን መለመን፣ መማጠን ነው። ለሥዕል የጸጋ ስግደትን መስገድ፣ ሥዕልን መሳለም፣ በሥዕሉ አማካይነት ለሥዕሉ ባለቤት ክብርንና ፍቅርን ለመግለጥ ነው። ይኸውም የቤተ ክርስቲያን ህልውና ከታወቀበት ጊዜ ጀምሮ የነበረ ጥንታዊ ትውፊት ነው።

“በቤተ ክርስቲያናችን ሥርዓት ለተሣሉና በጸሎት ለከበሩ የጌታ፣ የእመቤታችን፣ የቅዱሳን መላእክት፣ ጳጳሮችና ሰማዕታት ሥዕሎች የጸጋ፣ የአክብሮት ስግደት፣ አስተብርኮና አድንኖ ማቅረብ እንደሚገባ ቤተ ክርስቲያናችን ታምናለች።”

“ቅድመ ሥዕልኪ እስግድ፣ ወለሥዕል ወልድኪ እገኒ፤”⁸⁴ ማርያም ድንግል ማርያም እመ አደኒ” (መልክዐ ሥዕል)

ከላይ ደጋግመን እንደ ተመለከትነው ለሥዕል የምናቀርበው የአክብሮት እንጂ የአምልኮት ስግደት እንዳልሆነ ቤተ ክርስቲያን ከማሳሰብ አልተቆጠበችም። ይህም ሆኖ አንዳንድ ወገኖች የሥዕልን ነገር ጭራሹን አይቀበሉትም። እንደ እነርሱ አመለካከት አክብሮት እንኳ መስጠት እንደ ማያስፈልግ ይናገራሉ። ይህ የማይገባ ተቃውሞ ነው። እረ ለመሆኑ ሰው የወዳጁንና የዘመዱን ፎቶ እንኳ በደገና ሁኔታ በመከባከብ ይዞ በተዘጋጀለት ቦታ በአክብሮት የማያስቀምጠው ማነው? ይልቁንስ ከማንም ሰው ይበልጥ የሚወደንን ወዳጆችን፣ አዳኞችን፣ ባለ ወለታችን የክርስቶስን ሥዕል እንዴት የበለጠ አናከብርም! ሥዕሉን የምናከብረው እኮ የሥዕሉን ባለቤት በማክበራችን ምክንያት ነው። ከሰማይ ወርዶ ከድንግል ተወልዶ በመስቀል ተሰቅሎ የዳነንን የእሱን ሥዕል እንዴት በአክብሮት አንመለከተውም! የመድኃኒታችንን የልደት ሥዕል ከድንግል እናቱ ጋር (ምስለ ፍቁር ወልዳ)፣ የማዳኑን ሥራ በሥዕል አድገኖ (በሥነ ስቅለት) በማሳየትና በአክብሮት መጠበቅ ይገባናል። የክርስቶስን ወንጌል ለዓለም ያስተማሩትን ቅዱሳን ሐዋርያቱን፣ ስለ ስሙ በመመስከር መከራ የተቀበሉትን፣ በእሳት በሰለት የሞቱትን ኃያላን ሰማዕታቱን ከነታሪካቸው በክብር እናስታውሳቸው ዘንድ ሥዕላቸውን እንጠቀማለን።

የተጻፈውን የቅዱስ መጽሐፍ ቃል አንብቦን እግዚአብሔርንና የቸርነቱን ሥራ እንድናውቅና እንድናከብረው እንደሚረዳን እንደዚሁም የቤተ ክርስቲያንን

⁸⁴ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነት፣ ሥርዓተ አምልኮትና የውጭ ግንኙነት (ትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት፣ አዲስ አበባ፣ ሐምሌ 1988 ዓ.ም.)፤ ገጽ 97።

ሥዕሎች በማየት እግዚአብሔርንና የማዳን ሥራውን በቀላሉ ተረድተን አምላካችንን ለማክበርና ለማመስገን ይተጋናል። ስለዚህ የሥዕል ዓላማውና ጥቅሙ ቀላል አይደለም። “ሥዕል በቤተ ክርስቲያን ሁለት ዓይነት መልእክት” እንዳለው ከሊቃውንት ጉባኤ እንማራለን።

“ከእነዚህም አንዱ... የቅዱሳት መጻሕፍትን ታሪኮች ማንበብ ለማይችሉ ሰዎች ለማስረዳት ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ ማንንም ሳይፈራና ሳያፍር ስለ ሃይማኖቱ መስክር በሰማዕትነት የሞተ ወይም ስለ ዓለምና ስለ ራሱ በመጸለይ መላ ሕይወቱን ከፍተኛነት እኩያት ከአጋንንት ጋር በመጋደል ያሳለፈውን ሰማዕት ወይም ጳጳስ በሥዕል ለማስታወስ በሥዕሉም አማካይነት እያንዳንዱ ምእመን ለሥዕሉ ባለቤት ያለውን ክብርና ፍቅር ለመግለጥ ነው”⁸⁵።

እንግዲህ የሥዕል እውነተኛ ጥቅምና አገልግሎት ከላይ እንደ ተገለጸው ሆኖ ሳለ ከመካከላችን አንዳንድ አማኞች ባለማወቅ ሥዕልን አላግባብ ሲጠቀሙበት ይታያል። ቤተ ክርስቲያን የማታወቀውንና የማትቀበለውን ሥዕል ሁሉ መጠቀም ከጥቅሙ ጉዳቱ ያመዝናል። አንዳንድ አገል ሥዕል የሥዕሉን ባለቤት በማክበር ፈንታ የሚያስንቅ እንዲሆን ያደርገዋል። በተለይም በአላዋቂ ወዓሊ የተወራ ከሆነ፣ ከቃል እግዚአብሔርና ከታሪክ ጋር ያልተገናዘበ ከሆነ ይህ ዓይነት ሥዕል ዋጋ የለውም። ዛሬ ለንግድ ተብሎ በብዛት የሚመረተው ሥዕላ ሥዕል እንደ ሸቀጥ ዕቃ በአልባሊ ቦታ ተደርድሮ ሲታይ ለሥዕል የሚሰጠውን አክብሮት እንዲቀነስ አድርጎታል። በቤተ ክርስቲያን ያልታወቀና ያልተፈቀደ ይህንን ዓይነት ሥዕል በመግዛትና በቤታቸው በማኖር አላግባብም በመጠቀማቸው የተነሣ ብዙዎችን እያሳሳተና እውነተኛውን ሥርዓተ አምልኮት እያሰናከለ ይገኛል።⁸⁶

ስለዚህ ምእመናን በቤተ ክርስቲያን የታወቀውንና በጸሎተ ቡራኬ የከበረውን ሥዕል መጠቀም እንዳለባቸው ካህናት ማስተማርና መምከር ይገባቸዋል። ምእመናንም ትምህርቱን ሰምተው መፈጸም እንጂ በገዛ ስሜታቸው የፈለጉትን በማድረግ ወደ ስሕተት እንዳይገቡ ይጠንቀቁ። ሥዕል የተፈቀደው የሥዕሉን ባለቤትና ታሪኩን ምእመናን ሁሉ እንዲያውቁትና እንዲያከብሩት

⁸⁵ ከላይ የተጠቀሰውን ተመልከት

⁸⁶ ሠዕሊዎች ሥዕሎቻቸው መንፈሳዊና ትምህርታዊ መልእክት እንዲፍራቸው ለማድረግ ቅዱሳት መጻሕፍትን እያነበቡ ታሪኩን እየተረዱ ሊቃውንትን እየጠየቁ በጥንቃቄ መሥራት ይገባቸዋል። እስከሁሉም በምእመናንና በውጭ ተመልካቾች ዘንድ ሲታይ ሥዕሎቹ የተዛባ መልእክት ስለሚያስተላልፉ ለነፈሱ የተጋለጡ ይሆናሉ። ነገር መለኮትንና መንፈሳውያን ምሥጢራትን በሥዕል ለመግለጽ ይቻላል፤ በተለይም ምሥጢረ ሥላሴን በሥዕል መግለጽ አይቻልም። የአንድነትንና የሦስትነትን ምሥጢር እንደ ቀላል ነገር በሰሌዳ ላይ ሥሎ ፈጣሪዎችን ይህን ይመስላል ብሎ ማሳየት ለተቃዋሚዎችና ለተቸዎች መንገድ መስጠት ይሆናል። ምክንያቱም በሥዕሉ ላይ የሚንፀባረቀው የእካል ሦስትነት እንጂ የባሕርይና የመለኮት አንድነትን ለማሳየት ስለማይቻል ነው። በአንፃሩ ደግሞ የምዕራባውያን ሠዕሊዎች የመለኮት አንድነትን አጥልቶ ለማሳየት ሲሉ በአንድ ራስ ሦስት የሰው ገጾች ያሉትን ሥዕል ይሥላሉ። “The Trinity is shown with one head and three faces.” Roland H. Bainton, *The Church of Our Fathers* (Philadelphia, The Westminster Press, 1950) p.42.

ምሥጢረ ሥጋዊን ማለትም በሥጋ የተገለጠውን የክርስቶስን ታሪክ ግን በሥዕል ማሳየት ይቻላል፤ ማሳየትም ጠቃሚ ነው። ምክንያቱም አንዳንድ የክርስቶስንና የቅዱሳንን ታሪክና ትምህርት በቀላሉና በአጭሩ በሥዕል ለማስረዳት ስለሚቻል ነው። እንግዲህ መንፈሳውያን ሥዕሎች ጥራት ፍሬቸው ተፈላጊውን የቅዱሳት መጻሕፍት ትምህርትና መልእክት በትክክል ለምእመናን እንዲያስተላልፉ ለማድረግ ሠዕሊዎች የቤተ ክርስቲያንን አይኮኖሚኒ (Iconology) ከማወቅ ጋር መንፈሳዊነት ያላቸው እንዲሆኑ ይገባል። Joseph Kallarangatt (Dr.), “East as the Homeland of Iconology and Iconography: An Ecclesiological Evaluation” in *Christain Orient*, (March, 1998) pp.26-40.

እንጂ ሥዕሉን እንዲያመልኩት አይደለም፡፡ በማወቅም ሆነ ባለማወቅ ሥዕልንና ምስልን የሚያመልክ ማንም ቢኖር የአሥርቱ ቃላትን ሁለተኛ ትእዛዝ እንዳፈረሰ ይቆጠራል፡፡ “አትስገድላቸው፤ እኛምልካቸውም” የተባለውን ሕግ ይተላለፋል (ዘጸ.20:4-5)፡፡

በሥዕል መገልገል አምልኮ የሚሆንብን በእንዴት ዓይነት ሁኔታ ስንጠቀም ነው? ሥዕል እንደ አምልኮ የሚቆጠርብን በእግዚአብሔር ፈንታ እምነታችንና ትውክልታችንን በዓይነ ሥጋ በሚታየው በሥዕሉ ላይ ብቻ በምናደርግበት ጊዜ ነው፡፡ አማናዊውን ትተን፡ አማናዊ ባልሆነው፡ ለአማናዊው ነገር ምልክትና ምሳሌ በሆነው በሥዕሉ ላይ ብቻ በማተኮር ጸሎታችንና ተማጽኗችን እዚሁ ላይ ካከተመ እውነተኛው ሥርዓተ አምልኮ ይፋለሳል፡፡ እንዲህ ዓይነቱ መንገድና ከቃለ እግዚአብሔር ውጭ በግል ስሜት በመነሣሣት የሚፈጸመው ተማዕኖና አምልኮት ራስ ወደ ሆነው ወደ ክርስቶስና ወደ እግዚአብሔር አያደርስንም፡፡ ስለዚህ ሥዕልን ከምልክትነቱና ከምሳሌነቱ አልፎ ተርፎ እንደ አማናዊ ነገር ሳንቆጥረው ለሥዕሉ ባለቤት ጸሎታችንን ማቅረብ ይገባናል፡፡ ለሥዕሉ ባለቤት ስንልም ሥዕሉን እናከብረዋለን፡፡

በሙሴ ዘመን በእባብ ህርዝ የተነደፉ እሥራኤላውያን በዓላማ ላይ የተሰቀለውን የነሐስ እባብ በሜያዩቡት ጊዜ ይድኑ ነበር (ዘኁ.21:4-9፤ ዮሐ.3:14-15)፡፡ በአርዌ ብርቱ (በነሐስ እባብ) ምሳሌነት የክርስቶስን ማዳን ሙሴ ማስተማሩ ነበር እንጂ ከነሐስ ቀልጦ የተሠራው የእባብ ምስል ለዘላለም አማናዊ መድኃኒት አድርገው እንዲገለገሉበት አልተሰጣቸውም፡፡ ነገር ግን ይህን ባለመረዳት አንዳንድ እሥራኤላውያን የማዳኑ ኃይል ከእግዚአብሔር ላይሆን ከምስሉ እየመሰላቸው በከረብታው ላይ እጣን እያጠኑ ለብዙ ዘመናት ሲያመልኩት እስከ ንጉሡ ሕዝቅያስ ድረስ ቆይተዋል፡፡ ሕዝቅያስ ግን “አባቱ ዳዊት እንዳደረገው ሁሉ በእግዚአብሔር ፊት ቅን ነገርን አደረገ፡፡ በከረብታም ያሉትን መስገኛዎች አስወገደ፡ ሐውልቶችንም ቀለጣጠመ፡ የማምለኪያ ዐፀዶችንም ቆረጠ፤ የእሥራኤልም ልጆች እስከዚህ ዘመን ድረስ ያጥኑለት ነበርና ሙሴ የሠራውን የናሱን እባብ ሰባበረ፤ ስሙንም ነሐሽታን ብሎ ጠራው” (2ኛ ነገሥ.18:3-4)፡፡

ነሐሽታ የሚለው ስያሜ የተሠራበትን ነገር ያሳያል፤ ኤሌሹት ማለት ነሐስ ማለት እንደሆነና እንደዚሁም ናሐሽ ሲል ደግሞ ቅርጹን ማለት እባብ መሆኑን እንደሚያመለክት የብሉያትና የፅብራይስጥ ቋንቋ መምህራን ያስተምራሉ፡፡ ሙሴ ለመልካም ነገር የሠራው አርዌ ብርት ዓላማውን ስቶ ከጊዜ በኋላ ለክፉ ነገር መዋሉ እጅግ ያሳዝናል፡፡ ታሪክ ራሱን እየደገመ ነውና ዛሬም እንዳንሳሳት እንጠንቀቅ፡፡ ከላይ እንደ ጠቀስነው ጥንቶች ሆነ ዛሬ ሰዎች የሚሳሳቱት ማዳን የፈጣሪ መሆኑን ረስተው በፍጡር ላይ እንደሆነ አድርገው በሚያስቡበትና በሚያምኑበት ጊዜ ነው፡፡ የጥንት እሥራኤላውያን አርዌ ብርቱን በማየት ብቻ አልዳኑም፡ የእግዚአብሔርን ቃል በመከተልና እግዚአብሔርን በማመን ዳኑ እንጂ፡፡

ይህን ጉዳይ በተመለከተ መጽሐፈ ጥበብ በግብፅና በእሥራኤል ላይ የወረደውን የእግዚአብሔር ቅጣት በማነፃፀር የፊተኛው መዳን የሌለበት የሞት መቅሠፍት ሲሆን የኋለኛው ማለት የእሥራኤል ግን ሕገ እግዚአብሔርን እንዳይዘነጉ ለማሳሰብ የመዳን ምልክት ያለበት ጊዜያዊ ቅጣት እንደነበረ ያስረዳናል፡፡ መዳንም በዓላማው ላይ የተሰቀለውን የነሐስ እባብ “በማየት ብቻ” ሳይሆን በእግዚአብሔርና በቃሉ በማመን ነው፡፡ በኋላ ዘመን የተነሡ ለአርዌ ብርቱ ለሥዕሉ ለምስሉ ያጠኑና የሰገዱ፡ በአስማቱ በእዕዋቱ የሚያምኑ

ሁሉ የተነቀፉ ናቸው። ምክንያቱም እውነተኛውን ሥርዓተ አምልኮት አፋል ሰዋልና፤ በተለይም የአሥሩ ቃላት ሁለተኛውን ትእዛዝ ተላልፈዋልና (ዘጸ.20፡4-6)። ስለዚህ ጉዳይ በመጽሐፈ ጥበብ ምዕራፍ 16 ከቁጥር 5 እስከ 13 የሚገኘውን ምንባብ በማስተዋል እንመልከት፡-

“ክፉዎች የሚሆኑ የአራዊት ቁጣ ቢመጣባቸው ክፉዎች በሚሆኑ በምድር አውሬዎች⁸⁷ አነሳክስ ቢያልቁ ጥቂት ወራት ይቀጡ ዘንድ ታወኩ እንጂ ለዘለዓለሙ የጸናባቸው አይደለም የሕግህን ሥርዓት ያሳስባቸው ዘንድ ይህም ምልክት ድኅነት ሆኖቸው። ከነዚህ ድኅ የተመለሱ ሰው ሁሉን የምታድን ሆይ ባንተ ስለ አመነ ዳን እንጂ በማየት ብቻ የዳን አይደለም፤ በዚህ ፈቃደኝነቸው። . . . በልጆችህ በእሥራኤል ግን መርዝ ያለው የእባቦች ጥርስ በታዘዘ ጊዜ ቸርነትህ መጥቶላቸዋልና አዳናቸው። ሕግህን ለማሰብ ይህንን መከራ ቀምሰዋልና። ፈጥነው በጽኑ ክህደት እንዳይወድቁ ተአምራትህን ከማሰብ ወጥተው በመከራና በሌላ ሥራ እንዳይወድቁ ፈጥነው ዳኑ። አቤቱ ሁሉን የሚያድን ቃልህ አዳናቸው እንጂ የሚጠጡት እንጨት የሚቀቡት አስማት ያዳናቸው አይደለም። ለሕይወትና ለሞት ሥልጣን አለዘና ወደ መቃብር ታወርዳለህ ከመቃብርም ታወጣለህ” (ጥበብ 15፡5-13)።

፫ኛ. “የእግዚአብሔርን የአምላክህን ስም በከንቱ አትጥራ”

“የእግዚአብሔርን የአምላክህን ስም በከንቱ አትጥራ፤ እግዚአብሔር ስሙን በከንቱ የሚጠራውን ከበደል አያነጻውምና” በማለት የሦስተኛው ትእዛዝ ስሙን ከመቀደስና ከማመስገን በቀር በዋህ ፈዛዛ በተርታ ነገር ሁሉ ስሙን ከመጥራት እንድንቆጠብ ያስጠነቅቀናል።

የእግዚአብሔርን ስም በከንቱ ከምንጠራበት መንገድ አንዱ መሐላ ነው። “እግዚአብሔር ይመስገን” ከማለት በስተቀር የእግዚአብሔርን ስም በየመንገዱና በየጪዋታ ቦታ ሁሉ ስሙን መጥራት ፈጽሞ የተከለከለ ነው። እንኳን በቀልድ በቁም ነገር ጊዜም እንኳ ቢሆን የተቀደሰውን ስም መጥራት አይፈቀድም። ይልቁንም በሆነ ባልሆነው መማል የእግዚአብሔርን ስም ማቃለል የተቀደሰውን ስሙን ማርከስ ስለሆነ ከባድ ኃጢአት ነው።

መሐላ ምን ማለት ነው? መሐላ ማለት አንድን ነገር ለማረጋገጥ ወይም ተስፋ የተሰጠው ነገር እንደሚፈጸም ለማስረዳት እግዚአብሔርን ምስክር፤ ዳኛና ዋስ እንደማድረግ ነው። ስለዚህ መሐላ በማይረባ የሰዎች ጉዳይ ውስጥ ኃይሉን እግዚአብሔርን በምስክርነት መጥራት የእግዚአብሔርን ክብር ማዋረድ መሆኑን አንርሳ። በእውነተኛ ነገሮችም እንኳ ቢሆን መሐላ አይፈቀድም።

ጌታችን በጌቱ ቃላት ወንጌል ከቶ እንዳንምል አዝዞናል። በሰማይም በምድርም በታላቁ ከተማ በአያሩሳሌምም ቢሆን በራሳችንም ቢሆን መሐላ ፈጽሞ የተከለከለ ነው። ስለዚህ ነገራችን ሁሉ እውነት ከሆነ እውነት! እውነት! እያልን እናረጋግጥ ውሸት ከሆነ ውሸት! ውሸት! ነው በማለት ነገራችንን በዚህ እንግታው። ከዚህ የተረፈ ግን የክፉዎች መንገድ ነው። ክርስቶስ ያዘዘን “ቃላትሁ አዎን አዎን ወይም አይደለም አይደለም ይሁን፤ ከነዚህ

⁸⁷ “በምድር አውሬዎች” የተባለው አርዋ ምድርን ወይም በብዙ ቁጥር አራዊተ ምድርን ወይም እንደ ሊቃውንቱ ትርጓሜ ነዘር የሚባል እባብ እሥራኤላውያንን በበረሃ በመርዘው እየነደፈ የፈጃቸው የዲያብሎስ ምላሌ የሆነው አርዋ ምድር እንደሆነ ከጥቅሱ ለመረዳት ይቻላል (ጥበብ.15፡5)። እንደገና ስለ አርዋ ምድር በዚሁ ምዕራፍ ዝቅ ብሎ በቁጥር 10 ተጠቅሷል።

የወጣ ከክፉው ነው። (ማቴ.5:33-37፤ ያዕ.5:12)።

እንግዲህ ወጣቶችም ሆኑ ጉልማሶች በየመንገዱና በጨዋታ ላይ ሁሉ የክርስቶስን ትእዛዝ እያስታወሱን የጌታን ስም በከንቱ እንዳንጠራ፡ በማናቸውም ስም መሐላ እንዳናደርግ መጠንቀቅና ሌሎችንም መምከር ይኖርብናል። በየቦታው የጌታን ስም የእመቤታችንን የመላእክትንና የጳድቃንን ስም በመጥራት የሚምሉና የሚገዙቱ ምእመናን ባለማወቅ ስለሆነ ካህናት እንዲያስተምሩና እንዲገሥጹ ምእመናንም የካህናቱን ማስጠንቀቂያ ለምተው ከመሐላ በመራት የክርስቶስ ትእዛዝ ተፈጻሚነት እንዲያገኝ ቤተ ክርስቲያን ሁሉንም ወገን አደራ ትላለች።

እንግዲህ የእግዚአብሔርን ስም የምንጠራው በግልና በማኅበር ጸሎት ጊዜ ይሆናል። ይህም ስሙን ለመቀደስ ስለሆነ የታዘዘ ነው። በሰላምታም ጊዜ “እግዚአብሔር ይመስገን” ማለት ከመልካም ባሕላችን እንዲነሱ ነው። ከዚህ በተረፈ የእግዚአብሔርን ስም የምንጠራው በፍርድ ቤት በዳኛው ትእዛዝ ብቻ ይሆናል። ይኸም ቢሆን አስፈላጊ ሲሆንና ሌላ አማራጭ ሲጠፋ ብቻ ነው። ስሙን ጠርተን የምንመሰክረው ነገር ፍጹም እውነት መሆኑን መሐላችንን ከመስጠታችን በፊት ማረጋገጥ ይኖርብናል። እንደ ተጻፈው የሙግት ሁሉ መፈጸሚያው መሐላ ነውና (ዕብ.6:16)።

የእግዚአብሔርንና የቅዱሳንን ስም በመጥራት መሐላ እንደ ተከለከለ ሁሉ፡ ማንም ሰው በራሱ ስም ሆነ በዘመዶቹ ወይም በታወቀ ነገር መማልም አልተፈቀደም። “እኔ ልሙት” “እከሌ ይሙት” እያሉ በየንግግሩ ውስጥ መማልና መገዛት መጥፎ ልማድ መሆኑን ተገንዝበን ራሳችንን ማረም ይኖርብናል። ግዴታ ሳይኖርብን ለማይጠቅምና ለማያስፈልግ ነገር ሁሉ በየንግግሩ መካከል ጣልቃ እያገቡ በከንቱ መማል ተናጋሪውን ይጎዳል እንጂ አይበጀውም። ምክንያቱም አንደበቱን የማይቆጣጠር እግዚአብሔርንም ራሱንም ሰውንም ይበድላል (ያዕ.3:1-12)።

የእግዚአብሔርን ስም በከንቱ የምንጠራበት ሌላው መንገድ በስድብና በርግማን ነው። ሳያስቡበት እንዲሁ በዘልማድ የእግዚአብሔርንና የቅዱሳንን ስም በመጥራት ሰዎችን በግልጽ ሲሰድቡና ሲያዋርዱ ይሉኝታ የሌላቸውና የማይፍሩ አንዳንድ ሰዎችን እንሰማለን። እንዲያውም “እግዚአብሔር . . . እንዲህ ያድርግህ . . . እንደዚያ ያድርግህ” እያሉ ሰውን በሚጎዱ በከፋ ቃል የሚሳደቡና የሚራገሙ እንዳሉ የታወቀ ነው። ስለዚህ ለእንደዚህ ዓይነት ሰዎች አዝንን በትምህርትና በምክር እየረዳናቸው ልቡናቸው በፍቅርና በትዕግሥት እንዲታረምና ጠባያቸውም እንዲሻሻል ካህናትም ሆኑ ምእመናን የተቻላቸውን ሁሉ ማድረግ ይኖርባቸዋል። በተለይም ካህናት ትምህርትና ሥነ ምግባር የጎደላቸውን ምእመናን በማስተማርና በመገሥጽ ንስሐ እንዲገቡ በመምከርና ስለ ኃጢአታቸውም እንዲመሰረቱና የበደሉት ሰውም ካለ ካላ እንዲከፍሉ ቀኖናም እንዲሰጣቸው ማድረግ የካህናት ሁሉ መንፈሳዊ ተልዕኮና አገልግሎት ነው።

በከንቱ ሳይሆን በቀም ነገር የእግዚአብሔርን ስም የምንጠራበት መንገድ አለ። ይህም አማኞች በእግዚአብሔር ፊት የሚያደርጉት ስዕለት ነው። ስዕለት በጸሎት አማካይነት በግልም ሆነ በማኅበር በብዕሉት ወይም በመሐላና በቃል ኪዳን ለእግዚአብሔር ቃል የሚገባበትና ተስፋ የሚሰጥበት እምነት ከምግባር ተገናዝቦ በድርጊት የሚገለጽበት ልዩ መንገድ ነው ማለት ይቻላል።

ስዕለት ከማድረግ በፊት የሚቻልና የማይቻለውን ነገር ሁሉ ከመረመረ በኋላ ስዕለት ተሳዩ ሊፈጽም በሚችለው ነገር ብቻ መሳል ይኖርበታል። አለበለዚያ ስዕለቱን መፈጸም ካልቻለ መሐላውን እንዳፈረሰ የእግዚአብሔርንም ስም በከንቱ እንደ ጠራ ተቆጥሮ ከበደል ነፃ አይሆንም።

ለስዕለት የምናቀርባቸው ነገሮች በእግዚአብሔር ፊት ተቀባይነት የላቸው የተቀደሱ መሆን አለባቸው እንጂ አንዳንድ ትምህርት እንደ ጉደላቸው ሰዎች አይሉን ጉርጡን የማይረቡ አልባሌ ነገሮችን ሁሉ በቅድመ እግዚአብሔር ማቅረብ በደል ነው። ለንደኛ በስጦታ መልክ ሊበረከት የማይገባውንና የሚያጸይፈውን ነገር በስዕለት ለእግዚአብሔር ወይም ለቅዱሳን ማቅረብ የተቀደሰውን ስም ማዋረድ ወይም ማርከስ መሆኑን እንዲገነዘቡና ይህንን ዓይነት ስዕለት የሚያገቡት ሰዎች ከዚህ አድራጉታቸው እንዲቆጠቡ ቤተ ክርስቲያን በእግዚአብሔር ስም ለምእመናን ሁሉ ታላላቅላች።

ማናቸውም ሰው ስዕለት ሲያገባ የስዕለቱን ዓይነት፡ የስዕለቱን መጠን ማለት ከባድና ቀላል መሆኑን መርምሮ፡ ግዴታውንም ለመወጣት መቻል አለ መቻሉን አቅሙን መዝኖ ከንስሐ አባቱ ምክር ጠይቆ መፈጸም ይኖርበታል። ይህ የሆነ እንደሆነ ስዕለቱ ይሠራል፤ የእግዚአብሔር ስም ይከበራል። አለበለዚያ አጉል ጸሎት ወይም አጉል ስዕለት ለቅሥፊት የተባለው ይደርስበታል።

አኗኗራቸውንና አገልግሎታቸውን በተመለከተ ብዕሉት የገቡ ቃል ኪዳናቸውን በመሐላ ያጸኑ ለተቀደሰ ዓላማ ሲሉ የእግዚአብሔርን ስም የጠሩ ሁሉ ብፁዓን ናቸው። ጋብቻቸውን በምሥጢረ ተክለል የፈጸሙ ምእመናን፡ የምሥጢረ ክህነትን ጸጋ በመቀበል እግዚአብሔርንና ምእመናንን ለማገልገል ቃል የገቡት ካህናት እንደዚሁም በምንኩስና ሥርዓት የገቡ በድንግልናና በተባላትም በምንና የሚኖሩ መነኮሳት ሁሉ የቤተ ክርስቲያን እውነተኛ አባሎችና አገልጋዮች ናቸው። በገቡት ብዕሉት የእግዚአብሔርን ስም አክብረውታልና፤ ለሰዎች ሁሉ አርአያ በመሆን የሰማይ አባታችንን አስመስግነውታልና (ማቴ.5:16)።

፬ኛ. “የሰንበትን ቀን ትቀድሰው ዘንድ አስብ”

ስድስት ቀን ሥርተን ሰባተኛውን ቀን (ቅዳሜ) እንድናርፍ ታዘናል። ምክንያቱም “እግዚአብሔር በስድስት ቀን ሰማይንና ምድርን፡ ባሕርንም፡ ያለባቸውንም ሁሉ ፈጥሮ በሰባተኛው ቀን ዐርፏልና፤ ስለዚህ እግዚአብሔር የሰንበትን ቀን ባርኮታል ቀድሶታልም” (ዘጸ.20:8-11፤ ዘፍጥ.2:1-3)።

በዚህ ትእዛዝ ውስጥ በመጀመሪያ የምንማረው፡ ሥራ የታዘዘ መሆኑን ነው። “ስድስት ቀን ሥራ ተግባርህንም ሁሉ አድርግ” ይላል (ዘጸ.20:9)። ከእረፍት በፊት ሥራ መታዘዙን እናስተውል። ማናቸውም ሰው በዘወትሩ ቀን ስንፍናን አስወግዶ የሥራን ክቡርነት አምኖ መሥራት ግዴታውና መብቱም ነው። ሥራ በርግማን የመጣ አይደለም። “እግዚአብሔር አምላክም ሰውን ወስዶ ያበጃትም ይጠብቃትም ዘንድ በዓደን ገነት አኖረው” (ዘፍ.2:15) ተብሎ እንደ ተጻፈው ሰው ገና ሲፈጠር የሥራ ኃላፊነት ተሰጥቶታል። ሆኖም አዳም የእግዚአብሔርን ትእዛዝ በማፍረሱ ከእርሱ የተነሣ ምድር ተረገመች፤ እሾህና አሜከላ እንድታበቅል ሆነች። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ በፊቱ ወዝ እንጀራ እንዲበላ ሆኗል። ይህም ሁኔታ የሥራ ብዛትንና ድካምን ያመለክታል እንጂ ሥራ ቀድሞውንም የታዘዘ ነው። እግዚአብሔርም ቃየልን በጥፋቱ ከረገመው በኋላ “ምድርንም ባረሰህ ጊዜ እንግዲህ

ለመመራት የሚያስችለውን የመንፈስ ቅዱስ ጸጋን ያገኘችበት ዕለት ነው።

በአራት የሚከበሩት በዓላት ሁሉ ከወንጌል በዓላት ጋር በማገናዘብ ከዚህ መዘርዘር አያስፈልግም። ነገር ግን ለክርስቲያኖች ለሁላችንም የታዘዙትን በዓላት በቅድሚያ አውቀን ከሰንበት ጋር ሌሎችንም በዓላት ማክበር ይኖርብናል። የጌታችንን የእመቤታችን በዓላት፣ የመላእክት፣ የሰማዕታትና የጸድቃን መታሰቢያ በዓላት በቤተ ክርስቲያናችን ይከበራሉ። በዓላትን በማክበር አምልኮታችንንና ሃይማኖታችንን እናጸናለን፣ ፍቅራችንንና ተስፋችንን እናድሳለን፣ የእግዚአብሔርን ረድኤት እናገኛለን።

ለ) ሁለተኛው የፍቅር ትእዛዝ፡-

“ባልንጀራህን እንደ ነፍሱህ ውደድ”

ከላይ እንደተመለከትነው በመጀመሪያው የፍቅር ትእዛዝ መሠረት ሰው ለእግዚአብሔር ሊኖረው ስለሚገባው መንፈሳዊ ግንኙነትና የፍቅር ዓይነት በመጠኑ አሳይተናል። የመጀመሪያው እንደ ተጠበቀ ሆኖ በሁለተኛው የፍቅር ትእዛዝ ደግሞ ሰው ከሰው ጋር ስላለው መንፈሳዊ ግንኙነትና ክርስቲያናዊ ፍቅር ቀሪውን የአሥሩ ቃላትን ትእዛዛት መሠረት በማድረግ እናጠናለን።

የሁለተኛው የፍቅር ትእዛዝ በመጀመሪያው ላይ የተመሠረተ ስለሆነ ሃይማኖታዊና መንፈሳዊ፣ ሰብአዊና ግብረ ገባዊ ይዘት አለው። ስለሆነም ሃይማኖት እንደሌለው እንደ ምድራዊ ፍቅር የተራቀቀ አይደለም፤ ሰው ከሰው ጋር ብቻ ባለው ግንኙነት አያቋርጥም። የግንኙነቱ መሥመር ከፍቅረ እግዚአብሔር ጋር የሚገናኝ ስለሆነ የክርስቲያን ፍቅር በዓለም ከሚገኘው የፍቅር ዓይነት ሁሉ የተለየ ነው። ለባልንጀራ የሚደረገው የፍቅር ሥራ ሁሉ የሚከናወነው ነው ጊዜያዊ ጥቅም ይገኝበታል በማለት ሳይሆን እግዚአብሔር እኛን እንዲሁ እንደወደደን እኛም ለባልንጀራችን እንዲሁ እናድርግ በማለት ነው።

የክርስቲያን ፍቅር ከቤተሰብ ይጀምራል። ይልቁንም ወላጆችን በመውደድና በማክበር የሁለተኛው የፍቅር ትእዛዝ ተፈጻሚነት ያገኛል። ስለዚህ “አባትህንና እናትህን አክብር” ከሚለው ትእዛዝ ጀምሮ እስከ መጨረሻው ያለው ሁሉ በፍቅር አዝማችነት ይከናወናል። በሰው ልቡና ውስጥ ፍቅር ካለ በባልንጀራ ላይ በሐሰት መመስከር ወይም የሰውን ሕይወት ማሳለፍ አይኖርም። ፍቅር ካለ የሰውን ሚስት ወይም ሀብቱን መቀማት አይቻልም። የእግዚአብሔር ፍቅር በልቡናችን ካደረ በመንፈስ ቅዱስ ረድኤት ትእዛዛትን ሁሉ ለመፈጸም እንታገላለን። ብንወድቅም የሕገ ባለቤት በጸጋው ያነሣናል፤ እንደገናም ተጽናኑትን መንፈሳዊ ተጋድሏችንን እንድንቀጥል ያተጋናል።

“ስለዚህ የላሉትን እጆች የሰለሉትንም ጉልበቶች አቅኑ፤ የአነከሰውም እንዲፈወስ እንጂ እንዳይናጋ፤ ለእግራችሁ ቅን መንገድ አድርጉ። ከሰው ሁሉ ጋር ሰላምን ተከታተሉ፤ ትቀደሱም ዘንድ ፈልጉ፤ ያለ እርሱ ጌታን ሊያይ የሚችል የለምና። የእግዚአብሔር ጸጋ ለማንም እንዳይጉድለው፤ ብዙዎቹም የሚረከሱበት አንድ መራራ ሥር ወደ ላይ በቅሎ እንዳያስጨንቅ፤ ሴሰኛም የሚሆን እንዳይገኝ፤ ወይም ስለ አንድ መብል በኩርነቱን እንደ ሸጠ እንደ ዓላው ለዚህ ዓለም የሚመች ሰው እንዳይሆን ተጠንቀቁ። ከዚህ በኋላ እንኳ በረከቱን ሊወርስ በወደደ ጊዜ እንደ ተጣለ ታውቃላችሁና፤ በእንባ ተግባሩ ምንም ሲፈልገው ለንስሐ ስፍራ አላገኘምና” (ዕብ.12፡12-17)።

(ሉቃ.13+10-16፤ 6+6-10)።

የፈሪሳውያን የሰንበት አከባባር ግብዝነት የሞላበት ሰው ሠራሹ ድንጋጌ የበዛበት ወገን ሥርዓት ከመሆኑም በላይ ሰብአዊ ርገራጌ የጉደለው ስለነበር ክርስቶስ እነርሱንና ወጋቸውን ተቃውሞ ለተከታዮቹ ግን በሰንበት ዕለት መልካም ሥራ እንዲሠሩ ፈቅዶላቸዋል። ፈሪሳውያን “በሰንበት መፈወስ ተፈቅዷል? ብለው ክርስቶስን “ጠየቁት። እርሱ ግን፡- ከእናንተ አንድ በግ ያለው በሰንበት በጉድጓድ ቢወድቅበት፤ ይዞ የማያወጣው ሰው ማን ነው? እንግዲህ ሰው ከበግ ይልቅ እንደምን አይበልጥም! ስለዚህ በሰንበት መልካም መሥራት ተፈቅዷል አላቸው።” ከዚያም እጁ የሰለለችውን ሰው አዳነው (ማቴ.12+9-13)።

በተጨማሪ ጌታችን የፈሪሳውያንን ግብዝነት፤ በወግ አጥባቂነትና በሕግ አክራሪነት ድርቅና የሞላበት አስተሳሰባቸውን ለመለወጥ “ሰንበት ስለ ሰው ተፈጥሯል እንጂ ሰው ስለ ሰንበት አልተፈጠረም” በማለት የሕጉን መንፈስ አስረ ድቷቸዋል። እንዲያውም “የሰው ልጅ ለሰንበት እንኳ ጌታዋ ነው አላቸው።” እንግዲህ ሰንበትን የምናከብረው እንደ ፈሪሳውያን በግብዝነትና ሕግን አለ አግባብ በማክረር ሳይሆን በሰብአዊነትና በፍቅር መንገድ የክርስቶስን አርአያ በመከተል ይሁን (ማቴ.12+11-13፤ ማር.2+27-28)።

በሕገ ኦሪት ውስጥ እንደ ሰንበት የሚከበሩ ሌሎች በዓላት አሉን? አዎን አሉ። ዋና ዋናዎቹም የሚከተሉት ናቸው። መጀመሪያ የቤተ እሥራኤል የፋሲካ በዓል ነው። በዚህ ቀን እሥራኤል ከምድረ ግብፅ ከባርነት ነፃ የወጡበት ከግዞት የተለቀቁበት የነፃነት በዓል ነው። እንደ ታሪኩ በዚህ ቀን በግ አርደው ደሙን በቤታቸው መቃን ላይ ይረጨታል። የደሙንም ምልክት አይቶ መልአክ ሞት ሳይነካቸው ማለፉን፤ ጠላቶቻቸውን ግን በሞት መቅሠፉን፤ በዚህም ምክንያት ነፃ መውጣታቸውን የሚያከብሩበት ትልቅ በዓል ነው። ይኸውም በዓል በክርስቲያኖች የፋሲካ በዓል ተተክቷል። የእግዚአብሔር በግ የተባለ ክርስቶስ በመስቀል ደሙን አፍስሶ ኃጢአትን ደምስሶ እንዲያጠፋን ከታዘዘው መልአክ ሞት አድናናል፤ ከዲያብሎስም ግዞት ነፃ አውጥቶናል። የኦሪት ፋሲካ ለወንጌል ፋሲካ ምሳሌ ነበር። እውነተኛ ፋሲካችን ክርስቶስ ነውና (ዘፀ.12+1-20፤ ሌዋ.23+5-8፤ 1ኛ ቆሮ.5+7)።

ሌላው የብሉይ ኪዳን በዓል የእሸት በዓል ወይም የአምሳኛው ቀን በዓል ይባላል። በየዓመቱ ከደረሰው ከአዝመራው የእሸት መሥዋዕት የሚቀርብበት ሲሆን ዋናው በዓል ግን እሥራኤላውያን ከግብፅ ባርነት ነፃ ወጥተው ከሲና ተራራ ሲደርሱ እግዚአብሔር በቸርነቱ ከተራራው ላይ ተገልጦ ከሕዝቡ ጋር ቃል ኪዳን የገባበት፤ ሕገ ኦሪትን የሰጠበት ቀን ነው።

ይህም እሥራኤላውያን ከግብፅ ባርነት ከወጡበት ከመጀመሪያው ፋሲካ አን ስቶ ሕገ ኦሪትን በደብረ ሲና እስከ ተቀበሉበት ቀን ድረስ የነበረውን የሦስት ወር ጊዜ በማሳጠር ከበዓለ ሠዊት ጋር በአምሳኛው ቀን ይከበራል (ዘጸ.19+1)። ስለዚህ ነው የአምሳኛው ቀን በዓል የሚባለው። በግሪክኛ ፔንቴኮስቲ ጳጳሳዊ መግለጫ ይባላል፤ አምሳኛው ቀን ማለት ነው። ይኸው በኦሪት ሕግ “እስከ ሰባተኛ ሰንበት ሚግሰት ድረስ አምሳ ቀን ቁጠሩ” የተባለው ነው (ዘሌ.23+15-16)።

የአምሳኛው ቀን በዓል ለክርስቲያኖችም ትልቅ በዓል ነው። ከጌታትን ሞትና ትንሣኤ በኋላ በአምሳኛው ቀን በጽዮን አዳራሽ መንፈስ ቅዱስ በታላቅ ኃይል በልሳነ እሳት ከሐዋርያት ላይ የወረደበት ቀን ነው። ቤተ ክርስቲያን ይህን በዓል በሁለት መንገድ ታከብረዋለች። በመጀመሪያ ሕገ ኦሪትን የተቀበለችበት ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ በሕገ ተፋቅሮ ትእዛዛትን ለመፈጸምና በደኅንነት ጉዳና

እንግዲህ በእግዚአብሔር ጸጋ ተደግፈንና ታግዘን ሕጉን ለመፈጸም እንትጋ፡፡ ከእግዚአብሔርና ከሰው ጋር ያለን ጤናማ ግንኙነትና እውቀት ከቤተሰብ ይጀምራልና በትድሚያ ከወላጆቻችንና ከልጆቻችን ጋር እንዲሁም ከሌሎች ጋር ሊኖረን ስለሚገባን መልካም ግንኙነት ትእዛዛቱን መሠረት በማድረግ እንማራለን፡፡

፳፻. “አባትህንና እናትህን አክብር”

ስለ ተጠቀሰው ትእዛዝ ሐዋርያው ጳውሎስ እንደሚከተለው ጽፏል፡ “ልጆች ሆይ፡ ለወላጆቻችሁ በጌታ ታዘዙ፡፡ ይህ የሚገባ ነውና፡፡ መልካም እንዲሆንልዎ ልዩሜህም በምድር ላይ እንዲረዝም አባትህንና እናትህን አክብር፤ እርሱዎም የተስፋ ቃል ያላት ፊተኛይቱ ትእዛዝ ናት” (ኤፌ.6፡1-3)፡፡ የዚህ ትእዛዝ ተገዢዎች ሕፃናትና ልጆች ብቻ ሳይሆኑ ጉልማሶችም በጠቅላላው ሁሉም ሰው ወላጆቹን ማክበር መንፈሳዊም ሥጋዊም ግዴታው መሆኑን በቅድሚያ መገንዘብ ይኖርበታል፡፡

አባትና እናትን እንዴት ነው የምናከብራቸው? ወላጆችን የምናከብረው እነርሱን ከልብ በማፍቀር፤ ለነርሱ በመታዘዝ፤ ሲቸግራቸው በመርዳትና ይልቁንም ሲታመሙ በማስታመምና ሲያረጁ በመጠር ነው፡፡

ከእግዚአብሔር ቀጥሎ ለመኖራችን ማለት ወደ እዚህ ዓለም ለመምጣታችን መሣሪያዎች ወይም ምክንያቶች የፈጣሪያችን እንደራሴዎች በመሆናቸው የአባት እናታችን ክብር የላቀ የረቀቀ ይሆናል፡፡ መኖራችንም በልደታችን ከእናት ከአባት እንደ ጀመረ፤ እንደዚሁም ግላዊና ማኅበራዊ ኑሯችን ከወላጆቻችን ቤት ይጀምራል፡፡ ልጆችም ከወላጆቻቸው ያገኙትን ፍቅርና ክብካቤ ሁሉ እንደ መልካም ውለታ መላሽ ሆነው አባትና እናታቸውን በማፍቀር ለእነርሱም በመታዘዝ ወሮታቸውን መክፈል ይገባቸዋል፡፡ ፍቅር ከቤተሰብ ይጀምራል፤ ለዘመድም ለጉረቤትም ይተርፋል፡፡ ሁሉም ቤተሰብ በፍቅር ከተመሠረተ ጠቅላላ ንብረተሰቡ ጤናማና የተሟላ ኑሮ ያገኛል ማለት ነው፡፡ በዚህም ምክንያት ይህ ትእዛዝ የማኅበራዊ ኑሯችን መሠረት ሆኗል፡፡

እናት አባታችንን ማክበራችን በይበልጥ የሚገለጸው በችግራቸው ጊዜ የደረሰንላቸው እንደሆነ ነው፡፡ ሲያገዙ ማጽናናት፤ ሲታመሙ ማስታመም፤ ልዩ ልዩ ችግሮች ሲያጋጥሟቸው በሚቻለን ሁሉ ለመርዳት ጥረት ማድረግ አለብን እንጂ ከአቅሜ በላይ ነው በማለት እንደ ባዕድ በፍቁ መመልከት አይገባም፡፡ በወላጆች ላይ አንዳንድ ጉድለቶች እንኳ ቢኖሩ በትዕግሥት መመልከትና በጌታችን ስም ነገሩን መቻልና መሸከም ይኖርብናል፡፡ የአባታቸውን የኖላን እራቁትነት የሸፈኑትን የሴምና የያፌትን አርአያ መከተል ያስፈልጋል፡፡ አለበ ለዚያ እንደ ከነዓን እርግማን እንዳያገኘን፡፡ ይልቅስ እንደሴምና የፌት እንድንባረክ አባት እናታችንን እናክብር፤ ጉድለትም ቢኖርባቸው በትዕግሥት እንቻል (ዘፍ.9፡20-27)፡፡

ጠላተብዮአናል የተጻፈው ሱሉጠሶ ሱሉቶ ዚዘለሰ ቆሰኢ ጃናል ወቅቶጸሶ፤ ጸዮኖተዘ ዓርባዊ ኢዞዘ የብቸጃል ፡፡፻፶ ችቶ ለጠላተብዮኑ በሽምግልናቸው ወራት ጉልበታቸው ሲደነዝዝ ዓይናቸው ሲፈዝ ከአ ጠገባቸው ተገኝቶ ወላጆችን መርዳትና መጠር በእግዚአብሔር ዘንድ የሚያስገኘው ጥቅም ከፍ ያለ ነው፡፡ “የተስፋ ቃል ያላት ፊተኛይቱ ትእዛዝ” ስለሆነች ይህንን ለሚፈጽሙ ልጆች ሁሉ በሰማይም በምድርም መልካም ይሆንላቸዋል፡፡ በእርጅና ወይም በሕመም አእምሮቸው በደከመ ጊዜ ነገሮችንም በውል ማስታወስ ሲያቅታቸው ልጆች በሁኔታው ሳይበሳጩ የሽማግሌዎች ወላጆቻቸውን

ትእዛዝ በፈለጉ እያከበሩ አስፈላጊውን ጥበቃና ክብካቤ በማድረግ እስከ መጨረሻው ማለት እስከ ዕለተ ሞት የታገሡ እንደሆነ በጌታ ዘንድ ዋጋቸው ከፍ ያለ ነው።

እንደ አባትና እናት የሚከበሩ ሌሎች ሰዎች ይኖሩ ይሆን? አዎን አሉ። በቤትና በጎረቤት በከተማና በሀገር ቤት የሚገኙትን ሽማግሌዎችንና ባልቴቶችን ሁሉ ማክበር፣ ለሀገር አስተዳዳሪዎችም በጌታችን ስም መታዘዝ የሚገባ ነው። ይልቁንም የቤተ ክርስቲያን አባቶችንና መምህራንን ማክበርና ለእነርሱም መታዘዝ ጸጋና በረከትን ያስግኛልናል። ምክንያቱም እነርሱ የእግዚአብሔር አገልጋዮች ስለሆኑና በመንፈሳዊ ትምህርትም ወልደው ያሳደጉን መንፈሳውያን አባቶቻችን በመሆናቸው ነው (1ኛ ተሰ.5፡12-13፤ ዕብ.13፡7 እና17፤ 1ኛ ጢሞ.5፡17)።

ካህናት የምእመናን መንፈሳዊ አባቶች እንደ መሆናቸው መጠን ምእመናን ምክራቸውን መስማት ይኖርባቸዋል፤ ምክንያቱም እነርሱ በሐዋርያት መንበር ላይ ተቀምጠዋልና። የሚናገሩትን እንኳ የማይፈጽሙት ግብዞች ፈሪሳውያን እንኳ በሙሴ መንበር ላይ ተቀምጠዋልና የሚያዟችሁን ሁሉ አድርጉ፤ ነገር ግን እነርሱ የሚያደርጉትን እንዳታደርጉ በማለት ጌታችን አስተምሮናል (ማቴ.23፡1-4)።

ለዓለማዊ ገዢዎቻችን እንድንገዛላቸውና እነርሱንም እንድናከብራቸው ተጽፏል። ሆኖም አንዳንድ ጊዜ የበላዮቻችን ሃይማኖታችንን የሚያስክድ ጉዳይ እንድንፈጽም ቢያስገድዱን ሁኔታውን በትዕግሥት ተቀብለን የእነርሱንም ክብር ሳናዋርድ “ከሰው ይልቅ ለእግዚአብሔር ልንታዘዝ ይገባናል” ብለው ያስተማሩን የሐዋርያትን አርአያ መከተል ይኖርብናል (ሮሜ.13፡1-7፤ የሐዋ. ሥራ.5፡29)።

ልጆች ይልቁንም ሕፃናት ወላጆቻቸውን ማክበርን በመጀመሪያ ደረጃ የሚማሩት ከየት ነው? ሕፃናት የመጀመሪያ ትምህርታቸውን የሚያገኙት ከቤተ ሰብ ከእናት ከአባታቸው ነው። ስለዚህ ወላጆች የእግዚአብሔር ትእዛዛትን ፈሪሃ እግዚአብሔርን፣ ሰውን ማክበርን ከሁሉም በላይ እርስ በእርስ መዋደድን በተግባር እያሳዩ ማስተማር ይገባቸዋል። ልጆች በሚያጠፉ ጊዜ እንደ ዕድሜያቸው ደረጃ ክፉውንና ደጉን እንዲለዩ ቀስ ብሎ ማስተማርና በአግባቡ መቅጣት አስፈላጊ ነው። ልጆች በሚቀጡ ጊዜ ጥፋታቸው ጥፋት መስሎ ስለማይታያቸው በመጀመሪያ ማስረዳት ቀጥሎ ሁለተኛ እንዳያጠፉ መምከርና ማስጠንቀቅ በሦስተኛው መቅጣት ነው እንጂ ያለአግባቡ በልብ ቁም ይዞ ጥፋቱ ከተፈጸመ በኋላ ቆይቶ አዘንግቶ በታላቅ ቁጣ ተነሣሥቶ የሕፃኑን ሰውነት በታላላቅ ሳይመርጡ ራስ ራሱን በዱላ መምታት የልጆችን መንፈስና አካል ከትልቅ አደጋ ላይ መጣል ነው።

ስለዚህ ቅዱስ ጳውሎስ ወላጆችን እንደሚከተለው ይመክራል። “አባቶች ሆይ፡ ልጆቻችሁን በጌታ ምክርና በተግሣጽ አሳድጓቸው እንጂ አታስቆጧቸው።” “አባቶች ሆይ፡ ልባቸው እንዳይዝል ልጆቻችሁን አታበላጩአቸው” (ኤፌ.6፡4፤ ቆላ.3፡21)። ልጆች በመልካም መንፈስና በጤናማ አካል በክርስቲያናዊ ሥነ ምግባር ያደጉ እንደሆነ አባት እናታቸውን የሚያከብሩ፣ ቤተ ክርስቲያናቸውን የሚወዱ፣ በእግዚአብሔርም በኅብረተሰቡም የታመኑ የሀገር አለጃታዎች ይሆናሉ።

ከዚህ ውጭ ልጆችን በማሞላቀቅና በማሸቃበጥ በዋሃ በፈዛሃ ያለ ሥነ ሥርዓት ማለት ያለ ትምህርትና ምክር፡ ያለ ተግማጽና ቅጣት ማሳደግ፡ ጥፋትም ሲፈጽሙ ዝም ብሎ ማሳለፍ፡ የልጆችን ሕይወት ፈጽሞ ማበላሸት ነው፡፡ ከዚህ ሌላ አባትና እናቱን የማይረዳ፡ ቤተ ክርስቲያንን የሚንቅ፡ ለሥራ ኃላፊነት የማይሰማው በጠቅላላው ለወገንና ለሀገር የማይጠቅም ዜጋ ይሆናል፡፡ የሊቀ ካህናቱ የኤሊ ልጆች አፍኒንና ፈንሐስ በአባታቸው የሚገባቸውን ያህል ባለመመከራቸውና ባለመገሰጸቸው የተነሣ በሠሩት ጥፋት እግዚአብሔር ተቆጥቶ እነርሱንም አባታቸውንም ከሠላሳ ሺህ እሥራኤላውያን ጋር በሞት ተቀሥፈዋል፡፡ ምንም በኋላ በድል ብትመለስ በኤሊ ልጆች ኃጢአት ምክንያት ታቦተ ጽዮን ለጊዜው እስከ መማረክ ደረሰች፡፡ ስለዚህ ክርስቲያን ወላጆች ሁሉ ልጆቻቸውን በምክርና በተግማጽ ማሳደግ ቸል ሊሉት የማይገባ ሥራና ኃላፊነት ነው (1ኛ ሳሙ.2-6)፡፡

አባትና እናትህን አክብር የሚለው ትእዛዝ የወላጆችንና የልጆችን ግንኙነት ብቻ ሳይሆን ጠቅላላ የቤተሰቡን አባላትና የቤት ሠራተኞችንም እንግዳችን ም ሁሉ ያጠቃልላል፡፡ ሁሉም በፍቅርና በአክብሮት፡ በመተሳሰብና አንዱ የአንዱን ችግር በመሸከም በክርስቲያናዊ ጠባይና ሥነ ምግባር በእግዚአብሔር ቃል በታዘዘው መሠረት መኖርና መመራት የሁሉም መንፈሳዊ ግዴታ ነው፡፡ እያንዳንዱ ቤተሰብ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ቢጠብቅ ትውልዱ ሁሉ ይባረካል፡፡ ሀገሩም ሰላምና በረከት አይለዩውም፡፡

፮ኛ. “አትግደል”

አትግደል የሚለው ትእዛዝ ሌላውን ሰውና ራስን ከመግደል መከላከል ብቻ ሳይሆን፡ ከዚህ ጋር የሚመደቡ ከነፍስ ግዳይ የሚቆጠሩ የጥላቻና የተንኮል፡ የዓመፅና የግፍ ሥራዎችን ሁሉ ያካትታል፡፡

የእኛ ምንም ሰው በራሱ ሥልጣን ወደዚህ ዓለም የመጣ የለም፡፡ ወላጆችም ልጆቻቸውን ወለዷቸው እንጂ አልፈጠሯቸውም፤ መፍጠር የአምላክ ሥራ ብቻ ነው፡፡ ሕይወታችን ከፈጣሪ የተረከብናት የእግዚአብሔር ገንዘብ ናት፡፡ ስለዚህ እኛን በዓመፅ አንሥቶ የባልንጀራውን ነፍስ ያጠፋ ሁሉ ሚቹንና ዘመዶቹን ብቻ የጎዳ ሳይሆን እግዚአብሔር የፈጠረውን ሕይወት አጥፍቷልና በደሉ ብዙ ነው፡፡ ነፍስ ገዳዩን እግዚአብሔር ይበቀለዋል፡፡ እንደ ቃላልም የተረገመ ይሆናል (ዘፍ.4:8-15)፡፡

አእምሮው ደገና የሆነ ሰው በማይረባ በማይጠቅም ጊዜያዊ በሆነ አጋጣሚ ሁኔታ ተነሣሥቶ በቀበጸ ተስፋ ወይም በሌላ ምክንያት ራሱን የገደለ ሰው በደሉ ታላቅ ነው፡፡ ሌላውን ከገደለ ሰው ይበልጥ ያሳዝናል፡፡ ምክንያቱም የንስሐ ጊዜ ስለማይኖረው ነው፡፡ በቤተ ክርስቲያንም ጸሎተ ፍትሐት አይደርስለትም፡፡

ሰው ሕይወቱ ከተጀመረበት ጊዜ እስከ ሞቱ ድረስ እግዚአብሔር በሰጠው ዕድሜ በደስታም በገዝንም ፈጣሪውን እያሰበና እያመሰገነ እንዲኖር ተፈጥሯል እንጂ የማንም ፍጡር እጅ ሕይወቱን ሊያጠፋበት አልተፈቀደለትም፡፡ ከእናት ማገዝን ከሚገኘው ዕንስ ጀምሮ ዕለተ ሞቱን እስከሚጠባበቀው ሕመምተኛ ድረስ ሰዎች በልዩ ልዩ ምክንያት እያሳበቡ ሕይወትን ማሳለፍ አይገባም፡፡ አድራጊቱ ከነፍስ ገዳይ ወንጀል ጋር የሚነፃፀር ነው፡፡

ነፍስ ከመግደል መለስ የሚፈጸሙ የዓመፅ ሥራዎች እንዳሉ ተጠቅሷል፡ እነርሱ እነማናቸው? በከንቱ መቆጣት፡ መሳደብ፡ ከሰው ጋር መጣላት፡ መደባደብና ክፉን በክፉ መቃወም፡ ብቀላና ጥላቻ የመሳሰሉት ናቸው፡፡ እንደዚህ ያሉት ሁሉ በስድስቱ ቃላት ወንጌል ተከልክለዋል (ማቴ.5:21-48)፡፡

በወንጌል ትእዛዝ መሠረት እንኳን መግደል ቀርቶ መቆጣትና መሳደብ ያስፈርድብናል፡፡ የጌታ ቃል እንደሚከተለው ያስተምረናል፡፡ “አትግደል እንደ ተባለ ሰምታችኋል፤ የገደለም ሁሉ ፍርድ ይገባዋል፡፡ እኔ ግን እሳችኋለሁ፡ በወንድሙ ላይ የሚቆጣ ሁሉ ፍርድ ይገባዋል፤ ወንድሙንም ጨርቃም የሚለው ሁሉ የሸንጎ ፍርድ ይገባዋል፤ ደንቆሮ የሚለውም ሁሉ የገሃነመ እሳት ፍርድ ይገባዋል”(ማቴ.5:21-22) ፡፡

ስለዚህ በጌታ ትእዛዝ መሠረት መቆጣት የተከለከለ ነው፡፡ ምክንያቱም ከመቆጣት ወደ መሳደብ ደረጃ እንደረገጠ፡ ከመሳደብ ወደ አምባጓሮና ድብድብ፡ ከዚያም አካል ወደማጉደል በመጨረሻም ወደ ነፍስ መግደል ስለሚያደርስ ነው፡፡ መቆጣት የመጀመሪያው ደረጃ ስለሆነ ከዚያ በላይ ላለማለፍ ቁጣችንን በትዕግሥት መግታት ትልቅ ቁም ነገር ነው፡፡ “ቁጣን መጐተት ጠብን ያወጣል” ተብሏልና (ሞላ.30:33)፡፡ በእውነተኛ ነገር ተነሣሥተን ባልንጀራችንን ለመጥቀም ስንል መምከርና መቆጣት መገሠጽም የሚያስፈልግበት ጊዜ አለ፡፡ ሆኖም በፍቅርና በጥንቃቄ ማድረግ ይኖርብናል፡፡ ስለዚህ ነው ቅዱስ ጳውሎስ “ተቈጠ ኃጢአትንም አታድርጉ፤ በቁጣችሁ ላይ ፀሐይ አይግባ፡ ለዲያብሎስም ፈንታ አትሰጡት” በማለት የሚመክረን (ኤፌ.4:26-27)፡፡

ከስድብም ስድብ ይበልጣል፡፡ ጨርቅ ለባሽ ሲል ሰውየውን ብቻ የሚመለከት ነው፡፡ ደንቆሮ ሲል ግን ሰውየውንና ፈጣሪውን የሚመለከት በመሆኑ በደሉም ከፍ ያለ ነው፤ በገሃነመ እሳት ያስቀጣል፡፡ የሰውየውን ተፈጥሮ እያዩ መሳደብ ፈጣሪውን እንደ መሳደብ ይቆጠራልና፡፡ ስለዚህ የአእምሮና የአካል ጉድለት ያለበትን ሰው ከመርዳትና ከማፍቀር በስተቀር ሁኔታውን አይቶ መናቅና ማቃለል ወይም መቀለድና ማሾፍ ትልቅ በደል መፈጸም መሆኑን አንርሳ፡፡ በንግግር ለሚፈጸሙት ስሕተቶች ተጠንቅቀን ሳንቆጣና ሳንሳደብ በዝግታ እያሰብን መናገር ብልህነት ነው፡፡ “ስለዚህ የተወደዳችሁ ወንድሞቼ ሆይ፡ ሰው ሁሉ ለመስማት የፈጠነ ለመናገርም የዘገየ ለቁጣም የዘገየ ይሁን፤ የሰው ቁጣ የእግዚአብሔርን ጽድቅ አይሠራምና” በማለት ቅዱስ ያዕቆብ ይመክረናል (ያዕ.1:19-20)፡፡

ዱላ እንሥቶ ሰውን መደባደብ በድንጋይ ወርውሮ ሰውን መፈንከት በሥጋም በነፍስም ያስቀጣል፡፡ በክርስቲያን ሥነ ምግባር መሠረት የሚሳደቡትን ሰዎች በትዕግሥት ማለፍ፡ ለሚማቱትም በጉልበት ወይም በተመሳሳይ መንገድ አፀፋውን መመለስ ሳይሆን በበን ነገር ምላሹን መስጠት ይገባል፤ ይኸም ካልተቻለ በሕግና በፍርድ መፍትሔ ለማግኘት መሞከር ነው፡፡ ከዚህ አልፎ ተርፎ በእልኸኝነት ወይም ባምባኝነት ጊዜ ጠብቆ በስውርም ሆነ በግልጽ እበቀላለሁ ብሎ ማሰብና ማድረግ ጉዳት እንጂ ጥቅም የለውም፡፡ ምክንያቱም የሚበቀል ትክክለኛውን ፍርድና ቅጣት የሚሰጥ እግዚአብሔር ብቻ መሆኑ ተጽፏልና (ሮሜ.12:19)፡፡ በበቀል፡ በደም መሳሸነት የሚያምን ኅብረተሰብ በአንድ አገር ውስጥ ካለ ትውልዱ ሁሉ እርስ በእርስ በደም ወንጀል ይተግሠራል፡፡ ሰላምና መረጋጋት የሌለበት ድንጋጤና ጭን

ቀት የተሞላበት ሕይወት ይሆናል፤ አገር ጥሎ መሄድና በባዕድ አገርም መን ከራሳችን ያስከትላል። ስለዚህ ጉበዝ ከሆንክ፡ ክርስቲያን ከሆንክ በክፉ ሲመጣብህ በደግ መልስላት “ክፉውን በመልካም አሸንፍ እንጂ በክፉ አትሸ ነፍ” (ሮሜ.12:21)። እንደዚህ ያደረገህ እንደሆነ የወንጀል ምንጩ ይደርቃል። አንተንም አይነካም፤ ከቤትህም አይገባም። የእግዚአብሔርም ረድኤት አይለይህም።

ዐይን ቢጠፋ ዐይን ይጥፋ፡ ጥርስ ቢሰበር ጥርስ ይሰበር የሚለው የጥንት ሰዎች ሕግና ፍርድ፡ በሕገ ወንጌል ተሻሽሏል። ይህም ማለት በበለጠው ሕግ ተተክቷል። በዛሬው ዓለማችን በየትም ሀገር ዐይኑን ያጠፋ ዐይኑ ይጥፋ ተብሎ አይፈረድበትም። በእሥራት ወይም በገንዘብ ወይም በልዩ ልዩ ቅጣት እንዲከስ ይደረጋል። ክፉን በክፉ አትቃወሙት ቀኝ ጉንጭህን ለመታህ ሌላውን አዙርላት የተባለበት ምክንያት የዓመድን መባዛትና መራባት ለመግታት ነው። አንድ ሰው የዓመደኛውን ስድብና ዱላ ዝም ብሎ ቢያሳልፍ ተሳታፊውም ሆነ ዱለኛው ክፋቱን ትቶ ነገሩን ያደንቃል። ዓመድ የተፈጸመ በትም ሰው በበጎ ንግግሩና በፍቅር ሥራው በመማረክ ወንጀል ሊፈጽም የተነሣውን ሰው ከክፋት ሥራው ወደ በጎ ሥራ ሊመልሰው ይችላል። ነገር ግን ሁለቱም ወገን ቢደባደቡ ሁለቱም ይጉዳሉ። ከዚያም ወገኖቻቸው ጉረቤ ቶቻቸው አንዱ ለአንዱ በማገዝ አምባገነን እየተባዛና እየተስፋፋ በሰፈሩ ሁሉ ክፋትና ጥላቻ፡ ቂምና በቀል ይነግሣል።

ክፋት በቤትህ እንዳይነግሥብህ ከፈለግህ በበጎ ሥራ ድል ንግሡ። የመልካሞቹ አባቶችን ምሳሌ ተከትል። “እንዲከስህም እጅ ጠባብህንም እንዲወስድ ለሚወድ መገናጸፊያህን ደግሞ ተውለት፤ ማንም ሰው አንጅ ምዕራፍ ትሄድ ዘንድ ቢያስገድድህ ሁለተኛውን ከእርሱ ጋር ሂድ። ለሚለምንህ ሰጥ፤ ከአንተ ይበደር ዘንድ ከሚወደው ፈቀቅ አትበል።” ይህን የወንጌል ቃል በእግዚአብሔር ረድኤት ለመፈጸም ክርስቲያን ሁሉ ጥረት ማድረግ ይኖርበታል (ማቴ.5:38-42)።

ከዚህ በላይ ከተዘረዘሩት ሌላ እንደ ነፍስ ገዳይ የሚያስቆጥሩ ነገሮች ይኖራሉ? አዎን አሉ። ከነዚህ አንዱ ከላይ እንደ ጠቀስነው ሰውን መጥላት ነው። “ወንድሙን የማይወድ በሞት ይኖራል። ወንድሙን የሚጠላ ሁሉ ነፍስ ገዳይ ነው። ነፍስ ገዳይም የሆነ ሁሉ የዘላለም ሕይወት በእርሱ እንዳይኖር ታውቃላችሁ” ተብሎ ተጽፏል። ይህም የሚያስረዳን ወንድሙን የሚጠላ ሁሉ ስለወንድሙ መልካም አያስብም፤ እንዲያውም በጥላቻ መንፈስ ወንድሙን ከመጥላት አይቆጠብም። ስለዚህ በልቡ ቂም በቀል ያለው ወንድሙንም የሚጠላ ጥቂት ከነፍሱ ገዳይነት ነው ማለት ነው። “ወንድሙን የሚጠላ ሁሉ በጨለማ አለ። በጨለማም ይመላለሳል። የሚሄድበትንም አያውቅም። ጨለማው ዐይኖቹን አሳውቅታልና” (1ኛዮሐ.2:11፤ 3:14-15)።

ለላው እንደ ከፍተኛ በደል የሚቆጠረው አማኞችን ከሃይማኖታቸውና ከበጎ ምግባራቸው የሚያሰናክል ነው። ይህም ጠራታችን ቃል ተገልጿል። “ጠጌ ኔም ከሚያምኑት ከእነዚህ ከታናናሾቹ አንዱን የሚያሰናክል ሁሉ ትልቁ የወፍሬ ድንጋይ በአንገቱ ታሥሮ ወደ ባሕር ቢጣል ይሻለው ነበር።” የእግዚአብሔር ወዳጆች የሆኑትን ምእመናን በክፉ ንግግር ወይም በመጥፎ ምሳሌነት ወይም በቸልተኝነት ወይም በጊዜያዊ ጥቅም ምክንያት ያንዱን ምእመን ሃይማኖት አስክዶ ትሩፋቱን አስተጓጉሎ ከቤተ ክርስቲያን እንዲወጣ ያደረገ ሁሉ በወንድሙ ላይ ታላቅ በደል ፈጽሟል (ማር.9:42)።

“አትግደል” የሚለው የአራት ትእዛዝ በወንጌል እንዴት ይተረጎማል? እንዴትስ ይፈጸማል? ቀደም ብለን እንደ ጠቀስነው ወንጌል፡ እንኳን መግደል ቀርቶ መቆጣትና መሳደብ ከፍተኛ ቅጣት እንደሚያስከትል ታስረዳናለች። ለዚህም መፍትሔውን ሰጥታናለች፤ ይኸውም ከጠላታችን ጋር በአስቸኳይ እርቅ እንድናደርግና እንድንስማማ በማለት ሁሉን በምሕረትና በፍቅር እንድንፈጽመው ታዘናለች። “እንግዲህ መባህን በመሠዊያው ላይ ብታቀርብ፤ በዚያም ወንድምህ አንዳች በአንተ ላይ እንዳለው ብታስብ፤ በዚያ በመሠዊያው ፊት መባህን ትተህ ሂድ፤ አስቀድመህ ከወንድምህ ጋር ታረቅ፤ በኋላም መጥተህ መባህን አቅርብ። አብረኸው በመንገድ ሳለህ ከባለጋራህ ጋር ፈጥነህ ተስማማ፤ ባላጋራ ለዳኛ እንዳይሰጥህ ዳኛም ለሎሌው፤ ወደ ወጎኒም ትጣላለህ፤ እውነት እልሃለሁ፤ የመጨረሻዋን ሳንቲም እስክትከፍል ድረስ ከቶ ከዚያ አትወጣም” (ማቴ.5:21-26)።

ሰዎች አንድ ላይ ሲኖሩ በቤትም ሆነ በጉረቤት ወይም በመሥሪያ ቤት ወይም በሌላ ስፍራ መጋጨትና መቀያየም የማይቀር መሆኑን አውቀን በወንጌል መመሪያ በትዕግሥትና በመቻቻል ግጭቶችንና ጭቅጭቶችን ከዚህም ጋር ተያይዘው የሚመጡትን ችግሮች በምሕረትና በይቅርታ መፍታት ይኖርብናል። ይቅር ማለት ከእግዚአብሔር ምሕረትን እንደሚያስገኝልን በማመን የበደሉንን ሁሉ ይቅር ከማለት አንቆጠብ (ማቴ.5:6)። ይህም ለአንድ ቀን ለሁለት ቀን ብቻ ሳይሆን የሁልጊዜ ተግባራችን መሆን አለበት። “በዚያን ጊዜ ጴጥሮስ ወደ እርሱ ቀርቦ፡ ጌታ ሆይ፡ ወንድሜ ቢበድለኝ ስንት ጊዜ ልተውለት? እስከ ሰባት ጊዜ? አለው። ኢየሱስ እንዲህ አለው፡ እስከ ሰባ ጊዜ ሰባት እንጂ እስከ ሰባት ጊዜ አልልህም” (ማቴ.18:21-22)። እንግዲህ ይህን የክርስቶስ መመሪያ በዕለት ዕለት ኑሯችን መጠቀም የክርስቲያኖች ሁሉ ኃላፊነትና ግዴታ ነው።

፯ኛ. “አታመንዝር”

አቅመ አዳምና አቅመ ሔዋን የደረሱት ወንድና ሴት ከጋብቻ በፊትም ሆነ በኋላ ሕግ ከሚፈቅድላቸው የጋብቻ ግንኙነት ውጭ የሚፈጽሙት የግብረ ሥጋ ግንኙነት ሁሉ አመንዝራነት ወይም ዝሙት ይባላል። ይህም አድራጎት በ7ኛው ትእዛዝ በጥብቅ የተከለከለ ነው።

አመንዝራነት በገንነብት ሀገር ሕጋዊ ጋብቻ ይኖቃል። ጋብቻ ከሌለ ጤናማ ቤተሰብ አይኖርም። ጤናማ ቤተሰብ ከሌለ ደግሞ ጠንካራ ኅብረተሰብና ጥሩ ዜጎችን ማግኘት አይቻልም። እንዲያውም ከሐዲና ዘማዊ ትውልድ ይፈጠራል። ይህም የሀገርን ውድቀት ያስከትላል። የእግዚአብሔርን እርግማን ያመጣል። ስለዚህ በልዩ ልዩ በደልና ክፋት የተያዙትን በተለይም በዓመፅ ሥራና በዝሙት ኃጢአት ብዛት ከገጸ ምድር የጠፉትን የኖሩ ዘመን ሰዎችን (ሰብአ ትካትን)፣ በአብርሃም ዘመን የነበሩትን ሰዶምና ጎሞራን እያሰብን ከዝሙት ራሳችንን መጠበቅ ይኖርብናል (ዘፍ.6-8፤18፤16-33፤19፤1-29፤ 2ኛ ጴጥ.2፤5-10)።

ዝሙት ልዩ ልዩ በሽታዎችን ያስከትላል። ለሥጋችንም የማይፈወስ ደዌን፣ ለልቡናችን የማያቋርጥ ጭንቀትን፣ ለቤተሰብም ጉዳትና ሥጋትን እንደሚያመጣበን አውቀን ራሳችንን በጥብቅ እየተቆጣጠርን ከዝሙት መሸሽ፣ ጋብቻን መመሥረት ግዴታችን ነው። ለደዌ መቋቋሚያ ለፅንሰ መከላከያ የሚደረጉት ሁሉ ከጥቅማቸው ጉዳታቸው ይበልጣል። ምክንያቱም ዝሙት በወጣቶች ዘንድ እንዲሰፋፋ ያደርጋል። የጋብቻን ፍላጎት ያጠፋል።

ያልተጠበቁ ልዩ ልዩ ችግሮችን ያስከትላል፡፡ ስለዚህ ጉዳይ ቤተ ክርስቲያን የምትሰጠው መፍትሔ አለ፡፡ ይኸውም ራስን በከፍተኛ ደረጃ መቆጣጠር፡ በተፃቅቦ መኖር፡ አንድ ወንድ በአንዲት ሴት አንዲት ሴት በአንድ ወንድ መጽናት እንዲሁም መንፈሳዊ ተጋድሎ ማድረግ ነው፡፡ ይህ የሚያዋጣና እውነተኛ መንገድ መሆኑንና ብዙ ምእመናንም ራሳቸውን በመቆጣጠር በክርስቲያናዊ ሥነ ምግባር በመኖራቸው ከደዌ ነፃ ሆነው በሰላምና በጤና የሚኖሩ ብዙዎች መሆናቸውን ቤተ ክርስቲያን ትመሰክራለች፡፡

የዝሙት የርኩስት ሥራ ሁሉ እንስሳዊ ባሕርያችንን ስለሚያጥፋ ሰው በአርአያ ሥላሴ የተፈጠረችውን ነፍሳችንን በጣም ይጎዳታል፤ በነፍስም በሥጋም ጥፋትን ያስከትልባታል፡፡ የክርስቶስ አባል የመንፈስ ቅዱስ ማደሪያ የሆነው ሰውነታችን የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ መሆኑን ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በቆሮንቶስ መልእክቱ ገልጿልናል፤ የሚከተለውንም ምክርና መመሪያ ሰጥቶናል፡ “ከዝሙት ሽሹ፡፡ ሰው የሚያደርገው ኃጢአት ሁሉ ከሥጋ ውጭ ነው፤ ዝሙትን የሚሠራ ግን በገዛ ሥጋው ላይ ኃጢአትን ይሠራል” (1ኛ ቆሮ.6፡12-20)፡፡

የዝሙት ኃጢአት በድርጊት ብቻ የሚፈጸም ነውን? ወይስ ሌላ አባሪ ተባባሪ ይኖረዋል? የዝሙት ኃጢአት የሚፈጸመው በሥራ ብቻ ሳይሆን በምኞትም በሐሳብም (በህልዩ) ጭምር ነው፡፡ ስለዚህ ጉዳይ ጌታ በወንጌል እንደሚከተለው አስተምሮናል፡፡ “አታመንዝር እንደ ተባለ ሰምታችኋል፡፡ እኔ ግን እላችኋለሁ፡ ወደ ሴት ያየ ሁሉ የተመኛትም ያን ጊዜ በልቡ ከእርስዋ ጋር አመንዝሯል፡፡” ስለዚህ፡ ድርጊት አልባ የሆነውም ምኞትና የዝሙት ሐሳብ ከማመንዝር ተቆጥሯል (ማቴ.5፡27-30)፡፡

እንግዲህ ይህ ድርጊት አልባ የሆነው የዝሙት ምኞትና ሐሳብ ቆይቶ ወደ ድርጊት ስለሚያመራ በቅድሚያ እሱን መቆጣጠር የመጀመሪያው ሥራችን መሆን ይገባዋል፡፡ የዝሙትና የኃጢአት ሁሉ መነሻቸውና ምንጫቸው ምኞት መሆኑን ቅዱስ ያዕቆብ በመልእክቱ ያረጋግጥናል፡፡ “እያንዳንዱ በራሱ ምኞት ሲሳብና ሲታለል ይፈተናል፡፡ ከዚህ በኋላ ምኞት ፀንሳ ኃጢአትን ትወልዳለች፤ ኃጢአትም ካደገች በኋላ ሞትን ትወልዳለች” (ያዕ. 1፡14-15)፡፡ ለዝሙት ምኞትም ዋና ምክንያት ማየት (ርእይ) ስለሆነ የዐይን አምሮታችንንና እይታችንን መቆጣጠር ከሁሉም ሊቀድም የሚያስፈልግ ነገር ነው፡፡ በተለይም በአሁኑ ዘመን በየቤቱ፣ በየመንገዱና በየቦታው ከሰዎች ዘመን አመጣሽ አለባበስ በተለይም ከአንዳንድ ገመናን ከሚያጋልጥ አለባበስና አካሄድ ጀምሮ እስከ ዝሙት ማስታወቂያዎች ከዚያም እስከ መጠጥና ዳንኪራ ቤቶች ወዘተ. የበዙበት ሁኔታ ስለ ተፈጠረ ከመቼውም ይበልጥ ሰዎች ሁሉ ይልቁንም ልጆችና ታዳጊ ወጣቶች በሚያዩት ነገር እየተሳቡና እየተቀሰቀሱ በርኩስ ምኞትና በሥጋዊ ፍትወት እየተታለሉ ሲሰነካከሉ ይገኛሉ፡፡

በዝሙት ጠንቅና እንዲሁም በሰው በደልና ኃጢአት ሳቢያ የተከሠተው አስፈሪውና አስከፊው በሽታ (ኤች.አይ.ቪ/ኤድስ) የብዙዎቹን ሕይወት ማጥፋቱ ለጥቂት ወገኖች እንደ ማስጠንቀቂያ ሲያገለግላቸው ለብዙዎች ግን ስሜት አይሰጣቸውም፡፡ እንዲያውም ነገሩን በንቀት ይመለከቱታል፡፡ በሽታው ፈውስ እንደሌለው እየታወቀ ለምንድነው ብዙዎቹ ወገኖች ራሳቸውን ከዝሙት ሥራ ተቆጣጥረው በሕዝብ የማይጸኑት? ለሚለው ጥያቄ መልሱ ለሕዝቡ ስለ በሽታው መነሻና ስለ መከላከያው በአሳማኝ ሁኔታ በቂ ግንዛቤ እንዲያገኙ ስላልተደረገ ነው ይባል ይሆናል፡፡ እርግጥ ነው አንዱና የመጀመሪያ መልስ ሊሆን ይችላል፡፡ ስለዚህም ጉዳይ እንደ ተጠበቀው ባይሆንም ትምህርት

መሰጠቱ አልቀረም። ነገር ግን ለሕዝቡ በየጊዜውና በየቦታው በተለይም በመገናኛ ብዙኃን ትምህርቱ ለተወሰነ ክፍለ ጊዜ ከተሰጠ በኋላ በሌላ ክፍለ ጊዜ ደግሞ ወጣቶችን የሚያማልል የዝሙትን ነገር የሚያንጸባርቁ ማስታወቂያዎችና ፊልሞች ይታያሉ።

እንደዚህ ዓይነቱ የዝሙት ሐሳብን የሚያንጸባርቁ ማስታወቂያዎችና ሥዕሎች፣ ልብ ወለድ ድርሰቶችና የመሳሰሉት በየሰቁና በየቦታው መታየታቸው ብቻ ሳይሆን የሚያሳዝነው በመገናኛ ብዙኃንም ይኸን የመሰለ ነገር በየጊዜው በመታየቱ ነው። በመሆኑም ታዳጊ ወጣቶችንና ወላጆችን ጨምሮ ብዙ ሰዎች በአዋጅ የታዘዙ ይመስል በየቦታቸውም ሆነ በሌላ ቦታ ፕሮግራሙን በጽሞና በመመልከታቸውና በመከታተላቸው የተነሣ የብዙዎች ልቦናና አእምሮ የዝሙት ስሜትና ሐሳብ መናኸሪያ ሆኖአል።

ልቦናቸው በሐሰ ዝሙት የተወጋ ሁሉ በተለይም ልጆችና ወጣቶች መጨረሻቸው ጥፋት ነው። በዚህ ሁኔታ ውስጥ ያደጉ ሁሉ አመንዝራና ክፉ ትውልድ ስለሚሆኑ ለቤተሰባቸውና ለኅብረተሰቡም የማይጠቅሙ ለሀገርና ለወገን ጤና የማይሰጡ፣ በሥራ ተሳታፊነት መልካም ውጤት የማያስገኙ፣ ሞራል ብልሹዎችና ወኔ ቢሶች በመሆን ራሳቸውንና ሌሎችንም ይጉዳሉ። በዘመናችንና በሀገራችን ይህ ሁኔታ ከጊዜ ወደ ጊዜ በፍጥነት እያደገ በመሄዱ የሕዝብ ኃላፊዎችና የሀገር ጠባቂዎች ለጉዳዩ (እስካሁን አንዳንድ ሀገር ወዳድ ባለሥልጣኖች ከሚያደርጉት) የበለጠ ትኩረት እንዲሰጡበትና እርምጃ እንዲወስዱበት ያስፈልጋል። ጤናማውን የሞራል፣ የቤተሰብንና የማኅበራዊ ኑሮን የሚመርዙት ፊልሞችና ሌሎች ተመሳሳይ ነገሮች ቀርተው በምትኩ የትምህርትና የሥራ ጉዳዮች፣ የልማትና የምርት ሥራዎች፣ የጤናና የማኅበራዊ ኑሮን የመሳሰሉት ፕሮግራሞች ከዚህ ጋር ሰፊ ያለ ክፍለ ጊዜ ተሰጥቷቸው በመገናኛ ብዙኃን ቢታዩና ቢሰሙ ለሀገርና ለወገን ይበጃል። መዝናኛም ከተፈለገ የህገሱን ባሕል፣ የሕዝቡን ሃይማኖትና ሞራል በመጠበቅ በወገና በአግባቡ ለደረግ ይቻላል።

ዲሞክራሲ ባመጣው ነፃ የንግድ ሥርዓት እያሳበቡ የግል ጥቅምን ብቻ በመፈለግ የሕዝቡ ሞራል እንዲበላሽ ማድረግ የጤናማውን ብዙኃን ሕዝብ መብት መናቅ ነው። የዲሞክራሲ ነፃነት የሚባለው መብትና ግዴታን ከማክበር ጋር እንጂ የዜጎችን ጤናማ የግልና የማኅበራዊ ሕይወትን የሚጉዳ መሆን የለበትም። እውነተኛ ዲሞክራሲ ከሕግ ጋር የሚሄድ ስለሆነ የብዙኃኑን ድምፅ ይጠብቃል እንጂ አይጋፋም። ዲሞክራሲ ያለ ገደብ ከሆነ ግን ለአናርኪስቶች ካልሆነ በቀር ለማንም ለምንም አይጠቅምም።

እኛ ክርስቲያኖች ከዓለም ውስጥ እንጂ ከዓለም አይደለንም እንደተባለው በመካከላችንና በውስጣችን ያለውን ክፉ ነገር እንቆጣጠራለን እንጂ የውጭውንም የሚቆጣጠርና የሚፈርድ ሌላ እንዳለ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ አስተምሮናል።

“ከሌሎች ጋር እንዳትተባበሩ በመልእክቱ ጸፍሁላችሁ። በጠቅላላው የዚህን ዓለም ሰላኞችን፣ ወይም ገንዘብን የሚመኙትን ነጣቂዎችንም ወይም ጣዖትን የሚያመልኩትን አላልሁም። ይህን ቢሆን ከዓለም ልትወጡ ይገባችሁ ነበር። እሁን ግን ወንድሞች ከሚባሉት አንዱ ሰላኝ ወይም ገንዘብን የሚመኝ ወይም ጣዖትን የሚያመልክ ወይም ተሳዳቢ ወይም ሰክር ወይም ነጣቂ ቢሆን ከእነርሱ ጋር እንዳትተባበሩ እጽፍላችኋለሁ። እንደዚህ ከአለው ጋር መብል እንኳ አትብሉ። በውጭ ባሉ ሰዎች ላይ መፍረድ ምን አግዶኝ? በውስጥ ባሉ ሰዎች ላይ

እናንተ አትፈርዱምን? በውጭ ባሉቱ ግን እግዚአብሔር ይፈርድባቸዋል። ክፉውን ከመካከላችሁ አውጡት” (1ኛቆሮ.5:9-13)።

ስለዚህ በሐዋርያው ምክር መሠረት ክፉውን ከመካከላችን በማውጣት ራሳችንና ቤተሰባችንን ለመጠበቅ ያለ መታከት እንትጋ። የመገናኛ ብዙኃንን አጠቃቀም በጥበብና በማስተዋል እናድርገው። “ምክር ሠናይት ለኩሉ ዘይገብራ” ምክርን ሰምቶ ለሚፈጽማት ሁሉ መልካም ይሆንለታልና ከክፉው መካከል ደግ ደጉን እየመረጥን መጠቀምን እንወቅ። እንግዲህ ዜናዎችን ከሰማን በኋላ ለኑሯችንና ለሥራችን አስፈላጊ የሆኑትን ፕሮግራሞች ብቻ መርጠማየት ለአዋቂዎችም ለልጆችም ይጠቅማል፤ በተለይም ወላጆች ልጆቻቸው ማየት የሚገባቸውን መርጠው እንዲያዩት ማድረግ እንጂ እንዲያው መረን ለቅቆ ሁሉንም እንዲያዩ መፍቀድ ጉጂ ልማድን እንዲያካብቱና ሱስ እንዲዘቸው ማድረግ ስለሆነ ከጥፋትና ከጉዳት ላይ ይጥላቸዋል፤ የጥናት ጊዜያቸውን ይወስዳል፤ በትምህርት መውደቅ ይከተላል፤ ከሁሉም በላይ መልካሙ ሥነ ምግባርና ታማኝነት እየጉደለ በክፉው ስለሚተካ ለቤተሰብና ለገብረተኛ ሰቡ ችግር ከማምጣቱ በፊት በቅድሚያ መጠንቀቁና ማስጠንቀቁ ይበጃል።

መቼም ቢሆን ታዲያ ወጣቶች ያዩትንና የሰሙትን መምሰልና መሆን እንደ ሥልጣኔ አድርገው ስለሚቆጥሩትና መብታቸውም አድርገው ስለሚቀበሉት የምዕራባውያንን አለባበስና አካሄድ በመከተላቸው በገብረተኛነት ባሕል ላይ ቀውስ የሚፈጥሩና ለሞራል ውድቀትም መሪ ተዋንያን በመሆን ብዙ ወጣት ወንዶችና ሴቶች በየከተማው ተገልጠውና ተጋልጠው ሲሄዱ ይታያሉ። ይህ ነገር ለነባሩ ጤናማ ማኅበራዊ ኑሯችን እንደ ቀይ መብራት የአደጋ ምልክት ነው። ስለዚህ ክርስቲያን የሆኑ ሁሉ የምዕራባውያንን በጉውን የልማት ሥራቸውን እንጂ ዘመን አመጣሽ ርካሽ ባሕላቸውን መከተል የለብንም። በተለይም ሴቶችን በምዕራቡ ዓለም በየጊዜው እየተለዋወጠ የሚወጣውን አዳዲስ የልብስ ፋሺን መልበስ የሞራልም የኢኮኖሚም ችግር በራሳቸውና በሌሎችም ላይ ስለሚያስከትል ከዚህ አድራጉት መቆጠቡ ይጠቅማል። ይልቅስ በምሥራቁ ዓለም ከሚኖሩት መካከል አንዳንድ ባሕላቸውን ያከበሩ ሕዝቦችን አለባበስ አይተን ከእነርሱ ትምህርት መውሰድ ይገባናል። እንግዲህ ክርስቲያን ወገኖች ሁሉ ወደ መሥሪያ ቤት ወይም ወደ ቤተ ክርስቲያን ስትሄዱ ወይም በሌላ ጊዜ አለባበሳችሁን በአግባቡ እንድታደርጉት በመምከር ሰውነትን ከሚያጋልጥ ገመናን ከሚያሳይ አለባበስ እንድትቆጠቡ ቤተ ክርስቲያን አደራ ትላለች (1ኛቆሮ. 11:4-16፤ 1ኛጴጥ.3:3-4፤ 1ኛጢሞ.2:9-10)።

የዓመዕና የኃጢአት ሁሉ በተለይም የዝሙት መቀስቀሻው በአብዛኛው ጊዜ በማየትና በመስማት ስለሆነ ወላጆች ልጆቻቸውና ቤተሰባቸው የሚያዩትና የሚሰሙት ነገር ምን እንደሆነ ጥቅምና ጉዳቱን ለይተው በመመርመር ማወቅ ይገባቸዋል። ቤተሰቦቻቸው በቴሌቪዥንና በሬዲዮ ወይም በቪዲዮ የሚያዩትንና የሚሰሙትን መቆጣጠር ያስፈልጋል፤ በተለይም ለሕፃናት ለልጆች ትምህርታዊ ቪዲዮ አዘጋጅቶ እንዲያዩት ማድረግና ሌላ ሌላውን መከልከል ይገባል፤ የሰሙትንና ያዩትን በክርስቲያናዊ መንገድ ደጉን ከክፉ ለይቶ በማስረዳት ትምህርትና ምክር፣ ተግሣዕና ማስጠንቀቂያ መስጠት ክርስቲያናዊ ሕይወታቸውን ያንፃል። አለበለዚያ የሀገርና የውጭ መገናኛ ብዙኃን ደን በኞች በመሆን ፕሮግራማቸውን ሁሉ ከመጀመሪያው እስከ መጨረሻው በመከታተል እኛና ቤተሰቦቻችን ውድ ጊዜያችንን የምናሳልፈው ከሆነ የጸሎትና የሥራ ጊዜያችንን በማስተንተል ሃይማኖታችንንና ክርስቲያናዊ ሕይወታችንን እንዳያስረሳንና እንዳያስተወን ያሰጋል።

የተገኘው የጥናት ሕጽመት የተጠቀሰው የጥናት ሕጽመት የጥናት ሕጽመት የጥናት ሕጽመት

እንግዲህ የዝሙት ኃጢአት መነሻዋና መሠረትዋ ምኞት ሲሆን የምኞት ቀስቃሽ ደግሞ በአብዛኛው ጊዜ ክፉውን ሰማየት (በርእይ) እንደሆነ ከላይ ገልጸናል። ስለዚህ ርእይን ማለት የማይገባውን ነገር ማየትን በተለይም ክፉውን አይቶ መመኘትን ለመቆጣጠር ያልተቆጠበ ጥረት ያስፈልጋል። የሥጋ ምኞትንና የዐይን አምሮትን በመንፈስ ኃይል ዘወትር በመጠን እየኖርን በጸም በጸሎት ሆነን በጸጋው አጋጥነት መታገል፣ እኩያት ፍትወታትን መዋጋት አማራጭ የሌለው ብቸኛ መንገድ ነው። ቅዱስ ጋብቻን ከሚያፈርሱ፣ ሥጋና መንፈስን ከሚያረክሱ ነገሮች በመሸሸፍ እነርሱንም በሩቅ በመከላከል ሕገ ወንጌልን እንድንፈጽም መታገል ይኖርብናል (ማቴ.5፡27-32፤ 1ኛቆሮ.6፡12-20፤ 2ኛቆሮ.7፡1)። አለበለዚያ በዝሙት ጠንቅ የተነሣ ያልተጠበቀ በሽታ ይመጣል፤ ብስጭትና ተስፋ መቁረጥ ይከተላል፤ የተጋቡት ይፋታሉ፤ ያልተጋቡትም በሕግ ሳይጋቡ እንዲያው ይቀራሉ።

አመንዝራነትን ከሚያስፋፉት አንዱ ነገር የጋብቻ መፍረስ የባልና ሚስት መፋታት ነው። መፋታት በወንጌል የተከለከለ ነው። “ያለ ዝሙት ምክንያት ሚስቱን የሚፈታ ሁሉ አመንዝራ ያደርጋታል፤ የተፈታችውንም የሚያገባ ሁሉ ያመንዝራል” ብሎ ጌታችን አስተምሮናል (ማቴ.5፡32)። የዝሙት አዳሪዎችና የጐዳና ተዳዳሪዎች መብዛት፣ የልጆች ሞራል መበላሸትና ሌሎችም የማሳበራዊ ኑሮ ጠንቆች ከወላጆች መፋታትና ከቤተሰብ መፍረስ ጋር የተያያዙ ናቸው። ስለዚህ ባልና ሚስት ጉድለታቸውን ተቻችለው አንዱ የአንዱን ሽክም በመተጋገዝ እስከ ሞት ድረስ በአንድነት ከኖሩ ልጆቻቸውም ከማፅረግ ይደርሳሉ። እነርሱም ቅዱስ ጋብቻቸውን ከማፍረስ ይድናሉ፤ በምድርም ተከብረው ይኖራሉ፤ በሰማይም ዋጋን ያገኛሉ።

ወላጆች ቤተሰባቸውን በዕቅድ መምራት ሲጀምሩ በዘመን አመጣሽ ዘዴ በሰው ሠራሹ መንገድ መጠቀም አይበጃቸውም። የተፈጥሮ መንገድ የማይከተል ስለሆነ የታወቀም ያልታወቀም አፍራሽ ተጽእኖ በሰውነትና በመንፈስ ላይ እንዳለው አንዳንድ የሥነ ሕይወትና የሥነ ልቦና ሊቃውንት ያስረዳሉ። ተፈጥሯዊና ክርስቲያናዊ ሥነ ምግባርን የተከተለ እንዲሆን ቤተ ክርስቲያን ምእመናን ሁሉ በተለይም ወላጆችን ታላላቅላች። ተፈጥሯዊውን መንገድ በመከታተል፣ ራሳቸውን በመቆጣጠር የቤተ ሰባቸውን ዕቅድ በመልካም ሁኔታ የሚመሩ ብዙ ክርስቲያኖች አሉ። የነርሱን ምሳሌና አርአያ መከተል ተገቢ ነው።

የአመንዝራነት ሥራና የዝሙት መነሻ ቀስቃሽ ምክንያቶች ምንና ምን ናቸው? ከላይ እንደ ተጠቀሰው ምክንያቶቹ ሲጠቃለሉ ከብዙ በጥቂቱ የሚከተሉት ናቸው። በዘመናችን ለሚኖሩ ወጣቶች በተለይም በትልልቅ ከተሞች ለሚገኙት ሁሉ ዋና ፈተና የሆነባቸው የዝሙት ሥዕሎች፣ በመጽሐፍና በመጽሔት የሚታዩና የሚነበቡት ሲሆኑ ከዚህም ጋር በምዕራባውያን የተዘጋጁ የትውልዱን ሞራል የሚያበላሹ ተንቀሳቃሽ ሥዕሎች ናቸው። ከዚህም ሌላ ከዘፈንና ከዳንኪራ ቤት መሄድ፣ አጉል ጓደኞችን መያዝ፣ አብዝቶ መብላትና መጠጣት፣ መቀማጠልና ምችት ማብዛት፣ ከመጠን ያለፈ ደስታና ፈንጠዝያ እንደዚሁም ሥራ በመፍታትና በመጥፎ አካባቢ በመሄድና በመሳሰሉት ምክንያቶች ሰዎች ለዝሙት ሥራ ሊነሣሉ ይችላሉ።

እንግዲህ የዝሙት ፈተናን እንዴት ለመቋቋም ይቻላል? የዝሙት ጠንቆችን በመቀነስ ሐፀ ዝሙትን ለመከላከል የሚከተለውን መፈጸም ያስፈልጋል፦

በመጀመሪያ ደረጃ፣ ከላይ የተዘረዘሩት የዝሙት መጽሔቶችንና ተን

ቀሳቃሽ ሥዕሎችን አለመመልከት፡ የዝሙት መጻሕፍትን አለማንበብና ክፉውን ከመስማት መቆጠብ፡ ከመጥፎ ጓደኛና አካባቢ መሸሽ፡ እንቅልፍና ስንፍናን ማስወገድ፡ ብዙ ከመብላት ከመጠጣት መቆጠብ፡ሴትን አይቶ አለመመኘት፡ ራስን መቆጣጠርና የመሳሰሉት ናቸው፡፡

በሁለተኛ ደረጃ፡ ከላይ የተጠቀሱት እንዳሉ ሆነው በተጨማሪ ከትጋት ጋር በማለፍም በምሽትም በቀንም ያለ ማቋረጥ ጸሎትን ማዘውተር፡ በሥራ መጠመድ፡ በመጠን መኖር፡ ከጾም ጸሎት ጋር የንጽሕ ተጋድሎ ማድረግ፡ ምክርን መጠየቅ በየጊዜው ንስሐ መግባትና ሥጋ ወደሙ መቀበል እንደዚሁም ሌሎች መንፈሳዊ ሥራዎችን መፈጸም ነው፡፡

በሦስተኛ ደረጃ፡ ከላይ የተሰጡት መመሪያዎችን በሥራ ላይ በማዋል በተጨማሪ ደናግልና መነኮሳት እንደሚያደርጉት ከባድ ጾም ጸሎትና ስግደት እንዲሁም ሌሎች ራስን መቆጣጠሪያ መንገዶችን መከተል ነው፡፡ ከዚህም ጋር የዝሙት ሐሳብ በልቡናችን እንደ መጣ ወዲያውኑ በእግዚአብሔር ስም አማትበን ወይም በልባዊ ጸሎት ሆነን በመንፈሳዊ ተጋድሎ ማስወገድ ይቻላል፡፡ ይህንንም የዝሙት ሐሳብ በጸሎትና በቁርጠኛ ፈቃድና ውሳኔ አዘውትረን ከተቋቋምነው በመንፈስ ቅዱስ ረድኤት ክፉ ምኞትን ከልቡና በማወጣት ከከፍተኛ የንጽሕ ደረጃ ይደረሳል፡፡ በሙሉ ልብ የንጽሕ ተጋድሎ ለማድረግ የመጽሐፈ መነኮሳትን መመሪያና የቅዱሳንን ገድል መከተል ያስፈልጋል፡፡

እንግዲህ ይህን ሁሉ ከፈጸምን በኋላም በዝሙት ምኞት ወይም በዝሙት ሥራ ሳናስበው በአጋጣሚ ምክንያት ባልጠበቅነው ሰዓት ብንወድቅ ነገሩ እጅግ ያሳዝናል፡፡ ከነዚህም አልፎ ብዙ ያሳስበንና ያበሳጩን ይሆናል፡፡ በደረሰብን ነገር መንፈሳችን ቢታወክም ተስፋ መቁረጥ ግን የለብንም፡፡ ሆኖም በሰውነቱ ውስጥ በአለው ሕገ ኃጢአት ተሸንፎ ሕገ እግዚአብሔርን ማፍረሴ ማሳዘኑ የማይቀር ነው እንላለን፡፡ የሕግ ትእዛዝን መፈጸም ያቃተኝ እኔ ምንኛ ጐስቋላና ደካማ ሰው እንደ ሆኑኩ እረዳለሁ፡፡ ወደ ኃጢአትና የሞት ፍርድም በመጓዝ ላይ እንዳለሁ እገነዘባለሁ፡፡ ስለሆነም እጅግ አዝናለሁ፡፡ ነፍሴም በውስጤ ትታወካለች፡፡ ታዲያ ከዚህ ወደ ሞት ከሚያመራ ሁኔታ ማን ያድነኛል? (በክርስቲያናዊ ሕይወታችን ፈተና ሲያጋጥመን አልፎ አልፎ ይህን የመሰለ ጥያቄ እንጠይቃለን)፤ እንግዲህ ለዚህ ጥያቄ መልስ ችግራችንንና ፈተናችንን በትክክል ከአወቀልንና ከገለጽልን ከቅዱስ ጳውሎስ እናገኛለን፡፡ በሮሜ መልእክቱ ከኃጢአትና ሞት የሚያድነን እርሱ እግዚአብሔር እንደሆነ፡፡ በልጁ አማካይነትም ይኸን እንደ ፈጸመልን ከምስጋና ጋር ሐዋርያው አስተምሮናል፡፡ ስለዚህም “እኩት እግዚአብሔር በእንተ እግዚእን ኢየሱስ ክርስቶስ” በማለት ሐዋርያው ያመሰግንና የጥያቄውን መልስና መፍትሔ በሚከተለው አኳኝን በመጀመር ያስረዳናል፡፡

“እንግዲህ በክርስቶስ ኢየሱስ ላሉት አሁን ኩነኔ የለባቸውም፡፡ በክርስቶስ ኢየሱስ ያለው የሕይወት መንፈስ ሕግ ከኃጢአትና ከሞት ሕግ አርነት አውጥቶናል” በማለት ከላይ ለተነሣው ጥያቄ መልስ ከሰጠ በኋላ በመቀጠል ይኸን ኑ መልስ በማብራራት፡

“ከሥጋ የተነሣ ስለ ደከመ ለሕግ ያልተቻለውን፡ እግዚአብሔር የዝግ ልጁን በኃጢአተኛ ሥጋ ምሳሌ በኃጢአትም ምክንያት ልኮ አድርጓልና፤ እንደ መንፈስ ፈቃድ እንጂ እንደ ሥጋ ፈቃድ በማንመላለስ በእኛ የሕግ ትእዛዝ ይፈጸም ዘንድ ኃጢአትን በሥጋ ኩነት” በላል (ሮሜ.8:1-4)፡፡

ይህ ጥቅስ የእግዚአብሔርን የማዳን ሥራ፡ የክርስትናን መሠረተ እምነት የሚገልጽ ነው፡፡ የሕግ ትእዛዛትን ባለመፈጸማችን የሞት ፍርድ ማለት

ኩነቱ የሚገባን ሆኖ ሳለ በክርስቶስ ሞት መዳናችንን ያበሥረናል። ስለዚህ ነው “በክርስቶስ ኢየሱስ ላሉት አሁን ኩነቱ የለባቸውም” የተባለው። በሕግ ከሚመጣብን እርግጥንና ኩነቱ ሕግን በፈጸመልን በክርስቶስ መዳናችንን ያረጋግጥልናል። እንግዲህ በክርስቶስ እምነት ላለነው ሁሉ የመዳን ዋስትና አለን። ይህም የሆነበት ምክንያት “በክርስቶስ ኢየሱስ ያለው የሕይወት መንፈስ ሕግ ከኃጢአትና ከሞት ሕግ” ነፃ ስላወጣን ነው። እዚህ ላይ “የሕይወት መንፈስ ሕግ” የተባለው ለመዳናችን ማለት በክርስቶስ ሞት ከኃጢአትና ከሞት ሕግ ነፃ ለመውጣታችን ወሳኝነት አለው። ምንም የሕግን ትእዛዝ ለመጠበቅ አቅም አንሶን ባንፈጽመውም እንኳ በመንፈስ ሕግ ማለት እንደ መንፈስ ፈቃድ ለምንኖር ሕግን ሁሉ ፈጽሞ ለእኛ ኃጢአት ሲል በሞተውና በተነሣው በክርስቶስ ለምናምን ሁሉ ሕግን እንደ ፈጸምን ይቆጠርልናል። ስለዚህም “ኩነቱ የለባቸውም” ተባለ።

እንግዲህ በክርስቲያናዊ ሕይወታችን ፈተና አጋጥሞን ለወደቅን ሁሉ ከላይ የጠቀስነው የመዳን ቃልና የተስፋ ቃል ከወደቅንበት እንድንነሣ ያደርገናል። ማንም መንገደኛ እንቅፋት መትቶት ወይም ጭቃ አዳልጦት ቢወድቅ ተስፋ ቆርጦ ከጭቃው ውስጥ እንደ ወደቀ አይቀርም። ይልቅስ በራሱም ጥረት ከተገዳም በባልንጀሮች ድጋፍ ተነሥቶ የቆሸሸውን ልብሱን አጥቦ መንገዱን ይቀጥላል፤ ሥራውንም ይሠራል። እንደዚሁም ክርስቲያን ወደ እውነተኛው አገሩ የሚጓዝ መንገደኛ ስለሆነ በመንገድ በሚያጋጥመው ፈተና ወድቆ ተስፋ ቆርጦ እንዳይቀር እግዚአብሔር በልጁ አዳኝነትና በመንፈስ ቅዱስ አጽናኝነት ከወደቀበት ተነሥቶ ጉዞውን እንዲቀጥል በቅድሚያ አስፈላጊውን ሁሉ አዘጋጅቶለታል። ስለሆነም ይህንን አውቀን ክርስቲያናዊ ሕይወታችንን በየጊዜው ማጠናከር ይገባናል።

“ኩነቱ የለባቸውም” የተባለው (በዚህ ምዕራፍ መግቢያ ላይ እንደ ጠቀስነው) “እንደ ሥጋ ፈቃድ” ሳይሆን “እንደ መንፈስ ፈቃድ” ለሚመላለሱት ብቻ ነው። የሥጋን ነገር በማሰብ የሚኖሩ መጨረሻቸው ሞት ነው፤ በመንፈስ የሚኖሩ ግን የዘላለም ሕይወትን ያገኛሉ። በሥጋ ያሉት እግዚአብሔርን ደስ እንደማያሰኙት ሐዋርያው ከገለጸ በኋላ “እናንተ ግን የእግዚአብሔር መንፈስ በእናንተ ዘንድ ቢኖር፥ በመንፈስ እንጂ በሥጋ አይደላችሁም። የክርስቶስ መንፈስ የሌለው ከሆነ ግን ይኸው የእርሱ ወገን አይደለም” ይላል (ሮሜ.8፥9)።

በክርስቶስ አምነን የተጠመቅን ሁሉ የእርሱ ወገን ስለሆንን የእርሱ መንፈስ አለን። ይህም በእኛ ውስጥ ያደረገ መንፈስ ቅዱስ የክርስቶስ መንፈስ የእግዚአብሔር መንፈስ ስለሆነ የሚሞተው ሰውነታችንን ለዘላለም ሕይወትና ለትንሣኤ መታን የበቃ ያደርገዋል (ሮሜ.8፥10-11)።

እኛን በፍጹም ፍቅር ስለ ወደደን ስለ እኛ ኃጢአትና ሕግ መተላለፍ ልጁን ለሕማምና ለሞት አሳልፎ የሰጠ፥ የሕይወቱን የመንፈስ ቅዱስን ጸጋ በእኛ እንዲያድር ያደረገ እግዚአብሔር ባለ ውለታችን ነው። እርሱ እኛ ሕይወትንና ደኅንነትን እንድናገኝ ታላቅ የፍቅር ሥራ አሳይቶናል። ስለሆነም እኛም ከእርሱ የተቀበልነው የፍቅር “ዕዳ” አለብን። “ዕዳ” የተባለውም የፍቅር ውለታው፥ የጸጋ ስጦታው ሲሆን እኛም በምላሹ ልንከፍለው የሚገባን መንፈሳዊ ግዴታ ነው። ስለዚህ ነው ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ “እንግዲህ ወንድሞች ሆይ ዕዳ አለብን” ያለው። ታዲያ ዕዳችን እኮ በሥጋ ፈቃድ ለመኖር አይደለም። “እንደ ሥጋ ፈቃድ ብትኖሩ ትሞቱ ዘንድ አላችሁና” በማለት ሐዋርያው ካስጠነቀቀን በኋላ በመቀጠል ዕዳችንንና ግዴታችንን የምንወጣበትን መንገድ ሲገልጽ፦ “በመንፈስ ግን የሰውነትን ሥራ ብትገድሉ በሕይወት

ትኖራላችሁ” ብሎናል (ሮሜ.8:12-13)። በመንፈስ የሰውነትን ሥራ ብትገድሉ” ማለቱ የሥጋን ሥራ በመተው ፈቃድ ሥጋን በመንፈስ ቅዱስ ጸጋና ረድኤት እንድንታገለው ያስረዳናል። ስለዚህ እንደ መንፈስ ፈቃድ እየተመራን ምግባረ ሥጋን እየተዋጋን ብንኖር የክርስቶስ ወገኖች መሆናችንን በተግባር እናረጋግጣለን። “የክርስቶስ ኢየሱስም የሆኑት ሥጋን ከክፉ መሻቱና ከምኞቱ ጋር ሰቀሉ” የተባለው ቃል በክርስቲያናዊ ሕይወታችን ተፈጻሚነት ያገኛል (ገላ.5:24)። “እንግዲህ በምድር ያሉትን በልቶቻችሁን ግደሉ፤ እነዚህም ዝሙትና ርኩሳት ፍትወትም ክፉ ምኞትም ጣዖትም ማምለክ የሆነ መገምጃት ነው” (ቆላ.3:5)።

የክርስቲያናዊ ሕይወታችን እውነተኛነት የሚታወቀው በማመናችን ብቻ ሳይሆን መከራንና ፈተናን በእኩቱት (በምስጋና) በመቀበል ነው። ስለ ክርስቶስ “ስለ እርሱ መከራ ደግሞ ልትቀበሉ እንጂ በእርሱ ልታምኑ ብቻ አይደለም” ተብሎ ተጽፏልና (ፊልጵ.1:29)። ይህንንም ለማድረግ የምንችለው እንደ ፈቃድ ሥጋ ሳይሆን በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድ ስንኖር ነው። የልጅነትንም ጸጋ በመንፈስ ቅዱስ እናገኛለን። “በእግዚአብሔር መንፈስ የሚመሩ ሁሉ እነዚህ የእግዚአብሔር ልጆች ናቸውና” በማለት ቅዱስ ጳውሎስ ያስተምረናል። ቀጥሎም “ልጆች ከሆንን ወራሾቹ ደግሞ ነን፤ ማለት የእግዚአብሔር ወራሾች ነን፤ አብረንም እንድንከብር አብረን መከራ ብንቀበል ከክርስቶስ ጋር አብረን ወራሾች ነን” በማለት መከራው ክብርን እንደሚያስገኝ ልንገልጽናል። በመጨረሻም መከራውን ፈርተን ወደ ኋላ እንዳንልና በፈተናም ስንወድቅ እንደ ወደቅን እንዳንቀር ሲያጽናናን “ለእኛም ይገለጥ ዘንድ ካለው ክብር ጋር በመዛዘን የአሁኑ ዘመን ሥቃይ ምንም እንዳይደል አስባለሁ” ብሎናል (ሮሜ.8:14-18)።

እንግዲህ አንድ ክርስቲያን በአጋጣሚ ምክንያት በፈተና ቢወድቅ ተስፋ ቆርጦ እንዳይቀር በክርስቶስ የመጻን ዋስትና እንዲሁም የመንፈስ ቅዱስ አጋጣኝነት እንደማይለየው አውቆና አምኖ ከወደቀበት ተነሥቶ መንፈሳዊ ተጋድሎውን መቀጠል አለበት። የሐዋርያውን የቅዱስ ዮሐንስንም ትምህርትና ምክር በትክክል መረዳት ይኖርበታል እንጂ ተስፋ መቁረጥ የለበትም። ሐዋርያው፡ “ልጆቹ ሆይ፤ ኃጢአትን እንዳታደርጉ ይህን እጽፍላችኋለሁ” ብሎ ቋሚ ትእዛዝን ከሰጠን በኋላ ይቀጥልና ምናልባት በኃጢአት የወደቀ ቢኖር በዚያው ተስፋ ቆርጦ እንዳይቀር በማለት አስቦ፤ “ማንም ኃጢአትን ቢያደርግ ከአብ ዘንድ ጠበቃ አለን እርሱም ጻድቅ የሆነ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። እርሱም የኃጢአታችን ማስተሥረድ ነው። ለኃጢአታችንም ብቻ አይደለም፤ ነገር ግን ለኃለሙ ሁሉ ኃጢአት እንጂ” ብሎናል (1ኛዮሐ.2:1-2)። “የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ከኃጢአት ሁሉ ያነጻጻል”። ስለዚህ “በኃጢአታችን ብንናዘዝ ኃጢአታችንን ይቅር ሊለን ከዓመፃም ሁሉ ሊያነጻን የታመነና ጻድቅ ነው” (1ኛዮሐ.1:7-9)።

ትልቁ ሞት ተስፋ መቁረጥ ነውና በእግዚአብሔር ምሕረት እንተማመን! ምሕረቱ ለዘላለም ነውና ተስፋ እንቁረጥ (መዝ.117:1)። ጻድቅ ሰባት ጊዜ ይወድቃል ሰባት ጊዜም ይነሣል የተባለውን እያስታወስን በልዩ ልዩ ፈተና በመግባት በሀልዮ፤ በነቢብ፤ በገቢር በማወቅ ባለማወቅ በሠራነው ኃጢአት በወደቅን ጊዜ እንደ ወደቅን ሳንቆይና ሳንቀር ወዲያው ተነሥተን በመንፈስ ቅዱስ ተጽናንተን በንስሐ ክርስቲያናዊ ሕይወታችንን መልሶ ማቋቋምና ማጠናከር ይገባናል (ምሳሌ 24:16)። እንግዲህ በክርስቶስ ያለን

ሁሉ ኩነቱ እንደሌለብን አውቀንና አምነን (ሮሜ.8:1-4)፤ ድካማችንን በሚያውቅልንና በሚያግዝን በመንፈስ ቅዱስ እየተመራን ወደ እግዚአብሔር አባታችን በመጸለይ (ሮሜ.8:26-27)፤ በመንፈስ ኃይል የሰውነትን ማለት የሥጋን ምኞትና ሥራ እየተዋጋን በተለይም የንጽሕ ተጋድላችንን መፈጸም ግዴታችን ነው (ሮሜ.8:12-13)።

ንጽሕ ልቡናና የንጽሕ ተጋድሎ “አታመንዝር” ከሚለው ትእዛዝ ጋር ተያይዞ የሚነገር መሆኑን ከወንጌል ቃል ተምረናል (ማቴ.5:27-32)። ንጽሕ፣ ደናግልንና መነከሳትን ብቻ የሚመለከት ሳይሆን በጋብቻ ያሉትን፣ ገና ሊጋብቻ የሚዘጋጁትን፣ በሞት ወይም በሌላ ምክንያት ከባላቸው ወይም ከሚስታቸው የተለዩትን ሁሉ ያካትታል። “መጋባት በሁሉ ዘንድ ክቡር መኝታውም ንጽሕ ይሁን፤ ሴስኞችንና አመንዝሮችን ግን እግዚአብሔር ይፈርድባቸዋል” (ዕብ. 13:4) ተብሎ እንደ ተጻፈው በጋብቻ ያሉ ሁሉ ክርስቲያናዊ ሕይወታቸው በንጽሕናና በቅድስና ያጌጠ መሆን አለበት። በጋብቻ ንጽሕናን መጠበቅ ማለት አንድ ወንድ በአንዲት ሴት፣ አንዲት ሴት በአንድ ወንድ በፍጹም ታማኝነት እስከ መጨረሻው ድረስ መጽናት ማለት ነው።

የንጽሕ ተጋድሎ ማለት እንደ መንፈስ ፈቃድ እየተመራን የሥጋን ምኞትንና ሥራን፣ የዓይን አምሮትንና ዓለማዊነትን የምንከላከልበት የጽድቅ መንገድ ነው። መንገዱ እንደ ዓለማዊው መንገድ ሰፊ ሳይሆን ጠባብና ፈተና የበዛበት ቢሆንም በእግዚአብሔር ረድኤት ታምነው የመንፈሳዊ ተጋድሎ ለሚያደርጉ ሁሉ መንገዱ ቀና ይሆንላቸዋል።

የንጽሕ ተጋድሎ ራስን የመግዛት ትምህርት በማግኘትና ልምምድ በማድረግ ይጀመራል። ይህም ያለውጭ ተጽእኖ በነፃ ፈቃድ መወሰንን ይጠይቃል። ራሳችንን ለመግዛት መወሰን ያስፈልገናል። አለበለዚያ ፈቃድ ሥጋ እኛን ይዛዝና የኃጢአት ባሮች በማድረግ ሰላምና ደስታ እናጣለን። በአን ጻፉ ደግሞ ፈቃድ ሥጋን በመቆጣጠር የጽድቅና የቅድስና ተገዢዎች በመሆን ሰላምና ደስታን እናገኛለን። ራሳችንን ለመግዛትና ፈተናን ለመቋቋም እንድንችል እግዚአብሔር ከሚያደርግልን ረድኤት ጋር እኛ በበኩላችን ልንፈጽማቸው የሚያስፈልጉን ነገሮች አሉ። ከሁሉ በፊት ራስን ማወቅ ይቀድማል። ራሳችንን በመመርመር ጠንካራና ደካማ ጉኝቶችን ለይተን በምን ሁኔታ ላይ እንዳለን ካላወቅን ለፈተናችን መፍትሔና ለበሽታችን መድኃኒት አናገኝም። የአለንበትን ወይም ያጋጠመንን ሁኔታ ለማወቅና መፍትሔ ለመፈለግ ቅዱሳት መጻሕፍትን ማጥናትና ከጓደኞችና ይልቁንም ከመምህራን ጋር መወያየት ይጠቅማል። በኃጢአት የወደቅንበትንም ነገር ካወቅን በትጋት እየተነሣን ልዩ ጸሎት ማድረግ፣ ንስሐ መግባት፣ ከሥጋዊ ምጽትና ደስታ መራቅ፣ ሰባኤ መያዝ፣ ጸምና ስግደት ማድረግ ሌሎችም ራሳችንን ለመግዛትና ፈተናችንን ለመከላከል የሚረዱንን ሁሉ መፈጸም ያስፈልጋል።

ራሳችንን ለመግዛትና ለመቆጣጠር ከፈለግን ልምምድና ሰፊ ትዕግሥት ያስፈልገናል። ምክንያቱም ራስን መግዛት በአንድ ጊዜ ተወስኖ ለሁልጊዜ የሚሆን ነገር አይደለም። ራስን መግዛት ለረጅም ጊዜ የሚቆይና በየዕለቱም በማዘውተር የሚፈጸም ሥራ ነው። በሕይወት ዘመናችን ውስጥ በየጊዜው በልቡና በመታደስ በትጋትና በኃይል መታገልን ይጠይቃል፤ በተለይም አንዳንድ ጊዜ ራሳችንን ለመግዛት ብዙ ኃይል ያስፈልገናል። ራስን ለመግዛት የሚያስፈልገን የኃይል መጠን ባጋጠመን አካባቢና ሁኔታ እንደ እድሜያችንም ደረጃ ይለያያል፤ ለምሳሌ በልጅነትና በጉርምስና ጊዜ ፈተናው የበለጠ ይከሰታል። ራስን ለመግዛት ለሁሉም ዓይነት ሰዎች እንደሚያስፈልግ ቅዱስ

ጳውሎስ ለቲቶ በጻፈው መልእክት ላይ ይገልጻል፡፡

“አንተ ግን ሕይወት ለሚገኝበት ትምህርት የሚገባውን ተናገር፡፡ ሽማግሌዎች ልክኞች፣ ጭምቶች፣ ራሳቸውን የሚገዙ . . . እንዲሁም አሮጊቶች ሴቶች አካሄዳቸው ለቅዱስ አገልግሎት የሚገባ፣ የማያሙ፣ ለብዙ ወይን ጠጅ የማይገዙ፣ በጎ የሆነውን ነገር የሚያስተምሩ ይሁኑ፤ ቆንጆችም . . . ራሳቸውን የሚገዙ ንጹሐች . . . እንዲሆኑ . . . ፡፡ ጐሳዊዎችም እንዲሁ ራሳቸውን እንዲገዙ ምክራቸው” (ቲቶ 2፡1-6)፡፡

ንጽሕ የመጠበቅና የቅድስና ሕይወት ራስን ከመግዛት ጋር ይሄዳል፡፡ ሆኖም ንጽሕ የራሱ የሆነ የእድገት ሕግ አለው፡፡ በየደረጃውም የሚፈጸመው የእድገት እርምጃ ከሕፃናት ከኃጢአት የነፃ አይደለም፡፡ ዕለት በዕለት በምናደርገው መንፈሳዊ ውሳኔና ተጋድሎ ክርስቲያናዊ ሕይወታችን ይታነፃል፤ አካሄዳችን ከእግዚአብሔር መንፈስ ጋር ይሆናል፤ የንጽሕና የቅድስና ኑሮአችንም በየጊዜውና በየደረጃው እያደገ ይሄዳል፡፡ ነገር ግን ይህ ሁኔታ እንደ አካባቢውና እንደ ባሕሉ የሚወሰን ነው፡፡ መልካም ሥነ ምግባር በሌለበት ሞራል ብልሹ በሆነ አካባቢ ወይም ሀገር የሚኖሩ ክርስቲያን ወገኖቻችን መንፈሳዊ ሕይወታቸው ጐስቁሎ ሞራላቸው ወድቆ ይገኛሉ፡፡ እነዚህን በጸሎት ከማሰብ ጋር የትምህርትና የምክር አገልግሎት በመስጠት በማወቅም ሆነ ባለማወቅ ከወደቁበት አንሥተን ወደ ጤናማው ክርስቲያናዊ ሕይወት እንዲመለሱ ማድረግ የሁላችንም ግዴታ ነው፡፡

ጤናማው ክርስቲያናዊ ሕይወት በንጽሕናና በቅድስና ተጠናክሮ ወደ ከፍተኛ ደረጃ ይደርሳል፡፡ ይህም የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ ስለሆነ በመንፈስ ኃይል ፈቃደ ሥጋንና ምግባረ ሥጋን እየተዋጋን ክርስቶስን በመምሰል የዘላለም ሕይወትን ለመውረስ የሚያበቃንን ፍሬ እንድናፈራ ስጦታው (ጸጋው) ያስችለናል፡፡

እንግዲህ እንደ ሥጋ ፈቃድ ሳይሆን እንደ መንፈስ ፈቃድ ከኖርን የመንፈስን ፍሬ እናፈራለን፡፡ ራስን መግዛት እንማራለን፤ ንጽሕናንም ገንዘብ እናደርጋለን፡፡

“የመንፈስ ፍሬ ግን ፍቅር፣ ደስታ፣ ሰላም፣ ትዕማሥት፣ ቸርነት፣ በጐነት፣ እምነት፣ የውሃት፣ ራስን መግዛት ነው፡፡ እንደነዚህ ያሉትን የሚከለክል ሕግ የለም፡፡ የክርስቶስ ኢየሱስም የሆኑት ሥጋን ከክፉ መሻቱና ከምኞቱ ጋር ሰቀሉ፡፡ በመንፈስ ብንኖር በመንፈስ ደግሞ እንመላለስ” (ገላ.5፡22-25)፡፡

፳፭. “አትስረቅ”

መስረቅ ማለት ምን ማለት ነው? መስረቅ ማለት የሌላውን ገንዘብና ንብረት መውሰድ ሲሆን፣ አወሳሰዱም ባለቤቱ ሳያውቅ ወይም በማታለል ወይም በኃይል ይፈጸማል፡፡ የሰው የሆነውን ገንዘብና ንብረት በማናቸውም ምክንያት መውሰድ፣ መቀማት ወይም ማስቀረት በወንድም ላይ ትልቅ በደል መፈጸም ነው፡፡ ስምንተኛው ትእዛዝ ይህንን አድራጐት ይከላከላል፤ በበደለኛውም ላይ ከፍተኛ ቅጣት ያደርሳል፡፡ በኢየሱስ ወልደ ነፃ ዘመን አንድ እሥራኤላዊ ስሙ አካን የተባለ ማንም እንዳይወስድ የተከለከለውን ገንዘብ በቤቱ ደብቆ ስለ ተገኘ ከነቤተሰቡ በድንጋይ ተወግሮ ከሰረቀው ገንዘብ ጋር አብሮ እንዲቃጠል ሆኗል (ኢየሱ. 7፡1-26)፡፡ በኤልያስ ዘመንም የእሥራኤል ንጉሥ የነበረው አክዓብ ናቡቱ የተባለውን ሰው የአትክልት ቦታ በማድ ለመግዛት ጠይቆት እምቢ ሰላለው በሚሰቱ በኤልሳቤል የተንከሎ ሥራ በሐሰት ወንጀል ተገድሎ ቦታው በዓመፅ ተወሰደበት ነበር፡፡ ናቡቱ በተገደለበትና ደሙ በፈሰሰበት ቦታ የንጉሡ ሚስት ኤልሳቤል ሞታ ደሟም ፈሰሰ ሥጋዋን ውሾች በልተውታል፡፡ ይህም የእግዚአብሔር ፍርድ ቀደም ብሎ በነቢዩ ኤልያስ

ጳውሎስ ለቲቶ በጻፈው መልእክት ላይ ይገልጻል፡፡

“አንተ ግን ሕይወት ለሚገኝበት ትምህርት የሚገባውን ተናገር፡፡ ሽማግሌዎች ልክኞች፣ ጭምቶች፣ ራሳቸውን የሚገዙ . . . እንዲሁም አሮጊቶች ሴቶች አካሄዳቸው ለቅዱስ አገልግሎት የሚገባ፣ የማያሙ፣ ለብዙ ወይን ጠጅ የማይገዙ፣ በጎ የሆነውን ነገር የሚያስተምሩ ይሁኑ፤ ቆንጆችም . . . ራሳቸውን የሚገዙ ንጹሐች . . . እንዲሆኑ . . . ፡፡ ጐብዞችም እንዲሁ ራሳቸውን እንዲገዙ ምክራቸው” (ቲቶ 2፡1-6)፡፡

ንጽሕ የመጠበቅና የቅድስና ሕይወት ራስን ከመግዛት ጋር ይሄዳል፡፡ ሆኖም ንጽሕ የራሱ የሆነ የእድገት ሕግ አለው፡፡ በየደረጃውም የሚፈጸመው የእድገት እርምጃ ከሕፃናት ከኃጢአት የነፃ አይደለም፡፡ ዕለት በዕለት በምናደርገው መንፈሳዊ ውሳኔና ተጋድሎ ክርስቲያናዊ ሕይወታችን ይታነፃል፤ አካሄዳችን ከእግዚአብሔር መንፈስ ጋር ይሆናል፤ የንጽሕና የቅድስና ኑሮአችንም በየጊዜውና በየደረጃው እያደገ ይሄዳል፡፡ ነገር ግን ይህ ሁኔታ እንደ አካባቢውና እንደ ባሕሉ የሚወሰን ነው፡፡ መልካም ሥነ ምግባር በሌለበት ሞራል ብልሹ በሆነ አካባቢ ወይም ሀገር የሚኖሩ ክርስቲያን ወገኖቻችን መንፈሳዊ ሕይወታቸው ጐስቁሎ ሞራላቸው ወድቆ ይገኛሉ፡፡ እነዚህን በጸሎት ከማሰብ ጋር የትምህርትና የምክር አገልግሎት በመስጠት በማወቅም ሆነ ባለማወቅ ከወደቁበት አንሥተን ወደ ጤናማው ክርስቲያናዊ ሕይወት እንዲመለሱ ማድረግ የሁላችንም ግዴታ ነው፡፡

ጤናማው ክርስቲያናዊ ሕይወት በንጽሕናና በቅድስና ተጠናክሮ ወደ ከፍተኛ ደረጃ ይደርሳል፡፡ ይህም የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ ስለሆነ በመንፈስ ኃይል ፈቃደ ሥጋንና ምግባረ ሥጋን እየተዋጋን ክርስቶስን በመምሰል የዘላለም ሕይወትን ለመውረስ የሚያበቃንን ፍሬ እንድናፈራ ስጦታው (ጸጋው) ያስችለናል፡፡

እንግዲህ እንደ ሥጋ ፈቃድ ሳይሆን እንደ መንፈስ ፈቃድ ከኖርን የመንፈስን ፍሬ እናፈራለን፡፡ ራስን መግዛት እንማራለን፤ ንጽሕናንም ገንዘብ እናደርጋለን፡፡

“የመንፈስ ፍሬ ግን ፍቅር፣ ደስታ፣ ሰላም፣ ትዕማሥት፣ ቸርነት፣ በጐነት፣ እምነት፣ የውሃት፣ ራስን መግዛት ነው፡፡ እንደነዚህ ያሉትን የሚከለክል ሕግ የለም፡፡ የክርስቶስ ኢየሱስም የሆኑት ሥጋን ከክፉ መሻቱና ከምኞቱ ጋር ሰቀሉ፡፡ በመንፈስ ብንኖር በመንፈስ ደግሞ እንመላለስ” (ገላ.5፡22-25)፡፡

፳፭. “አትስረቅ”

መስረቅ ማለት ምን ማለት ነው? መስረቅ ማለት የሌላውን ገንዘብና ንብረት መውሰድ ሲሆን፣ አወሳሰዱም ባለቤቱ ሳያውቅ ወይም በማታለል ወይም በኃይል ይፈጸማል፡፡ የሰው የሆነውን ገንዘብና ንብረት በማናቸውም ምክንያት መውሰድ፣ መቀማት ወይም ማስቀረት በወንድም ላይ ትልቅ በደል መፈጸም ነው፡፡ ስምንተኛው ትእዛዝ ይህንን አድራጐት ይከላከላል፤ በበደለኛውም ላይ ከፍተኛ ቅጣት ያደርሳል፡፡ በኢየሱስ ወልደ ነፃ ዘመን አንድ እሥራኤላዊ ስሙ አካን የተባለ ማንም እንዳይወስድ የተከለከለውን ገንዘብ በቤቱ ደብቆ ስለ ተገኘ ከነቤተሰቡ በድንጋይ ተወግሮ ከሰረቀው ገንዘብ ጋር አብሮ እንዲቃጠል ሆኗል (ኢየሱ. 7፡1-26)፡፡ በኤልያስ ዘመንም የእሥራኤል ንጉሥ የነበረው አክዓብ ናቡቱ የተባለውን ሰው የአትክልት ቦታ በማድ ለመግዛት ጠይቆት እምቢ ሰላለው በሚሰቱ በኤልሳቤል የተንከራ ሥራ በሐሰት ወንጀል ተገድሎ ቦታው በዓመፅ ተወሰደበት ነበር፡፡ ናቡቱ በተገደለበትና ደሙ በፈሰሰበት ቦታ የንጉሡ ሚስት ኤልሳቤል ሞታ ደሟም ፈሰሰ ሥጋዋን ውሾች በልተውታል፡፡ ይህም የእግዚአብሔር ፍርድ ቀደም ብሎ በነቢዩ ኤልያስ

መሆኑን እርግጥንንም እንደሚያመጣብን ነቢዩ ሚልክያስ እንደሚከተለው ጽፏል፦

“ሰው እግዚአብሔርን ይሰርቃልን? እናንተ ግን እኔን ሰርቃችኋል። እናንተም፦ የሰረቅንህ በምንድር ነው? ብላችኋል። በአሥራትና በበኩራት ነው። እናንተ፦ ይህ ሕዝብ ሁሉ፤ እኔን ሰርቃችኋልና በእርግጥን ርጉሞች ናችሁ።” እንደ ነቢዩ አገላለጽ ከሥርዓቱ ፈቀቅ ባትሉ አሥራቱን ባታስቀሩ ዝናብ ምሕረቱን እክለ በረከቱን የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር እንደሚያወርድላቸው ያረጋግጣል። “በቤቱ ውስጥ መብል እንዲሆን አሥራቱን ሁሉ ወደ ጉተራ አግቡ፤ የሰማይንም መስኮት ባልከፍትላችሁ፤ በረከትንም አትረፍር። ባላፈሰሰላችሁ በዚህ ፈትኑኝ፤ ይላል የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር። ስለእናንተ ነቀዙን እገሥጻለሁ፤ የምድራችሁንም ፍሬ አያጠፋም፤ በእርሻችሁም ያለው ወይን ፍሬውን አያረግፍም፤ ይላል የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር። የተድላ ምድር ትሆናላችሁና አሕዛብ ሁሉ ብዑዓን ብለው ይጠሯችኋል፤ ይላል የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር” (ሚል.3፥7-12)።

የሌባ ተባባሪ መሆን በስርቆት ወንጀል ማስጠየቁ ታውቋል፤ ለመሆኑ የሌባ ተባባሪ ማለት ምን ማለት ነው? የሌባ ተባባሪ ማለት ሌባውን በመደበቅ ወይም የሰረቀውን ገንዘብ በመሸሸግ ወይም ምክርና ትእዛዝ በመስጠት ወይም በመሳሰሉት ነገሮች የተሳተፈ ማለት ነው። የዋህ ሰዎችና ልጆች በቀላሉ የሌቦች መሣሪያዎች ለመሆን ስለሚችሉ የወላጆችና የሽማግሌዎች ምክርና ማስጠንቀቂያ በቅድሚያ እንዲሰጣቸው ያስፈልጋል። ገብ አቀባዮችና በስርቆት ገንዘብ ተጠቃሚዎች ሁሉ የሌቦች ተባባሪዎች ናቸው። እንግዲህ በዚህ ሁኔታ በየሥራ ዘርፉ ብዙ ሌቦችና ተባባሪዎቻቸው በስውር የስርቆት መረባቸውን ዘርግተው ስለሚበዘብዙ ሥራቸውን ለማጥፋት እንኳ ባይቻል እነርሱን በመምከርና የታማኝነትንና የሐቀኝነት አርአያን በማሳየት ክርስቲያናዊ ግዴታችንን ለመወጣት የተቻለንን ያህል መሞከር ይኖርብናል። ከክፉ እድራጉታቸው ሊመለሱ የሚችሉትን ማዳን ታላቅ ቁም ነገር ነው፤ የማይመለሱትን ግን ፍርድ ይጠብቃቸዋል።

ሰዎች ሁሉ የሌላውን ገንዘብ መስረቅ ቀርቶ የራሳቸውን እንዲያካፍሉ ታዘዘዋል። ስለዚህ ነው የሐንስ መጥምቁ ለቀራጮች ማለት ለመንግሥት ቀረጥ ስብላቢዎች፤ ለጭፍሮች ማለት ለወታደሮች በጠቅላላው ለሕዝቡ እየመከረ ወንጌልን ይሰብክላቸው የነበረው።

“ሕዝቡም፦ እንግዲህ ምን እናድርግ? ብለው ይጠይቁት ነበር። መልሱም፦ ሁለት ልብስ ያለው ሰላላው ያካፍል፤ ምግብም ያለው እንዲሁ ያድርግ ይል ነበር። ቀራጮችም ደግሞ ሊጠመቁ መጥተው፦ መምህር ሆይ፤ ምን እናድርግ? አሉት። ከታዘዘላችሁ አብልጣችሁ አትውሰዱ አላቸው። ጭፍሮችም ደግሞ፦ እኛ ደግሞ ምን እናድርግ? ብለው ይጠይቁት ነበር። እርሱም፦ በማን ም ግፍ አትሥሩ ማንንም በሐሰት አትከሰሱ፤ ደመወዛችሁም ይብቃችሁ አላቸው” (ሉቃ.3፥10-14)።

እንግዲህ መልካሙን መመሪያና ምክር ተከትለን ባልንጀራችንን አውቀንም ሳናውቅም በገንዘብ ላይ በደል ፈጽመን እንደሆን መካስ ይኖርብናል። ይህም ዋጋ ያለው የንስሐ ፍሬ ነው። ንስሐ በምትገባ ነፍስ በሰማይ ታላቅ ደስታ ይሆናልና። ፈያታዊ ዘየማንን ያዳኝ ክርስቶስ በንስሐ የሚመለሱትን ሁሉ በደስታ ይቀበላቸዋል። ከቀራጮችና ከኃጢአተኞች ይቆጠር የነበረውን የህብታሙን የዘኪያስን ታሪክ ተመልክተን አርአያውን መከተል ጠቃሚ ነው። ከዕለታት አንድ ቀን ጌታችን፦

“ወደ ኢየሪኮ ገብቶ ያልፍ ነበር። እነሆም ዘኪያስ የሚባል ሰው፤ እርሱም

የቀራጮች አለቃ ነበር። አያሱብንም የትኛው እንደሆነ ሊያይ ይፈልግ ነበር፤ ቁመቱም አጭር ነበረና ስለ ሕዝቡ ብዛት አቃተው። በዚያችም መንገድ ያልፍ ዘንድ አለውና ያየው ዘንድ ወደ ፊት ሮጦ በአንድ ሾላ ላይ ወጣ። አያሱብንም ወደዚያ ስፍራ በደረሰ ጊዜ፣ አሻቅቦ አየና፡- ዘከታላቅ ሆይ፣ ዛሬ በቤትህ እውል ዘንድ ይገባኛልና ፈጥነህ ውረድ አለው። ፈጥኖም ወረደ በደስታም ተቀበለው። ሁሉም አይተው፡-ከኃጢአተኛ ሰው ጋር ሊውል ገባ ብለው አንጉራጉሩ። ዘከታላቅ ግን ቆሞ ጌታን፡- ጌታ ሆይ፣ ካለኝ ሁሉ እኩሌታውን ለድሆች እሰጣለሁ፤ ማንንም በሐሰት ከሰጼ እንደሆንሁ አራት እጥፍ እመልሳለሁ አለው። አያሱብንም፡- እርሱ ደግሞ የአብርሃም ልጅ ነውና ዛሬ ለዚህ ቤት መዳን ሆኖለታል፤ የሰው ልጅ የጠፋውን ሊፈልግና ሊያድን መጥቷልና አለው። (ሉቃ.19፡1-10)።

፱ኛ. “በሐሰት አትመስክር”

ምስክርነት ምን ማለት ነው? በሐሰት መመስከርስ እንዴት ነው? ምስክርነት ማለት በዳኛ ፊት ወይም በባለሥልጣን ፊት ወይም በአስታራቂ ሽማግሌዎች ወይም ስለ ሥነ ሥርዓት ጉዳይ በተሠየመ ጉባኤ ፊት የቀረበውን መግትና ክርክር በትክክል ለመፍረድና ለመወሰን የሚረዳ የቃል ማረጋገጫና ሌሎችም መረጃዎችን የሚያመለክት ነው። በእውነት የሚቀርበው ምስክርነት በእግዚአብሔርም በሰውም ዘንድ ያስመሰግናል። ነገር ግን ሰዎች በልዩ ልዩ ጥቅም ተገዝተው ወይም ባልንጀራን አለ አግባብ ለመጥቀም ወይም ለመጥፋት ሲባል እውነቱን ነገር በመሸሸግ ሐሰት ነገር በመፍጠር ያልተነገረውን ተነገረ ያልተደረገውን ተደረገ በማለት በመሐላም ሆነ ያለ መሐላ የሚቀርበው የውሸት ማስረጃ ሁሉ የሐሰት ምስክርነት ይባላል።

በገብረተሰቡ ውስጥ እውነትና ሐቅ ጠፍቶ ፍርድ ጉድሎ ድሀ ተበድሎ ሰዎች ሁሉ ጊዜያቸውንና ኃይላቸውን ገንዘባቸውንም በክርክርና በጠብ እንዳያጠፉና ሰላማቸውን እንዳያጡ በፍቅርና በደስታ እንዲኖሩ በማሰብ እግዚአብሔር “በባልንጀራህ ላይ በሐሰት አትመስክር” የሚለውን ትእዛዝ እንድንጠብቀው ሰጥቶናል። ይህን ትእዛዝ መተላለፍ ትልቅ በደል ነው። በመጀመሪያ፣ መስካሪው እውነት እመስክራለሁ ብሎ የገባውን ቃል ኪዳን ወይም መሐላ አፍርሶ ውሸት በመናገሩ፤ ሁለተኛ፣ ዳኛውን በማሳሳት የሐሰት ፍርድ በማስፈረዱ፤ ሦስተኛ፣ የተፈረደበትን ሰው ሳያጠፋ በማስቀጣቱ በደብዳቤ ብዙ ነው። እግዚአብሔርም ሐሰተኛ ምስክሮችን ሳይቀጣ እንደማይተዋቸው በሶስና ታሪክ ለመማር እንችላለን። በዳንኤል ዘመን እግዚአብሔርን የምትፈራ ትእዛዙን የምትጠብቅ ሶስና የተባለች መልክ መልካም ቤት ነበረች። በክፉ ሐሳብ ተነሣሥተው ሁለት ሰዎች ሶስና ባልሠራችው የነውር ሥራ በመከሰስ በዳኛ ፊት በሐሰት መስክረው የሞት ፍርድ አስፈርደውባት ሳለ፣ ዳንኤል ይደርስና ዳኝነቱ እንደገና ይታይና መስካሪዎቹ ሐሰተኞች ሆነው ስለ ተገኙ ወዲያውኑ በሞት ተቀጥተዋል (ታሪኩን ከትልቁ መጽሐፍ ቅዱስ ተመልከት)።

በሐሰት አትመስክር የሚለው ትእዛዝ ምስክሮችን ብቻ የሚመለከት ሳይሆን ሐሰተኛ ምስክሮችን በመግዛት ልዩ ልዩ የሐሰት መረጃዎችን በማዘጋጀት፣ ሰነዶችንና መዝገቦችን በማጭበርበርና በማዘዋወር አስመስሎ በመፈረምና በተሰረቁ ማኅተሞች በመጠቀም እንደዚሁም ሌሎች ይኸን የመሰሉ በተንኮል የተቀናበሩትን ሁኔታዎች በማመቻቸት የሚያስፈርዱትንና የሚፈርዱትንም ሁሉ ይመለከታል። በስውር ደባ ንጹሐን ሰው የሚወነጀልና በሐሰትም የሚያስፈርድበት ሁሉ በስውር የተደረገውን የሚያውቅ አምላክ በግልጽ እንደ ሥራው መጠን ሳይቀጣው አያልፈውም። የንጹሐን የናቡቱን ደም የተበቀለ አምላክ ሁልጊዜ ይፈርዳል። የናቡቱን ርስት በግፍ ለመቀማት አስባ እግዚአብሔርንና ንጉሡን ተሳድሏል በማለት ኤልሳቤል የምትባል የእሥራኤል ንጉሥ የአክዓብ ሚስት በገዛ ሥልጣኗ በንጉሡ ስምና ማኅተም ደብዳቤ ጽፋ የሐሰት

ምስክሮች ገዝታ በድንጋይ ተወግሮ እንዲሞት አድርጋለች። ፍርዱን የማያስቀር አምላክ እርሷንም ከፎቅ ቤት ላይ ሰዎች ገፍትረው ጥለዋት ከመሬት ተፈጥፍጣ ሞታለች። ነቢዩ ኤልያስም እንደተነበየው ሥጋዋን ውሾች በልተውታል (1ኛ ነገሥ.20፥1-26)።

እንደ ሐሰት ምስክርነት የሚቆጠሩ ሌሎች ተመሳሳይ ጥፋቶች ይኖሩ ይሆን? በእርግጥ አሉ፤ ከእነርሱም አንዱ ውሸት መናገር ወይም ሐሰት ነገር መሥራት ነው። ውሸት ማለት አንድ ሰው ሕሊናው እያወቀ እውነቱን ወደ ጉን ትቶ ሐቁን በሐሰት ተክቶ ወይም እውነቱን ነገር አስተባብሎ ሌላውን ሰው አሳምኖ መናገርና አስመስሎ ማቅረብ ነው። ይህም የሐሰት ነገር በዘጠነኛው ትእዛዝ የተከለከለ ነው። ይህ የሐሰት ሥራ የጥፋት ሁሉ መጀመሪያ በርከፋች መሆኑን ከአራት ዘፍጥረት እንማራለን። ሐሰተኛውና ተንኮለኛው ሰይጣን በእባብ ተመስሎ የተከለከለውን ፍሬ ብትበሉ ዓይኖችሁ ይከፈታል መልካምና ክፉውን በማወቅ እንደ እግዚአብሔር ትሆናላችሁ እንጂ ሞትን አትሞቱም በማለት በሐሰት ቃልና ሽንገላ ሔዋንን አሳስቷል። በዚህም የተነሣ አሳምና ሔዋን ገነትን አጡ፤ ኃጢአትና ሞትም በምድር ላይ ነገሡ፤ የሰው ልጆች ሁሉ በክፋት ሥራ ተጠመዱ። የሐሰትም ነገር ከፍተኛ በደል ነው የተባለበት በዚህ ምክንያት ነው። ክርስቶስም እንደ ገለጸልን የሐሰት አባት ዲያብሎስ ነው። “እርሱ ከመጀመሪያው ነፍስ ገዳይ ነበረ፤ እውነትም በእርሱ ስለሌለ በእውነት አልቆመም። ሐሰትን ሲናገር ከራሱ ይናገራል፤ ሐሰተኛ የሐሰትም አባት ነውና” (ዘፍ.3፥1-24፤ ዮሐ.8፥44)።

ሰውን ለመጉዳት የሚደረገውን የሐሰት ሥራ ወይም የውሸት ዓይነት በሔዋን የፈተና ታሪክ ውስጥ ይገኛል። ሌላው ደግሞ ራስንና ባልንጀራን አላግባብ ለመጥቀም የሚፈጸም ውሸት ነው። ይኸንንም በነቢዩ ኤልሳዕ አገልጋይ ግያዝ በተባለው ሰው በደረሰው አሳዛኝ ሁኔታ እንማራለን። ግያዝ በሐሰት ጌታዬ ልኮኛል በማለት ከሶርያው ጦር አዛዥ ከንዕማን ገንዘብና ልብስ ተቀብሎ ከቤቱ ይመለሳል። “ኤልሳዕም፡ ግያዝ ሆይ፡ ከወዴት መጣህ? አለው። እርሱም፡ እኔ ባሪያህ ወዴትም አልሄድሁም አለ።” በዚህም ለሁለተኛ ጊዜ መዋሸቱ ነው። ስለዚህ ነቢዩ ረገመው። “እንግዲህስ የንዕማን ለምዕ በአንተ ላይ፤ ለዘላለምም በዘርህ ላይ ይጣበቃል አለው። እንደ በረዶም ለምጸም ሆኖ ከእርሱ ዘንድ ወጣ” (2ኛ ነገሥ.5፥20-27)።

ውዳሴ ከንቱም እንደ ውሸት የሚቆጠር ስለሆነ ቁጥሩ ከሐሰት ነገሮች ውስጥ ይሆናል። አንድ ሰው በምስጋናና በሽንገላ ቋንቋ የማይገባውን ክብር መስጠት ካልደረሰበት ማዕረግ ማድረስ ለተናጋሪው አድማሮችን ወይም ለጸሐፊው አንባቢዎችን ለማዝናናትና ለማስደሰት የታሰበ ቢሆንም እንኳ አንዳንድ ጊዜ ውጤቱ አደገኛ ነው። ታላቅ በደልም ሆኖ ይቆጠራል። ምክንያቱም ተመስጋኙ ሰው የማይገባውን ምስጋናና ክብር አምኖ ከተቀበለው በልቡ ትዕቢት ያድርጋል ከፈጣሪው እንዲጣላ ያደርገዋል። ከውዳሴ ከንቱ እንድንርቅ በሄሮድስ ላይ የደረሰው መቅወፍት ያስጠነቅቀናል። “በተቀጠረ ቀንም ሄሮድስ ልብስ መንግሥቱን ለብሶ በዙፋኑ ተቀመጠ። እነርሱንም /ሕዝቡን/ ተናገራቸው፤ ሕዝቡም፡ የእግዚአብሔር ድምፅ ነው የሰውም አይደለም ብለው ጮኹ። ለእግዚአብሔር ክብር ስላልሰጡ ያንጊዜ የጌታ መልአክ መታው በትልም ተበልቶ ሞተ” (ዮሐ.ሥራ.12፥21-23)። የውዳሴ ከንቱ ነገር መጨረሻው ጥፋት ከሆነ የአመስጋኞችን የኩሸት መወድስ ገጸ በረከት አግዶ፤ ምስጋና ለሚገባው ለእግዚአብሔር ክብር መስጠት ያስፈልጋል።

ማሳበቅና በወንድማማቾች መካከል ጠብን መዝራት ሌላው የሐሰት

ሥራ ውጤት ነው። በዚህም የተነሳ በፍቅር የሚኖሩ ጓደኞች ተጣልተው የሚለያዩበት ከዚህም አልፎ የሚገዳደሉበት ሁኔታ ይፈጠራል። ይህ ዓይነቱ ነገር በየቤቱና በየጎረቤቱ በየመሥሪያ ቤቱም ሁሉ የሚታይ ኅብረተሰቡንም የሚያበጣብጥ ነው። ይህም የነገረ ሠሪዎችና የአሳባቂዎች የሥራ ውጤት ነው። ስለዚህ ወንድማችን ወይም እንታችን በድንገት ወይም ባልታወቀ ምክንያት በሚቀየሙ ወይም በሚጣሉ ጊዜ ነገሩን በትዕግሥትና በማስተዋል ተገንዝበን የነገረ ሠሪዎች ሥራ ያለበት መሆኑን ከአወቅን እቅዳቸውን ማክሸፍ ይኖርብናል። በመንፈሳዊ ድፍረትም ክፉ ሥራቸውን አጋልጠን የተጣሉትን በማስታረቅና ሰላም በመፍጠር ክርስቲያናዊ ግዴታችንን ለመወጣት እንችላለን።

ለጨዋታ ለፈገግታ የተፈጸመ የውሸት ቀልድ ሰውን ከሚጎዳው የሐሰት ወሬ የተሻለ ነው ቢባልም፤ በጠቅላላው ቀላልም ከባድም ቢሆን ውሸት መናገር አልተፈቀደም። “እርስ በርሳችሁ ውሸት አትነጋገሩ፤ አሮጌውን ሰው ከሥራው ጋር ገፋችሁታልና”። “ስለዚህ ውሸትን አስወግዳችሁ፤ እርስ በእርሳችን ብልቶች ሆነናልና እያንዳንዳችሁ ከባልንጀሮቻችሁ ጋር እውነትን ተነጋገሩ” በማለት ሐዋርያው ጳውሎስ አዘናል። ይኸንን ትእዛዝ ባለ መፈጸም ከእውነት ሐሰትን በመውደድ በክፉ ሥራቸው ከጸኑ ግን መጨረሻቸው ከከሐዲዎችና ከነፍሱ ገዳዮች ጋር በእሳት መቃጠል እንደሆነ በዮሐንስ ራእይ ተጽፏል። “የሚፈሩና የማያምኑ የርኩሳንም የነፍሰ ገዳዮችም የሴሰኛዎችም የአስማተኛዎችም ጣዖትንም የሚያመልኩ የሐሰተኛዎችም ሁሉ ዕድላቸው በዲንና በእሳት በሚቃጠል ባሕር ነው፤ ይኸውም ሁለተኛ ሞት ነው” (ቆላ.3፥9፤ኤ.ፌ.4፥25፤ ራእይ 21፥8)። “የሐሰትንም ሥራ የሚወዱት ሁሉ” ከአምስቱ ውሾች ይቆጠራሉ (ራእይ 22፥15)።

ሐሜት፡ የባልንጀራን ሰም እያነሱ፤ ሥራውን እያንኳሰሱ፤ ጥፋቱንና ጉድለቱን እያወሱ፤ መልካም ጠባቂና ዝናውን እያከፋፉና እያዋረዱ በማውራት የሚፈጸም በደል ነው። አንዳንዱ ነገር እንኳ እውነት ቢሆንም የባልንጀራን ገበና መደበቅ ነው እንጂ በየቦታው ማውራት ተገቢ አይደለም። በይፋ የታወቀውንም የባልንጀራ ክፋት ማውራት ሐሜት ባይሆንም እንኳ ካልታወቀ ስሕተት እንዳንገባ አርቆ ማየት ይገባል። ይብዛም ይነስም እንጂ ሁሉም ሐሜት ኃጢአት ነው። ነገር ግን በንጹሐን ሰዎች ላይ በተለይም በጻድቃን ላይ የተሰነዘረ ሐሜት ከፍተኛ በደል ነው። አሮንና እናቱ ማርያም በወንድማቸው በሙሴ ላይ በሐሜት ነገርና በትዕቢት ሐሳብ ስለተነሳሡበት እግዚአብሔር ገሥጿቸዋል፤ በተለይም ማርያም በለምጽ በሽታ ለሰባት ቀን በመቀጣት ከእሥራኤል ሰፈር ውጭ ብቻዋን እንደተቀመጠች እናስታውሳለን (ዘኁ.12፥1-15)።

በወንድም ወይም በእናት ላይ የሚካሄደውን የሐሜት ነገር ባናወራውም እንኳ በደስታ ወሬውን ተቀብለን ከሰማን የበደሉ ተባባሪዎች እንሆናለን። ስለዚህ ቢቻለን የሐሜቱን ወሬ ማገድ፤ ይህም ካልተቻለ ወሬውን ለመለወጥ መሞከር፤ ሁሉም ካልተቻለ ተቃውሟችንን በዝምታ ወይም በልዩ ልዩ መንገድ መግለጽ የሚያወሩትንም የሚሰሙትንም ሁሉ ከጥፋት እንደ ማዳን ይቆጠራል። ሌላው የጽድቅ ጉዳና ደግሞ የሚታማው ሰው በርግጥ ጉድለቱ ከታወቀ ቢቻል መምከር ወይም ሊገሥጸውና ሊያርመው የሚችል ታማኝ ሰው ካለም ጉዳዩን ለእንደዚህ ዓይነቱ ሰው በጽሞና ማስረዳት ነው። ይህም እንግዳ ነገር አይደለም። ከዚህ ቀደም በአንዳንድ ንስሐ አባቶች ምክርና ተግሣጽ በሽማግሌዎች ተባባሪነት እርምት ተሰጥቷቸው መልካም ውጤት ያሳዩ ሰዎች ጥቂቶች አይደሉም። አሁንም ቤተ ክርስቲያን ይኸንኑ ሥራቸውን በስፋት እንዲቀጥሉ ታበረታለች።

ከሐሜት አልፎ ተርፎ ንጹሐን ሰው በተንኮልና በግፍ ያላደረገውን ጥፋት ፈጽሟል፡፡ ነውረኛ ነው በማለት በይፋ የሚካሄድ ነገር የሰም ማጥፋት ዘመቻ ነው፡፡ ይህም እንደ ሐሜት በስውር የተካሄደ ሳይሆን በአደባባይ የወጣ ከፍተኛ በደል ነው፡፡ ለዚህ ማስረጃ የዮሴፍን ታሪክ እንጠቅሳለን፡፡ የጲጥፋራ ሚስት ዮሴፍን በነውር ሥራ ተባባሪ እንዲሆን ጠይቃው እምቢ ስላላት፡፡ ጥሎላት የሸሸውን ልብሱን ይዛ በተንኮል ሥራ ንጹሐን ሰው በሐሰት በመወንጀል ለባሏ ነግራ ከወነቧ ቤት አሳሥራዋለች (ዘፍ.39፡7-20)፡፡

የአንድ ሰው ማንነቱ ሳይታወቅ ማስረጃ ሳይኖር እንደዚሁ በግብታዊነት በሰውየው ላይ ውሳኔ ማሳለፍ ባላወቁት ነገር ላይ መፍረድ ስለሆነ ከሐሰት ሥራዎች እንደ አንዱ ይቆጠራል፡፡ ይህም በየዕለቱ ኑሯችን አንዳንድ ጊዜ ያጋጥመናል፡፡ አንዳንድ ሰዎች ለመልካም ዓላማ ብለው በቅን መንፈስ ያቀረቡት ሐሳብ በሌላ በክፉ ሐሳብ ተተርጉሞ ፍርድ ተሰጥቶበት ይታያል፡፡ አትፍረዱ ይፈረድባችኋል ነውና በባልንጀራችን ላይ የምንሰጠው አስተያየት በማስረጃ የተደገፈ በማስተዋል የተመጠነ መሆን ይኖርበታል (ማቴ.7፡1-5)፡፡

ክፉውንና በጉውን፡፡ ሐሰቱንና እውነቱን ማወቅ ብቻውን በቂ አይደለም፡፡ ክፉውን ለመሸሽ በጉውን ለማድረግ፡፡ ሐሰቱን ለመተው እውነቱን ለመከተል ያልተቆጠበ ጥረት ማድረግ አለብን፡፡ ይኸንንም ካደረግን የእግዚአብሔርን ትእዛዝ እንጠብቃለን ማለት ነው፡፡ እርሱም ይረዳናል፡፡ ስለዚህ በልዩ ልዩ የሐሰት ሥራዎች አውቀንም ሳናውቅም የበደልናቸውን ሰዎች መካከል መታረቅ ክርስቲያናዊ ግዴታ ነው፡፡ እንግዲህ የእውነትን ጉዳይ በመከተል በጽድቅ ሥራችንና በአርአያችን በሐሰት ጨለማ ለሚኖረው ኅብረተሰብ የእውነት ብርሃን እንሁነው፤ በዚህም የሰማዩ አባታችንን እናስመሰግናለን፡፡

፲ኛ. “የባልንጀራህን ሚስት አትመኝ” ሀብቱንም “አትመኝ”

አትግደል፡፡ አታመንዝር፡፡ አትሰረቅ፡፡ በሐሰት አትመስክር፡፡ በማለት ክፉ አድራጉትን ወይም የጥፋት ሥራዎችን የሐሰት ንግግሮችን በአጠቃላይ ውስጣዊ ያልሆኑ አፍአዊ ነገሮችን ሁሉ ይከለክላል፡፡ አትመኝ በማለቱ ደግሞ ክፉ ምኞትንና መጥፎ ሐሳብን ይከላከላል፡፡ በውጭ በተግባር የሚደረጉት ከውስጥ በልቡናችን ከሚፈጸሙት ጋር ማለት ከምኞትና ከሐሳብ ጋር እንደማይታየው እንደ ዛፍ ሥርና እንደሚታየው እንደ ግንዱ የተያያዙ ናቸው፡፡ ሥሩ ደኅና ከሆነ ግንዱም ደኅና ይሆናል፡፡ አንድ ነገር በድርጊት ከመፈጸሙ በፊት ነገሩ የሚጠነሰሰውና የሚጀመረው በምኞትና በሐሳብ ውስጥ ውስጡ ነው፡፡ ክፉ ሰው ከልቡ ክፉ ነገርን ያወጣል፤ ደግ ሰው ግን ከልቡ ደጋግ ሮችን ያወጣል፡፡ ሰውን የሚጉዳው ወይም የሚያረክሰው ከክፉ ሰው ልብ ወደ ውጭ ወጥቶ እንደ ተላላፊ በሽታ ወደ ጉረቤት የሚዘምተው መጥፎ ነገር ነው፡፡ “ከልብ ክፉ አሳብ፡ መግደል፡ ምንዝርነት፡ ዝሙት፡ መሰረቅ፡ በውሸት መመስከር፡ ስድብ ይወጣሉና” ተብሎ ተጽፏል (ማቴ.15፡19)፡፡ ስለዚህ ክፉን ነገር ከሥሩ ከመሠረቱ ለማጥፋት ወይም ለመቆጣጠር የምንችለው “አትመኝ” የተባለውን ትእዛዝ በመንፈስ ቅዱስ ረድኤት ለመፈጸም በውስጣችን የልቡና የሕሊና ተጋድሎ ያደረግን እንደሆን ነው፡፡

መመኝት ማለት የሌላውን ሰው ሚስት/ባልና ሀብት ለራስ እንዲሆን መፈለግና ማሰብ ስለሆነ፡፡ ከድርጊት መለስ በሰው ልቡና ውስጥ የሚወጡ የሚወርዱ የክፉት ስሜቶችን፡፡ በኅሊና ውስጥ የሚካሄዱ የጥፋት ሐሳቦችን ሁሉ ያጠቃልላል፡፡ አንድ ነገርን የተመኘ ሰው ጊዜና ቦታ ባይገድበውና ሁኔታዎች

ቢመቻቹለት በልቡ የፈለገውን፣ በሐሳቡ የቀደውን፣ በስሜቱ የፈቀደውን ከማድረግ አይመለስም። ስለዚህ የኃጢአት ምንጩ የወንጀል አባቱ በልቡና የሚገኘው ክፉ ምኞት ነው። ስለዚህ ነው ቅዱስ ያዕቆብ ሰው ሲፈተን እግዚአብሔር ነው የፈተነኝ ብሎ ማማረር የለበትም በማለት እንደሚከተለው የጻፈው፦ “ማንም ሲፈተን፦ በእግዚአብሔር እፈተናለሁ አይበል፤ እግዚአብሔር በክፉ አይፈትንምና፤ እርሱ ራሱን ማንንም አይፈትንም። ነገር ግን እያንዳንዱ በራሱ ምኞት ሲሳብና ሲታለል ይፈተናል። ከዚህ በኋላ ምኞት ፀንሳ ኃጢአትን ትወልዳለች፤ ኃጢአትም ካደገች በኋላ ሞትን ትወልዳለች” (ያዕ.1፥13-15)።

የባልንጀራህን ሚስት አትመኝ የሚለው ትእዛዝ በወንጌል ቃል ጸንቷል። “ወደ ሴት ያየ ሁሉ የተመኛትም ያን ጊዜ በልቡ ከእርሱ ጋር አመንዝሯል” በማለት ክርስቶስ የኦሪቱን ትእዛዝ አጠናክሮታል (ማቴ.5፥27-28)። በተግባር እንኳ ባይገለጽ መመኘት ብቻውን ራሱን የቻለ ኃጢአት ነው። አንድ ክርስቲያን በውጭ በሚታየው ቤት ውስጥ በገሐድ የዝሙት ሥራ ባይፈጽምም እንኳ በማይታየው በልቡ ጓዳ ውስጥ በስውር ዝሙት በመፈጸሙ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ የሆነውን ልቡን አርክሷልና ኃጢአት ይሆንበታል። ስለዚህ አንድ ክርስቲያን የመንፈስ ቅዱስ ማደሪያ የሆነው ልቡን ክርስቶስ ምኞትና ሐሳብ ነፃ ለማድረግ ዘወትር በጽኑ መታገልና ራሱን መቆጣጠር ይኖርበታል (1ኛ ቆሮ.6፥12-20)። ከደናግልና ከመነኮሳት በስተቀር ሁሉም ክርስቲያኖች በተቀደሰ ጋብቻ አንድ ወንድ በአንዲት ሴት፣ አንዲት ሴት በአንድ ወንድ ጸንተው እንዲኖሩ በወንጌል ቃል በጥብቅ የታዘዘ ነው (ማቴ.19፥3-12)።

በጋብቻ ውስጥ ሆኖ የባልንጀራን ሚስት መመኘት ታላቅ በደል ይሆናል። ምክንያቱም ከአንድ ጥፋት ወደ አልታሰበ ጥፋት ከዚያም ወደ ባለ ወንጀል ስለሚያሸጋግር ነው። ይህንንም በንጉሥ ዳዊት ታሪክ እናገኛለን። ንጉሡ በሰገነት ላይ ሆኖ ሲመላለስ የኦርዮንን ሚስት ስትታጠብ በሩቅ አይቶ ተመኛት። ተመኛቱም አልቀረ አገልጋዮቹን ልኮ ወደ ቤቱ አስመጣት። ጥፋቱ በዚህም አላበቃም። እንደ ፀነሰች ዳዊት ባወቀ ጊዜ ኦርዮንን ባልዋን ከጦር ሜዳ አስጠርቶ እንዲበላና እንዲጠጣ ካደረገው በኋላ ከቤቱ ገብቶ እንዲያድር አግባባው። እርሱ ግን ጓደኞቹ በጦር ሜዳ እያደሩ እኔ ከቤቱ ገብቼ ከሚስቴ ጋር ማደር አይገባኝም ብሎ እምቢ ስላለው፤ ተመልሶ ከጦር ሜዳ እንዲሄድና በዚያም ሆኖ በጠላት ጦር እንዲሞት የታዘዘበትን ደብዳቤ በእጁ አስይዞ ልኮታል። በዚህም አኳኋን ሚስቱን ከመቀማቱ ሌላ ኦርዮንንም አስገድሎታል። ዳዊት ስለፈጸመው በደል እግዚአብሔር ተቆጥቶ ነቢዩ ናታንን ከቤተ መንግሥቱ ልኮ ገሥጸታል፤ ልዩ ልዩ ቅጣትም ወስኖበታል። ነገር ግን ንስሐ ገብቶ “እግዚአብሔርን በድያለሁ” ብሎ መፀፀቱን ገለጸ። “ናታንም ዳዊትን፦ እግዚአብሔር ደግሞ ኃጢአትህን አርቆልሃል፤ አትሞትም። ነገር ግን በዚህ ነገር ለእግዚአብሔር ጠላቶች ታላቅ የስድብ ምክንያት አድርገሃልና ስለዚህ ደግሞ የተወለደልህ ልጅ ፈጽሞ ይሞታል አለው። ናታንም ወደ ቤቱ ተመለሰ።”

“እግዚአብሔርም የኦርዮን ሚስት ለዳዊት የወለደችውን ሕፃን ቀሠፈ፣ እጅግም ታምሞ ነበር። ዳዊትም ስለ ሕፃኑ እግዚአብሔርን ለመነ፤ ዳዊትም ጸመ፣ ገብቶም በመሬት ላይ ተኛ። የቤቱም ሽማግሌዎች ተነሥተው ከምድር ያነሡት ዘንድ በአጠገቡ ቆሙ፤ እርሱ ግን እንቢ አለ። ከእነርሱም ጋር እንጂ አልበላም። በሰባተኛውም ቀን ሕፃኑ ሞተ።” በዚህ ታሪክ እንደምንማረው የክፉ ምኞት መጨረሻው ኃጢአትና ሞት ነው። መቼም ቢሆን የእግዚአብሔር ትክክለኛ ፍርዱና ምሕረቱ አብረው ስለሚሄዱ ለሁለተኛ ጊዜ የተወለደው ልጁ ሰሎሞን ተባርኮለት የአባቱን ዙፋን ለመውረስ በቅቷል (2ኛ ሳሙ. ምዕ.11 እና 12)።

“አትመኝ” የሚለው ትእዛዝ በሁለት ይከፈላል። አንደኛው ከላይ እንደ ተመለከትነው የሰውን ሚስት መመኘት የሚከለክል ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ እንደዚሁ የሰውን ገንዘብ መመኘትን ይከለክላል። የሰውን ገንዘብ መመኘት ማለት ቤቱንም ንብረቱንም ሀብቱን ሁሉ ለራስ እንዲሆን መፈለግና ባለ ንብረቱንም በቅንዓትና በምቀኝነት መመልከት ነው። አንድ ሰው በራሱ ላብ ሠርቶ በሚያገኘው ገንዘብ መተዳደር ይኖርበታል። የገቢው ምንጭ እንኳ ቢያንስ የሌላውን መመኘት አይገባም፤ ይልቅስ በይበልጥ ሠርቶ ቤተሰቡን መመገብ የኑሮ ግዴታ ነው፤ መመኘት ቤትን አይሠራም። እንዲያውም ክፉ ምኞት በልቡና ያድርፍ ወደ ዓመፅ ሥራ ይገፋፋል። ይህም ማለት የተመኘትን ነገር በግፍ ለማግኘት ወደ ስርቆትና ዝርፊያ ከዚያም አልፎ ወደ መግደል ወንጀል ይተላለፋል። ይህንንም ነገር የናቡቱን ርስት ለመውረስ ከፍተኛ ምኞት የነበረው የንጉሥ አክዓብን ታሪክ እንማራለን። ናቡቱ ርስቱን አልሰጥም ስላለው ንጉሡ “ተቆጥቶና ተናድዶ ወደ ቤቱ ገባ። በአልጋውም ላይ ተጋድሞ ፊቱን ተሸፋፈነ፤ እንጀራም አልበላም” ተብሎ ተጽፏል። ክፉው ምኞት ወደ ቁጣና ንዴት ተለውጦ በንጉሡ ሚስት አማካኝነት ናቡቱ ተገደለ። ንጉሡና እቴጌይቱ ርስቱን በግፍ ወረሱ። እግዚአብሔር ግን ሁለቱንም በሞት ፍርድ ቀጣቸው (1ኛነገሥ.20፡1-26)።

እንደ ንጉሥ አክዓብ ሀብትን በሀብት ላይ ለመጨመር መመኘት የበደል በደል ነው። ገንዘብን ማፍቀር ብቻ ሳይሆን ለገንዘብ መገዛትና ማገልገል ጣዖትን እንደ ማምለክ የሚቆጠር ነው። ለእንደዚህ ዓይነቱ ሰው ነው “ባዕል ጸጋ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ከሚገባ ግመል በመርፌ ቀዳዳ ቢያልፍ ይቀላል” ተብሎ የተጻፈው (ማር.10፡25)። ለሀብቱ የሚንሰፈሰፍ ብዙ ገንዘብ በማጋበስ የማይጠግብ፤ አላግባብ በመጠቀም ለራሱ ደስታ ብቻ በምድራዊ ተድላና ሐሳብ የተያዘ በቤቱ በጉረቤቱ የሚገኙትን ድሆች ፕማይረዳ መጨረሻው አያምርም። በፍቅረ ንቃይ የተያዘ ስለሆነ እግዚአብሔርን ረስቷል፤ ባልንጀራውንም አይወድም። ስለዚህም የእግዚአብሔርን ትእዛዝ አፍርሷል፤ በነፍሱም ይፈረድበታል። ሰማያዊ ርስትን አይካፈልም፤ ከአብርሃም አጠገብ ለመቀመጥ አይችልም። በወንጌል እንደ ተጻፈው ዕለት በዕለት በተድላ በደስታ የሚኖረው ባለጠጋ ሲሞት ነፍሱ ከሲኦል እንደ ገባችና በባለጠጋው ደጅ ወድቆ የነበረ ድሀው አልዓዛር ግን ሲሞት ነፍሱ በክብር ከአብርሃም ጉን እንደተቀመጠች እንማራለን (ሉቃ.16፡19-31)። እንግዲህ የሰው መጨረሻው በነፍስ የሚኖረው ሕይወቱ ስለሆነ እንኳ የሰውን ገንዘብ መመኘት ቀርቶ በራሳችን ጥረት የሰበሰብነውን ሀብት ለድሆች ማከፋፈል ክርስቲያናዊ ግዴታችን ነው።

የሰውን ገንዘብ ካለመመኘት ጋር ስለ ምንበላውና ስለ ምንለብለው ብዙ ማሰብና መጨነቅ የለብንም። የሰማይ ወፎችን የምድር አበቦችን የሚመግብና የሚያለብስ አምላክ ከፍጥረቱ ሁሉ የሚበልጡትን ሰዎችንም በላቀ መንገድ እንደሚረዳቸው ማመን እንዳለብን በወንጌል ተጽፏል። በሙሉ እምነት እየኖርን በመጀመሪያ የእግዚአብሔርን መንግሥቱንና ጽድቁን መመኘት መፈለግ አለብን። ከዚህ በኋላ የሚያስፈልጉን ነገሮች ሁሉ እርሱ ባለቤቱ ባወቀ ይጨምርልናል (ማቴ.6፡25-33)።

ከእግዚአብሔር መግባት ውጭ ሆነን በእምቢታ ወይም በመታለል የሰውን ገንዘብ ብንመኝና ዓለምን ብንወድ መጨረሻው ነፍሳችንን ከጉዳት ላይ መጣል ነው። “ሰው ዓለሙን ሁሉ ቢያተርፍ ነፍሱንም ቢያጉድል ምን ይጠቅመዋል? ወይስ ሰው ስለ ነፍሱ ቤዛ ምን ይሰጣል?” (ማቴ.16፡26)። እንግዲህ በሐቀርያው በዮሐንስ ምክር ትምህርታችንና መልእክታችንን እናጠቃልላለን፡- “ዓለምን ወይም በዓለም ያሉትን አትውደዱ፤ በዓለም ያለው ሁሉ እርሱም

የሥጋ ምኞትና የዓይን አምሮት ስለ ገንዘብም መመካት ከዓለም ስለሆነ እንጂ ከአባት ስላልሆነ፤ ማንም ዓለምን ቢወድ የአባት ፍቅር በርሱ ውስጥ የለም። ዓለሙም ምኞቱም ያልፋሉ፤ የእግዚአብሔርን ፈቃድ የሚያደርግ ግን ለዘላለም ይኖራል” (1ኛዮሐ.2፡15-17)።

ከላይ የተጠቀሱት ሦስቱ ማለት “የሥጋ ምኞትና የዓይን አምሮት ስለ ገንዘብም መመካት” እንደ ሦስቱ አርእስተ ኃጣው እፈታኝነታቸው በሕይወታችን ውስጥ ጉልቶ ይታያል። ክርስቲያናዊ ሕይወታችን የሚሠራው በእግዚአብሔር ረድኤት እነዚህን በመዋጋት እስከ መጨረሻው የጸናን እንደሆነ ነው። “አትመኝ” የሚለው ትእዛዝ በማንኛውም መልኩ ተግባራዊ የሚሆነው በዚህ መንገድ ይሆናል። የመመኘት ሥር መሠረቱ ልቡናችን መሆኑን ካወቅን የልቡናችንን ንጽሕና ለመጠበቅ መበርታት ይኖርብናል። ለዚህም በትጋት እዘውትሮ መጸለይና የእግዚአብሔርን ረድኤት መጠየቅ ያስፈልጋል። በጸጋ መንፈስ ቅዱስና በልዩ ልዩ መንፈሳዊ ተጋድሎ እየታገዘ ንጽሐ ልቡናውን የጠበቀ ክርስቲያን ከሦስቱ ፈተናዎች ቀስ በቀስ የሚላቀቅበት ችሎታው እየጻበረ ይሄዳል።

ከዓለሙ ፍቅርና ከምኞቱም ነፃ የወጣ ሰው የእግዚአብሔር ፍቅር አለው። ፍቅር ያለው ደግሞ የእግዚአብሔርን ፈቃድና ሕግ ፈጽሟል፤ የዘላለም ሕይወትንም ያገኛል። እንግዲህ እኛ ክርስቲያኖች ዓለሙንና ምኞቱን ከሚወዱና ከሚከተሉ ምድራዊ ሰዎች ራሳችንን እንለይ። ወደ ሰማያዊ ሀገራችን እስከገንባ ድረስ በዚህ ምድር እንደ እንግዶችና መጻተኞች ነን። ስለዚህ “ወዳጆች ሆይ፤ ነፍስን ከሚዋጋ ሥጋዊ ምኞት ትርቁ ዘንድ እንግዶችና መጻተኞች እንደ መሆናችሁ እለምናችኋለሁ” ይለናል ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ። ይኸው ሐዋርያ ስለ ክርስቲያኖች ማንነት ሲገልጽ፡ “እናንተ . . . ቅዱስ ሕዝብ ለርሱ የተለየ ወገን ናችሁ” ብሎናል (1ኛጴጥ.2፡9-11)።

ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስም ክርስቲያኖች በዓለም ውስጥ ቢኖሩም በእምነትና በቅድስና ሕይወት ከዓለም የተለዩ እንደሆኑ በብዙ መንገድ ያስተምራቸዋል፤ ያስተምረናል።

“ከማያምኑ ጋር በማይመች አካሄድ አትጠመዱ፤ ጽድቅ ከዓመፅ ጋር ምን ተካፋይነት አለው? ብርሃንም ከጨለማ ጋር ምን ጥበብ አለው? ክርስቶስን ከቤልሆር ጋር ምን መስማማት አለው? ወይስ የሚያምን ከማያምን ጋር ምን ክፍል አለው? የእግዚአብሔር ታቦትን በጣይት ቤት ውስጥ የሚያኖር ማን ነው? እኛ የሕይወት እግዚአብሔር ቤተመቅደስ ነንና እንዲሁም እግዚአብሔር ተናገረ እንዲህ ሲል፡ በእነርሱ እኖራለሁ በመካከላቸውም እመላለሳለሁ አምላካቸውም እሆናለሁ እነርሱም ሕዝቡ ይሆናሉ። ስለዚህም ጌታ፡ ከመካከላቸው ውጤት የተለያችሁ ሁኑ ርኩስንም አትንኩ ይላል፤ ሁሉንም የሚገዛ ጌታ፡ እኔም እቀበላችኋለሁ፤ ለእናንተም አባት እሆናለሁ እናንተም ለእኔ ወንድ ልጆችና ሴት ልጆች ትሆናላችሁ ይላል” (2ኛቆሮ.6፡14-18)።

ሐዋርያው ይህንን ትምህርቱንና ምክሩን ያጠቃለለው የሚከተለውን የንጽሐ ሥጋና የንጽሐ ልቡና መመሪያ በመስጠት ነው። “እንግዲህ ወዳጆች ሆይ፤ የዚህ ተስፋ ቃል ካለን በእግዚአብሔር ፍርሃት ቅድስናን ፍጹም እያደረግን ሥጋንና መንፈስን ከሚያረክስ ሁሉ ራሳችንን እናንጸ” (2ኛቆሮ. 7፡1)። (ስለዚህ ጉዳይ በተጨማሪ “አታመንዝር” የሚለውን ሰባተኛውን ትእዛዝ ተመልከት)

የሕግ ሁሉ ፍጻሜና ማጠቃለያ

“የትእዛዝ ፍጻሜ ... ከንጹሕ ልብና ከቡጉ ገሊና ግብዝነትም ከሌለበት እምነት የሚወጣ ፍቅር ነው” (1ኛጢሞ.1:5)።

ፍቅር የሕግ ሁሉ መፈጸሚያ መሆኑን የተገነዘቡ አበው ሊቃውንት “ባልንጀራህን እንደ ራስህ ውደድ” የሚለውን ከአራት ዘሌዋውያን (19:18) ጠቅሰው የአሠርቱ ቃላት መደምደሚያ ማድረጋቸው ብቻ ሳይሆን የትእዛዛት ሁሉ ማጠቃለያ መሆኑን ያብራራሉ (ሮሜ.13:8-10፤ ገላ.5:13-14)። በክርስቲያን ሃይማኖት፣ ፍቅር ከፍተኛ ቦታ አለው። ሃይማኖቱም ምግባሩም በእግዚአብሔር ፍቅር ላይ ነው የተመሠረተው። ደኅንነታችንን ያገኘነው እስከ ሞት ድረስ በወደደን በክርስቶስ ፍቅር ነው። ስለዚህ ከላይ በዝርዝር እስካሁን የተመለከትናቸውን ትእዛዛት ሁሉ በአንድ ቃል በሕገ ተፋቅሮ ይፈጸማሉ።

ባልንጀራን መውደድ እግዚአብሔርን ከመውደድ ተለይቶ የሚሄድ አለ መሆኑን ሐዋርያው ቅዱስ ዮሐንስ ያስረዳናል። እንዲያውም አንድ ክርስቲያን ፍቅረ እግዚአብሔር እንዳለው ወይም እንደሌለው ማወቁያው ባልንጀራውን መውደድ አለ መውደዱን በማየት ይሆናል። “ማንም፡- እግዚአብሔርን እውታለሁ እያለ ወንድሙን ቢጠላ ሐሰተኛ ነው፤ ያየውን ወንድሙን የማይወድ ያላየውን እግዚአብሔርን ሊወደው እንዴት ይችላል? እግዚአብሔርንም የሚወድ ወንድሙን ደግሞ እንዲወድ ይህች ትእዛዝ ከእርሱ አለችን” (1ኛዮሐ.4:20-21)።

በአራት “ባልንጀራህን እንደ ራስህ ውደድ” ሲል ምን ማለት ነው? በሕገ ኦሪት ባልንጀራ ሲባል ወገናዊነት ያለው ነው። በቤተሰብ በጉሣ የተሣሠረ እሥራኤላዊ ዜጋ የሆነውን ብቻ ማፍቀር እንደሚገባ ያመለክታል። ከቤተ እሥራኤል ውጭ የሆነው ሁሉ የተጠላና የተጣለ ነው እንጂ የተወደደና የተከበረ አይደለም። በሕገ ወንጌል ግን የሰው ዘር የሆነውን ሁሉ ባልንጀራችን መሆኑንና እንደ ራሳችንም እንድንወደውና እንድንረዳው ታዟል። በሕገ ኦሪት የጸና አንድ የሕግ አዋቂ ባልንጀራዬ ማነው ብሎ ሲጠይቅ ክርስቶስ የደጉ ሳም ራዊን የፍቅር ሥራና በጎ አድራጎት በመተረክ መልሶለታል። ደጉ ሳምራዊ በመንገድ ወድቆ የነበረውን ቁስለኛ አንሥቶ እንደረዳው አንተም እንደዚሁ አድርግ ብሎታል (ሉቃ.10:25-37)። በዚህ ታሪክ ውስጥ የምንማረው ለወደቀው ቁስለኛ ባልንጀራ የሆነው ወገኑ ዜጋው ያልሆነው ሳምራዊው ሰው ነበር። ባልንጀራንም መውደድ ማለት በስሜት ብቻ የሚገለጽ ሳይሆን የተቸገሩትን ሰዎች በተግባር መርዳት ያስፈልጋል።

ክርስቲያኖች፣ ሰዎችን ሁሉ መውደድ እንደሚገባቸው ተምረናል። ታዲያ በዓለም ውስጥ የሚገኙትን ሁሉ መውደድ ማለት ነውን? ወይስ ክፉዎች ሰዎችን ከደጋጎቹ እየለዩ መውደድ ማለት ነውን? በክርስቶስ ትምህርት ወገኖቻችን ያልሆኑትን ደጋግ ሰዎች ወይም እውቅናና ዝምድና ያለንን ወዳጆቻችንን ብቻ ሳይሆን ጠላቶቻችንንም ጭምር እንድናፈቅራቸው በሕገ ወንጌል ታዝዟል። “ባልንጀራህን ውደድ ጠላትህንም ጥላ እንደ ተባለ ሰም ታችኋል። እኔ ግን እላችኋለሁ፣ በሰማያት ላለ አባታችሁ ልጆች ትሆኑ ዘንድ ጠላቶቻችሁን ውደዱ፣ የሚረግጧችሁንም መርቁ፣ ለሚጠሏችሁም መልካም

አድርጉ፣ ስለሚያሳድዷችሁም ጸልዩ፤ እርሱ በክፉዎችና በበጎዎች ላይ ፀሐይን ያወጣልና፣ በጻድቃንና በኃጢአተኞችም ላይ ዝናቡን ያዘንባልና። የሚወዷችሁን

ብትወዱ ምን ዋጋ አላችሁ? ቀራጮችስ ያንኑ ያደርጉ የለምን? ወንድሞቻችሁንም ብቻ እጅ ብትነሱ ምን ብልጫ ታደርጋላችሁ? አሕዛብስ ያንኑ ያደርጉ የለምን? እንግዲህ የሰማዩ አባታችሁ ፍጹም እንደሆነ እናንተ ፍጹማን ሁኑ” (ማቴ. 5:43-48)።

ባልንጀራችንን ምን ያህል ነው መውደድ የሚገባን? መለኪያውስ ምንድን ነው? ባልንጀራህን እንደ ራስህ ውደድ የተባለው ትእዛዝ መለኪያው “እንደ ራስህ” የሚለው ቃል ነው። ከራስህ ይበልጥ አላለም፤ ከራስ ጋር አስተካክሎ መውደድን ያመለክታል። ምንም ራስን መውደድ የታዘዘም ባይሆን በውስጡ ታዋቂ ያለና የነበረ ነገር ነው። ስለዚህ ባልንጀራን የምንወድበት መለኪያ ሚዛኑ ራሳችንን የምንወደውን ያህል መሆኑ ነው። ሌላው መስፈርት ወርቃማው ሕግ ተብሎ በሚጠራው በወንጌል ቃል ተገልጿል። “እንግዲህ ሰዎች ሊያደርጉላችሁ የምትወዱትን ሁሉ እናንተ ደግሞ እንዲሁ አድርጉላቸው፤ ሕግም ነቢያትም ይህ ነውና” የሚለው ነው (ማቴ.7:12)።

በቅዱስ ዮሐንስ የተሰጠው የፍቅር መለኪያ ደግሞ ክርስቶስ እኛን እስከ ሞት እንደ ወደደን እኛም ወንድማችንን እንደዚሁ መውደድ አለብን በሚለው ንዕስር ላይ ተመሥርቷል። ይህም የሚገለጸው በቃልና በስሜት ብቻ ሳይሆን በእውነትና በርኅራኄ ሥራ ነው። ክርስቶስ “ስለ እኛ ነፍሱን አሳልፎ ሰጥቶአልና በዚህ ፍቅርን አውቀናል፤ እኛም ስለ ወንድሞቻችን ነፍሳችንን አሳልፈን እንድንሰጥ ይገባናል። ነገር ግን የዚህ ዓለም ገንዘብ ያለው፣ ወንድሙም የሚያስፈልገው ሲያጣ አይቶ ያልራራለት ማንም ቢሆን፣ የእግዚአብሔር ፍቅር በእርሱ እንዴት ይኖራል? ልጆቹ ሆይ፣ በሥራና በእውነት እንጂ በቃልና በአንድነት አንዋደድ” (1ኛዮሐ.3:16-18)።

እንደ ቅዱስ ጳውሎስም ትምህርት ፍቅር ከሁሉ ይበልጣል። ፍቅር ከሌለን “እንደሚጮህ ናስ ወይም እንደሚንሸዋሸዋ ጸናጽል” መሆናችን ነው። ሁሉም ነገር ኖሮን ፍቅር ግን ከሌለን ከንቱ መሆናችንን እንማራለን። ፍቅር ካለን የጽድቅ ሥራዎችን እንሠራለን ከክፉ ሥራዎች እንታቀባለን። “ፍቅር ይታገሣል፣ ቸርነትንም ያደርጋል፤ ፍቅር አይቀናም፤ ፍቅር አይመካም፣ አይታበይም፤ የማይገባውን አያደርግም፣ የራሱንም አይፈልግም፣ አይበላጭም፣ በደልን አይቆጥርም፤ ከእውነት ጋር ደስ ይለዋል እንጂ ስለ ዓመፃ ደስ አይለውም፤ ሁሉን ይታገሣል፣ ሁሉን ያምናል፣ ሁሉን ተስፋ ያደርጋል፣ በሁሉ ይጸናል። ፍቅር ለዘወትር አይወድቅም፤ ትንቢት ቢሆን ግን ይሻራል፤ ልሳኖች ቢሆኑ ይቀራሉ፤ እውቀትም ቢሆን ይሻራል፤ . . . እንዲህም ከሆነ፣ እምነት ተስፋ ፍቅር እነዚህ ሦስቱ ጸንተው ይኖራሉ፤ ከእነዚህም የሚበልጠው ፍቅር ነው” (1ኛቆሮ.13:1-13)።

በዚህ ጽሑፋችንን እናጠቃልላለን፡፡ በመጨረሻም ስሙን ያልገለጸው የመዝገበ ሃይማኖት ደራሲ በመጽሐፉ ፍጻሜ የጻፈውን በመጥቀስ የሚከተለውን ስብሐተ እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር በመሆን እናቀርባለን፡፡

“ስብሐት ለእግዚአብሔር ወጣኒ ወፈጻሚ ከሃሊ ወገባሬ ኩሉ ሎቱ ይደሉ አኩቴት እስከ ዘመነ ዘመናት በምድር ወበ ሰማያት በባሕር ወበቀላዖት ለዓለመ ዓለም አሜን፡-

ለሚችል ለሚጀምር ለሚፈጽም ቻይ ሁሉን ለፈጠረ እግዚአብሔር ምስጋና ይድረሰው ለእሱ ከዘመን እስከ ዘመናት በምድርም በሰማይም በባሕርም በጥልቆችም ለዘለዓለሙ ምስጋና ይገባዋል አሜን፡፡”

“እመሂ ስሕትኩ አንትሙ እለ በመንፈስ አርትዕዎ፡ የተላላትኩትም ቢኖር እናንተ በመንፈስ ያላችሁ አቃኑት”¹⁰²

አነሣሥቶ ላስጀመረን፡ አስጀምሮ ላስፈጸመን ለእግዚአብሔር ክብር ምስጋና ይሁን፤ ስብሐት ለአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ይእዜኒ ወዘልፈኒ ወለዓለሙ ዓለም አሜን፡፡¹⁰³

¹⁰² መዝገበ ሃይማኖት፤ በመንበረ ጳጳሳት ቅድስት ሥላሴ ካቲድራል የድርሰት ክፍል ተዘጋጀ (1959 ዓ. ም.) ገጽ 111፡፡

¹⁰³ “እግዚአ ረሰዩን ድልዋን ከመ ንበል በአኩቴት አቡነ ዘበሰማያት”